

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring $A \Rightarrow B \cdot 100 \cdot (B-A)/A$
Note	B	B	C	D
INDTÆGTER:				
1 Overført fra forrige år	53.071	46.561	40,8	-12,3
2 Produktionsafgifter	0	0	-	-
3 Promillemidler	10.000	10.000	8,8	0,0
4 Særbevilling og anden indtægt	36.400	56.500	49	55,2
5 Renter	0	1.100	1,0	-
I. Indtægter i alt	99.471	114.161	100,0	
UDGIFTER:				
Samlede tilskud fordelt på formål				
Afsætningsfremme i alt	26.496	27.188	50,1	2,6
Forskning og forsøg i alt	7.970	8.956	16,5	12,4
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	5.551	6.005	11,1	8,2
Uddannelse i alt	12.025	12.107	22,3	0,7
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
6 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
II. Udgifter til formål i alt	52.042	54.256	100,0	
7 Fondsadministration				
8 Fondsadministration - særpuljer	500	500	33,0	0,0
Revision	250	250	16,5	0,0
Advokatbistand	100	100	6,6	0,0
11 Effektvurdering	100	100	6,6	0,0
Ekstern projektvurdering	0	0	-	-
9 Bestyrelseshonorar/ befordringsgodtgørelse	565	565	37,3	0,0
10 Tab på debitorer	0	0	-	-
III. Administration i alt	1.515	1.515	100,0	0
IV. Udgifter i alt	53.557	55.771		
12 Overførsel til næste år	45.914	58.390		
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	85,7	104,7		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring $A \Rightarrow B \cdot 100 \cdot (B-A)/A$
Note	B	B	C	D

Supplerende oplysninger:

nr. Samlede tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1	Økologisk Landsforening i alt	12.840	12.840	23,7	0,0
2	Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt	11.149	12.589	23,2	12,9
3	Landbrug & Fødevarer i alt	10.191	10.883	20,1	6,8
5	Center for Bæredygtige Hospitaler i alt	1.414	1.414	2,6	0,0
7	Nordjysk Mad i alt	1.166	1.166	2,1	0,0
8	Forenede Service A/S i alt	1.069	1.069	2,0	0,0
9	Nyborg Kommune i alt	1.032	1.032	1,9	0,0
10	Kerteminde Kommune i alt	1.019	1.019	1,9	0,0
11	Ærø Madservice i alt	884	884	1,6	0,0
12	Food from Denmark i alt	881	881	1,6	0,0
13	Producersammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark) i alt	855	855	1,6	0,0
14	Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	820	820	1,5	0,0
15	Center for Frilandsdyr K/S i alt	720	720	1,3	0,0
16	Slagelse Kommune i alt	627	627	1,2	0,0
17	Skanderborg Kommune i alt	567	567	1,0	0,0
18	Fredensborg Kommune i alt	528	528	1,0	0,0
19	Kolding Kommune i alt	528	528	1,0	0,0
20	Ishøj Kommune i alt	522	522	1,0	0,0
21	Hillerød Kommune i alt	519	519	1,0	0,0
22	Halkær Kro og Kulturhus	504	504	0,9	0,0
23	Grøn Kirke (under Danske Kirkers Råd)	499	499	0,9	0,0
24	Høje-Taastrup Kommune i alt	453	453	0,8	0,0
25	Næstved Kommune i alt	441	441	0,8	0,0
26	HortiAdvice i alt	393	393	0,7	0,0
27	D&K Gruppen	361	361	0,7	0,0
28	Den Internationale Højskole i alt	346	346	0,6	0,0
29	Danmarks Biavlforening i alt	331	331	0,6	0,0
30	Greve Kommune i alt	302	302	0,6	0,0
31	Mejeriforeningen	300	300	0,6	0,0
32	Lyngby-Taarbæk Kommune i alt	182	182	0,3	0,0
33	Økologisk VKST i alt	173	173	0,3	0,0
34	Dragør Kommune i alt	125	125	0,2	0,0
35	Gribskov Kommune i alt	116	116	0,2	0,0
36	Rødovre Kommune i alt	115	115	0,2	0,0
37	Børnehuset Munkdrup i alt	70	70	0,1	0,0
38	Guldborgsund Kommune i alt	0	82	0,2	-
V. I alt		52.042	54.256	100,0	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Note 1. Overført fra forrige år

Der er budgetteret med en overførsel fra 2024 til 2025 på baggrund af fondens 2024-regnskab. Beløbene består af 38.000 t.kr. (inklusive løn- og prisregulering) grundet udmøntningen af Økologiaftalen, herunder godkendte projektførelser fra 2024 til 2025 på 2.214 t.kr. Differencen derudover skyldes følgende: Ikke budgetterede renteindtægter på 1.867 t.kr. og et hensyn til at uforbrugte EU-midler fra tidligere år håndteres separat.

Note 2. Produktionsafgifter

Ikke relevant.

Note 3. Promillemidler

Der er budgetteret med ordinære midler på 10 mio. kr., jf. §24.24.51 i finansloven for 2025

Note 4. Særbevilling og anden indtægt

Der er budgetteret med en indtægt på 46.200 t.kr i 2025 i forbindelse med udmøntning af delaftale om Grøn Fond den 15. april 2024. Fonden fik først besked om udmøntning af de 36,3 mio. kr. heraf og efterfølgende besked om de resterende 9,9 mio. kr. Fonden har i august 2025 derudover fået oplyst at Fonden får tilført yderligere i alt 20 mio. kr. som en del af udmøntning af aftale om implementering af et grønt Danmark af 18. november 2024. Heraf er 10 mio. kr. indtægt i ændringsbudget 2025 til udmøntning af projekter i fondens bevillingsår 2026 jf. aktstykke nr. 334 og er taget med under Indtægter i 2025. Der er desuden sket en pris- og lønregulering på 300 t.kr. der er medregnet i denne post. Differencen ift. basisbudgettet kan forklares med en tidsforskydning omkring de 9,9 mio. kr., som blev udmøntet via Grøn Fond og pris- og lønregulering. Midlerne blev derfor ikke budgetteret i basisbudgettet.

Note 5. Renter

Der er grundet forholdene på rentemarkedet budgetteret med en indtægt på 1.100 t. kr.

Note 6. Særlige foranstaltninger

Ingen bemærkninger.

Note 7. Fondsadministration

Opgaverne vedrørende fondens sekretariat og generelle omkostninger varetages af Landbrug & Fødevarer. Udgifter til generel fondsadministration er ikke finansieret af fondsmidler, og fremgår derfor ikke af budgettet.

Note 8. Fondadministration - særpuljer

Der er indgået aftale med Landbrugs- og Fiskeristyrelsen om, at op til 2 pct. af særbevillingerne kan bruges til administration af særpuljerne

Note 9. Bestyrelseshonorar/befordringsgodtgørelse

Der er budgetteret med 15 t.kr. til befordringsgodtgørelse til bestyrelsesmedlemmer i forbindelse med bestyrelsesmøder. Dækning af udgifter sker efter reglerne i statens tjenesterejseaftale og i det årlige satsreguleringscirkulære. Udgifterne består typisk af dækning af kørsel i egen bil og togbilletter. Derudover er der budgetteret med 550 t.kr. til honorar til bestyrelsesmedlemmer

Note 10. Tab på debitorer

Ikke relevant

Note 11. Effektvurdering

Der er budgetteret med udgifter til gennemførelse af effektvurdering.

Note 12. Overførsel til næste år

Den samlede overførsel er forventelig 58,3 mio. kr. til 2026. Der er givet tilsagn for 56,5 mio. kr. i 2026.

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

Fonden for økologisk landbrug har for bevillingsåret bevilget tilskud til projekter under følgende puljer:

1. Pulje: Landbrugsproduktion - den ordinære pulje
2. Pulje: Eksportfremme
3. Pulje: National Afsætningsfremme
4. Pulje: Viden & Kompetencer
5. Pulje: Køkkenomstilling
6. Pulje: Plantebaserede fødevarer

I tabel 1 - 6 på denne og de efterfølgende sider vises anvendelsen af midlerne fordelt på landbrugsstøttelovens hovedformål.

1. Pulje: Landbrugsproduktion - den ordinære pulje

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2025	Ændringsbudget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B-A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	2.382	2.581	22,8	8,4
Forskning og forsøg i alt	6.173	6.572	58,1	6,5
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	1.696	2.150	19,0	26,8
Uddannelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	10.251	11.303	100,0	

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt	6.252	7.105	61,0	13,6
Landbrug & Fødevarer i alt	1.198	1.397	11,7	16,6
Økologisk Landsforening i alt	1.184	1.184	11,6	0,0
Center for Frilandsdyr K/S i alt	720	720	7,0	0,0
HortiAdvice i alt	393	393	3,8	0,0
Danmarks Biavlerforening i alt	331	331	3,2	0,0
Økologisk VKST i alt	173	173	1,7	0,0
Aarhus Universitet i alt	0	0	-	-
Landsorten i alt	0	0	-	-
Agrologica i alt	0	0	-	-
Tilskud i alt	10.251	11.303	100,0	
	0	0		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

2. Pulje: Eksportfremme

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
1.000 kr.	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	10.470	10.470	100	0,0
Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	0	0	-	-
Uddannelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	10.470	10.470	100,0	

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

Landbrug & Fødevarer i alt	4.374	4.374	41,8	0,0
Økologisk Landsforening i alt	4.360	4.360	41,6	0,0
Food from Denmark i alt	881	881	8,4	0,0
Producersammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark) i alt	855	855	8,2	0,0
Tilskud i alt	10.470	10.470	100,0	
	0	0		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

3. Pulje: National Afsætningsfremme

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	13.644	14.032	100,0	2,8
Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	0	0	-	-
Uddannelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	13.644	14.032	100,0	

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt	7.296	7.296	53,5	0,0
Landbrug & Fødevarer i alt	4.619	5.007	33,9	8,4
Halkær Kro og Kulturhus	504	504	3,7	0,0
Grøn Kirke (under Danske Kirkers Råd)	499	499	3,7	0,0
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	426	426	3,1	0,0
Mejeriforeningen	300	300	2,2	0,0
Tilskud i alt	13.644	14.032	100,0	
	0	0		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

4. Pulje: Viden & Kompetencer

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	0	0	-	-
Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	3.855	3.855	100	0,0
Uddannelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	3.855	3.855	100,0	

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt	3.100	3.100	80,4	0,0
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	394	394	10,2	0,0
D&K Gruppen	361	361	9,4	0,0
Tilskud i alt	3.855	3.855	100,0	
	0	0		

5. Pulje: Køkkenomstilling

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	0	0	-	-
Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	0	0	-	-
Uddannelse i alt	12.025	12.107	100	0,7
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	12.025	12.107	100,0	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

Center for Bæredygtige Hospitaler i alt	1.414	1.414	12	0,0
Nordjysk Mad i alt	1.166	1.166	10	0,0
Forenede Service A/S i alt	1.069	1.069	9	0,0
Nyborg Kommune i alt	1.032	1.032	9	0,0
Kerteminde Kommune i alt	1.019	1.019	8	0,0
Ærø Madservice i alt	884	884	7	0,0
Slagelse Kommune i alt	627	627	5	0,0
Skanderborg Kommune i alt	567	567	5	0,0
Fredensborg Kommune i alt	528	528	4	0,0
Kolding Kommune i alt	528	528	4	0,0
Ishøj Kommune i alt	522	522	4	0,0
Hillerød Kommune i alt	519	519	4	0,0
Høje-Taastrup Kommune i alt	453	453	4	0,0
Næstved Kommune i alt	441	441	4	0,0
Den Internationale Højskole i alt	346	346	3	0,0
Greve Kommune i alt	302	302	3	0,0
Lyngby-Taarbæk Kommune i alt	182	182	2	0,0
Dragør Kommune i alt	125	125	1	0,0
Gribskov Kommune i alt	116	116	1	0,0
Rødovre Kommune i alt	115	115	1	0,0
Børnehuset Munkdrup i alt	70	70	1	0,0
Guldborgsund Kommune i alt	0	82	-	-
Tilskud i alt	12.025	12.107	100,0	
	0	0		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

6. Pulje: Plantebaserede fødevarer

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2025	Ændrings- budget 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	0	105	-	-
Forskning og forsøg i alt	1.797	2.384	100	32,7
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	0	0	-	-
Uddannelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Tilskud til formål i alt	1.797	2.489	100	

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt	1.797	2.384	100	32,7
Landbrug & Fødevarer	0	105	-	-
Tilskud i alt	1.797	2.489	100	
	0	0		
Puljerne i alt	52.042	54.256		

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

1. Fondens ordinære pulje

Note	Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
------	------------------	---------------------	------------------------	--

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt	6.252	7.105
---	--------------	--------------

Forskning og forsøg				
1	ØKOKORN – Kvalitet i økologisk korndyrkning med målrettet sortsmateriale	1.550	1.550	§16
2	Økologiske markforsøg – sædskiftesammenhænge som løfter økologien	1.499	1.898	§16
3	Økologisk husdyrbrug som klimavirkemiddel	748	748	§16
4	Forspiret korn til økologiske smågrise og fjerkræ	720	720	§6 + §16
5	Biodiversitet og økosystemfunktioner i skovlandbrugssystemer (BEAT)	255	255	§6 + §16
6	Eco-efficient pig production and local protein supply (ENTRANCE)	177	177	§6 + §16
Forskning og forsøg i alt		4.949	5.348	

Rådgivning				
7	Økologikongres 2025	794	794	§6
8	Sikret og godt arbejdsmiljø i økologiske sobesætninger	395	395	§6
9	ORGANIC+: Demonstration og forbedring af positiv effekt af økologisk landbrug på agerlandets natur	114	114	§6 + §16
PF	RE-CIRKULÆR – Fremtiden for økologisk planteproduktion	-	280	
PF	Skovfjer – Økologisk fjerkræhold kombineret med skovlandbrug	-	174	
Rådgivning i alt		1.303	1.757	

Økologisk Landsforening i alt	1.184	1.184
--------------------------------------	--------------	--------------

Afsætningsfremme				
10	Økodag 2024	609	609	§18
11	Organic Summit 2025	575	575	De minimis + §18
-	Økokoen er markens helt. Et formidlingsprojekt om koens rolle i det økologiske system	-	0	
Afsætningsfremme i alt		1.184	1.184	

Landbrug & Fødevarer i alt	1.198	1.397
---------------------------------------	--------------	--------------

Afsætningsfremme				
12	Økologisk uddannelse - tværfagligt fokus på næste generation af fagfolk	1.198	1.198	§18
PF	Økologi for Gymnasiet 2.0 – Opdatering og videreudvikling af økoviden til fremtidens borgere	-	199	
Afsætningsfremme i alt		1.198	1.397	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

1. Fondens ordinære pulje

Note	Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Center for Frilandsdyr K/S i alt		720	720	
Forskning og forsøg				
13	Intakte haler hos økologiske grise i storstier	407	407	§ 6
14	Eco-efficient pig production and local protein supply "ENTRANCE"	174	174	§16
15	Fremme af Frilandsgrise Flora og Fauna, Acronym: 4F	139	139	§16
Forskning og forsøg i alt		720	720	
HortiAdvice i alt		393	393	
Rådgivning				
16	Optimeret produktion af økologiske æbler og pærer	393	393	§6
Rådgivning i alt		393	393	
Danmarks Biavlerforening i alt		331	331	
Forskning og forsøg				
17	Frøproduktion af lucerne	331	331	De minimis
Forskning og forsøg i alt		331	331	
Økologisk VKST i alt		173	173	
Forskning og forsøg				
18	Tørkeresistente bælgplanter til afgræsning	173	173	De minimis
Forskning og forsøg i alt		173	173	
Puljen i alt		10.251	11.303	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

2. Pulje: Eksportfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt		4.360	4.360	
Afsætningsfremme				
19	BioFach 2025 – Dansk fællesstand på verdens største internationale økologimesse	2.326	2.326	De minimis
20	Danmark som foregangsland for økologisk afsætning	1.605	1.605	\$18
21	BioFach 2026 – planlægning af den danske fællesstand	429	429	De minimis
Afsætningsfremme i alt		4.360	4.360	

Landbrug & Fødevarer i alt		4.374	4.374	
Afsætningsfremme				
22	Anuga 2025 - Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer	2.485	2.485	De minimis
23	Økologisk eksportfremstød til Japan – Danish Days in Daikanyama 2024	596	596	De minimis
24	Økologisk eksport til USA	514	514	De minimis
25	B2B og netværksfremstød – udvikling af markedspotentialet i Tyskland	464	464	De minimis
26	Øget økologiekспорт til Kina via samarbejdsaftale og videndeling	315	315	\$18
Afsætningsfremme i alt		4.374	4.374	

Food from Denmark i alt		881	881	
Afsætningsfremme				
27	Markedsføring af økologiske fødevarer på PLMA 2025, Amsterdam	881	881	De minimis
Afsætningsfremme i alt		881	881	

Producersammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark) i alt		855	855	
Afsætningsfremme				
28	Anuga 2025 - Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer	348	348	De minimis
29	BioFach 2025 – Dansk fællesstand på verdens største internationale økologimesse	294	294	De minimis
30	BioFach 2026 – planlægning af den danske fællesstand	213	213	De minimis
Afsætningsfremme i alt		855	855	

Puljen i alt		10.470	10.470	
---------------------	--	---------------	---------------	--

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

3. Pulje: National afsætningsfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændringsbudget t 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt		7.296	7.296	
Afsætningsfremme				
31	Det Økologiske Spisemærke – ind i den bæredygtige fremtid	2.405	2.405	§18
32	35-års jubilæumskampagne for Ø-mærket	2.221	2.221	§18
33	Økologi på Fødevareuddannelser	1.561	1.561	§18
34	Økologisk Høstmarked og lokale økologiske råvarer i sæson	1.109	1.109	§18
Afsætningsfremme i alt		7.296	7.296	
Landbrug & Fødevarer i alt		4.619	5.007	
Afsætningsfremme				
35	Økologien tilbage i indkøbskurven (forbrugerkampagne for kød, mejeri og æg)	1.400	1.400	§18
36	Book en mark: Alle kræfter sættes ind	1.010	1.010	§18
37	Mindre, men økologisk kød til madprofessionelle	967	967	§18
38	Sofari 2025 – derfor økologisk grisekød i indkøbskurven	699	699	§18
39	Økologi i Danmark – Et helhedsorienteret virkemiddel i den grønne omstilling	543	543	§18
PF	Next Generation - økologi i ny digital skoletjeneste	-	330	§18
PF	Økologiens bidrag til en klode i balance	-	58	§18
Afsætningsfremme i alt		4.619	5.007	
Halkær Kro og Kulturhus		504	504	
Afsætningsfremme				
40	Nordjyllands Økologiske Mødested	504	504	§18
Afsætningsfremme i alt		504	504	
Grøn Kirke (under Danske Kirkers Råd)		499	499	
Afsætningsfremme				
41	Økologiske bønner i kirken	499	499	§18
Afsætningsfremme i alt		499	499	
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt		426	426	
Afsætningsfremme				
42	Biodynamisk boost af afsætningen af Demeter-produkter i helsekostforretninger, gårdbutikker, webshops m.fl	426	426	§18
Afsætningsfremme i alt		426	426	
Mejeriforeningen		300	300	
Afsætningsfremme				
43	Økodag 2025	300	300	§18
Afsætningsfremme i alt		300	300	
Puljen i alt		13.644	14.032	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

4. Pulje: Viden & Kompetence

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt		3.100	3.100	
Rådgivning				
44	Omlægnings- og udviklingstjek til nye og etablerede økologer	3.100	3.100	§11
Rådgivning i alt		3.100	3.100	
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt		394	394	
Rådgivning				
45	Biodynamiske omlægnings- og fastholdelsestjek og udviklingsmøder	394	394	§6
Rådgivning i alt		394	394	
D&K Gruppen		361	361	
Rådgivning				
46	Omlægning til økologisk og klimarobust mælkeproduktion	361	361	§11
Rådgivning i alt		361	361	
Puljen i alt		3.855	3.855	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

5. Pulje: Køkkenomstilling

Beløb i 1000 kr. Note	Basis-budget 2025	Ændringsbudget t 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
--------------------------	----------------------	--------------------------	--

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Center for Bæredygtige Hospitaler i alt		1.414	1.414	
Uddannelse				
47	Velkommen til fremtiden i de offentlige køkkener i Region Midtjylland – med mere smag og økologi.	1.414	1.414	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		1.414	1.414	
Nordjysk Mad i alt		1.166	1.166	
Uddannelse				
48	På vej mod sølv - Køkkenomstilling Nordjysk Mad	1.166	1.166	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		1.166	1.166	
Forenede Service A/S i alt		1.069	1.069	
Uddannelse				
49	Økologisk omstilling af Kokkenes køkken 2025	1.069	1.069	De minimis
Uddannelse i alt		1.069	1.069	
Nyborg Kommune i alt		1.032	1.032	
Uddannelse				
50	Køkkenomstilling Nyborg Kommune	1.032	1.032	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		1.032	1.032	
Kerteminde Kommune i alt		1.019	1.019	
Uddannelse				
51	Bæredygtig velsmag i Kerteminde Kommune, fase 2	1.019	1.019	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		1.019	1.019	
Ærø Madservice i alt		884	884	
Uddannelse				
52	Øko-Ø-Ærø – mere økologi i de professionelle køkkener på Ærø	884	884	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		884	884	
Slagelse Kommune i alt		627	627	
Uddannelse				
53	Råd til økologi via bæredygtige indkøb og mindre madspild	627	627	Ej statsstøtte
-	Bæredygtige indkøb og mindre madspild giver råd til økologi	-	-	
Uddannelse i alt		627	627	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

5. Pulje: Køkkenomstilling

Beløb i 1000 kr. Note		Basis-budget 2025	Ændringsbudget t 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Skanderborg Kommune i alt		567	567	
Uddannelse				
54	Grøn omstilling i Skanderborgs offentlige køkkener	567	567	Ej statsstøtte
-	Grøn omstilling i Skanderborgs offentlige køkkener			
Uddannelse i alt		567	567	
Kolding Kommune i alt		528	528	
Uddannelse				
55	Økologisk omlægning af køkkener i Kolding Kommune	528	528	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		528	528	
Fredensborg Kommune i alt		528	528	
Uddannelse				
56	Økologiomstilling i Fredensborg Kommune	528	528	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		528	528	
Ishøj Kommune i alt		522	522	
Uddannelse				
57	Økologisk omlægning af køkkener i Ishøj Kommune	522	522	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		522	522	
Hillerød Kommune i alt		519	519	
Uddannelse				
58	Økologiomstilling som løftestang til klimavenlig mad i Hillerød Kommune	519	519	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		519	519	
Høje-Taastrup Kommune i alt		453	453	
Uddannelse				
59	Økologisk omlægning af offentlige køkkener i Høje-Taastrups Kommune	453	453	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		453	453	
Næstved Kommune i alt		441	441	
Uddannelse				
60	Økologisk omstilling af plejehjem i Næstved Kommune	441	441	Ej statsstøtte
-	Omlægning til økologisk køkkendrift hos Næstved Madservice	-	-	
Uddannelse i alt		441	441	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

5. Pulje: Køkkenomstilling

Beløb i 1000 kr.		Basis-budget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note				
Den Internationale Højskole i alt		346	346	
Uddannelse				
61	Grøn omstilling af IPCs køkken - Et lille skridt mod ansvarlighed i forhold til klodens ressourcer	346	346	De minimis
Uddannelse i alt		346	346	
Greve Kommune i alt		302	302	
Uddannelse				
62	Økologiomstilling i Greve Kommune	302	302	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		302	302	
Lyngby-Taarbæk Kommune i alt		182	182	
Uddannelse				
63	Økologisk omlægning af offentlige køkkener i Lyngby-Taarbæk Kommune	182	182	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		182	182	
Dragør Kommune i alt		125	125	
Uddannelse				
64	Økologiomlægning med Enggården i Dragør Kommune	125	125	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		125	125	
Gribskov Kommune i alt		116	116	
Uddannelse				
65	Økologiomstilling i Gilbjerg Børnehuse i Gribskov Kommune	116	116	De minimis + ej statsstøtte
Uddannelse i alt		116	116	
Rødovre Kommune i alt		115	115	
Uddannelse				
66	Økologiomstilling i Børneinstitutionen Rønneholm i Rødovre Kommune	115	115	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		115	115	
Børnehuset Munkdrup i alt		70	70	
Uddannelse				
67	Økologisk omstilling af køkken i en daginstitution	70	70	Ej statsstøtte
Uddannelse i alt		70	70	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

5. Pulje: Køkkenomstilling

Beløb i 1000 kr. Note		Basis-budget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Guldborgsund Kommune i alt		0	82	
Uddannelse				
PF	Klimahandlingsplan i praksis - økologi og nye kompetencer i Guldborgsund Kommunens Køkkener	-	82	
Uddannelse i alt		0	82	
Puljen i alt		12.025	12.107	

Fonden for økologisk landbrug - Ændringsbudget 2025

6. Pulje: Plantebaserede fødevarer

Beløb i 1000 kr.	Basis-budget 2025	Ændringsbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt		1.797	2.384	
Forskning og forsøg				
68	Samdyrkning af konsumafgrøder	890	890	§6
69	Forsøgsplatform for produktion af økologiske kartofler – stabilitet og udvikling	784	784	§16
PF	Sunde og velsmagende økologiske bælgfrugter til konsum	-	587	§16
70	Pea yield stability, taste, and quality – potential of old cultivars for increased organic pea production (PEAS & LOVE)	123	123	§16
Forskning og forsøg i alt		1.797	2.384	
Landbrug & Fødevarer		0	105	
Afsætningsfremme				
PF	Plantebaserede økologiske indsatser på nøglemarkeder	-	105	
Afsætningsfremme i alt		0	105	
Puljen i alt		1.797	2.489	

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Pulje - Landbrugsproduktion

Note 1. ØKOKORN – Kvalitet i økologisk korndyrkning med målrettet sortsmateriale Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål er at øge udbytter, dyrkningssikkerhed og kvalitet i økologisk korndyrkning ved at forebygge artsspecifikke udfordringer med ukrudt, skadedyr og sygdomme. Målet er at imødekomme disse specifikke udfordringer, som er særligt knyttet til økologisk korndyrkning, ved hjælp af målrettede sortsvalg og aktiv brug af diversitet og genetik i sortsmaterialet. Markforsøg er grundstenen i økologiske dyrkningsvejledninger, udvikling af økologisk planteproduktion og sortsmateriale tilpasset særlige økologiske udfordringer. Denne viden efterspørges og dyrkningsvejledningerne bruges som opslagsværk af økologiske landmænd.

Projektet består af fire arbejdsplaner. Arbejdsplanerne 1-3 adresserer artsspecifikke udfordringer i økologisk korndyrkning, med fokus på at anvende det genetiske materiale aktivt og forebyggende. I projektet laves økologiske markforsøg med: Vinterhvedeblandinger til forbedret ukrudtskonkurrence og højere udbytte, heterogent materiale for større modstandsdygtighed overfor sygdomme, såtid/udsædsmængde i hybridrug til forbedret ukrudtskonkurrence og udbytte, højtydende nematoderesistente havresorter til forebyggelse af nematodeangreb og øget udbytte, tidlige sorter/såtider i vårhvede til forebyggelse af angreb af bygfluelarver. Arbejdsplan 4 har fokus på kommunikation og implementering. Markforsøgene fremvises ved markvandring og projektets resultater formidles i Landsforsøgene og på en række nyhedskanaler, kongresser mv.

Målrettet valg af sortsmateriale har stor økonomisk effekt. Der forventes merindtjening i sortsblandinger af vinterhvede ved reduceret ukrudtsdækning og øgede udbytter på 3,6 mio. kr, i højtydende nematoderesistente havresorter 4,4 mio. kr og ved forebyggelse af bygfluelarver i vårhvede 11,3 mio. kr. Optimal udsædsmængde i hybridrug kan føre til reduceret ukrudtsdækning, udbyttegevinst og besparelse på indkøb af udsæd.

Note 2. Økologiske markforsøg – sædskiftesammenhænge som løfter økologien Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er, gennem forsøg og med evidensbaseret viden, at økologiske landmænds planteproduktion fremtidssikres med højere udbytter, bedre ukrudtskontrol og højere produktkvalitet. Målet er, via intensivt økologisk forsøgsarbejde, at skabe dokumenteret viden, der fokuserer på fordelene ved et veltilrettelagt økologisk sædskifte, og som kan implementeres på økologiske landbrug. Projektet tilvejebringer forsøgsviden inden for fem indsatsområder identificeret af Fagligt Økologisk Forsøgsudvalg samt yderligere inspiration hentet fra praksis og forskning i ind- og udland.

Aktiviteterne i projektet er forsøg som undersøger;

- Om udbytte og proteinindhold i vinterhvede og efterårssået vårhvede kan øges ved optimal gødsning og anvendelse af mellemafgrøder
- Om man kan opnå bedre undersæede efterafgrøder ved optimering af artsvalg, etableringstidspunkt og etableringsmetode. Og om gødsning med fiberfraktion fra biogas kan give bedre efterafgrøder
- Om udbytte i bælgssæd kan øges ved optimal gødsning og om der er behov for podning af lupiner
- Hvor stor eftervirkning er efter bælgssæd og betydningen af at bruge efterafgrøder for at sikre eftervirkning til en efterfølgende vårsæd
- Om udlæg i august med vintervikke eller anden bælgssæd som dækafrøde kan sikre højere udbytte og proteinindhold i 1. slæt. Og fastlægge det optimale slættidspunkt for sådan en afgrøde
- Om eftervirkningen af kløvergræs i den efterfølgende afgrøde kan optimeres ved jordbearbejdning. Og jordbearbejdningens betydning afhængig af jordtype og kløverandel
- Hvordan det gennem sædskifte og mekanisk ukrudtsbekæmpelse er muligt at minimere problemer med besværligt frøukrudt (f.eks. gulurt og agersennep) i vinter og vårsæd

I forbindelse med forsøgene afholdes markvandring som giver alle interesserede mulighed for at få indsigt i den nye viden som skabes. Resultaterne formidles bredt. Der skrives samtlige artikler om resultaterne for alle fire forsøgsår. I 2025 laves en særlig indsats for Økologiske Landsforsøg i forbindelse med Økologikongressen.

Effekterne inden for de enkelte indsatsområder: 1) Øget udbytte og proteinindhold i hvede egnet til brød; 1.800 – 2.250 kr. per ha. 2) Forbedrede efterafgrøder, 480 - 720 kr. per ha. 3) Højere gennemsnitligt udbytte i bælgssæd 900 – 1.750 kr. per ha og eftervirkning i efterfølgende foderkorn ca. 600 kr. per ha. 4) Forbedret udbytte og proteinindhold i 1. slæt på førsteårsmarker ca. 1.500 kr. per ha og øget eftervirkning i vårsæd 240 - 360 kr. per ha. 5) Merudbytte for effektiv kontrol med besværligt frøukrudt 1.200 – 2.400 kr. per ha.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Note 3. Økologisk husdyrbrug som klimavirkemiddel Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål er at opnå en drivhusgasreduktion på 0,5 millioner ton CO₂-ækvivalenter af Danmarks nationale udledninger i 2030, ved at sikre økologiens arealmæssige vækst i Landbrugsaftalen fra 2021. Ved at sikre et retvisende og opdateret beregningsgrundlag for effektpotentialet ved omlægning til økologi. Derfor opdateres beregningsgrundlaget for drivhusgasemissioner på bedriftsniveau baseret på nyeste viden og eksisterende databaser, der er relevante for økologisk kvæg- og griseproduktion. Projektet er planlagt som et 2-årigt projekt, hvor aktiviteterne er opdelt i 3 arbejdsplaner. Den første arbejdsplan sikrer konceptudvikling i år 1 (AP1) og opdatering af beregningsmetoder i år 2 (AP2). I AP3 sikres inddragelse, formidling og implementering gennem hele projektperioden.

Aktiviteterne i AP1 forløber i år 1, da det danner fundamentet for det videre faglige arbejde. Her identificeres og bestemmes de mest betydende faktorer for bedriftens klimaaftryk, så forståelsen for variationer mellem bedrifter og effekten af virkemidler på bedriftsniveau forbedres. Baseret på dette, kan kilderne til drivhusgasudledning i dansk husdyrdrift specificeres og klarlægges, hvilken praksis der er årsag til størst udledning og identificere områder for forbedring. Arbejdet i AP1 kræver faglig sparring med Universiteter, der arbejder med koncepter og systemanalyser i landbruget.

Aktiviteterne i AP2 forløber i år 2 baseret på resultaterne af arbejdet i AP1. De definerede faktorer, der er udvalgt på et videnskabeligt grundlag, som fundament for konceptudviklingen i AP1, bliver undersøgt og evalueret via opdateret metode- og datamateriale i AP2. For at kunne dette, indsamles tilgængeligt drifts- og produktionsdata for husdyrbranchen for årene 2021 til 2024. Data bruges til at udregne og analysere klimaaftrykket på bedriftsniveau på så detaljeret et niveau som muligt, afhængig af de tilgængelige data fra databaser bag styringsværktøjer som ESgreenTool Climate, MarkOnline, Økonomidatabasen, DMS og Farmtal online. Dette bliver udført på tværs af alle bedrifter. Herefter skal der opstilles fremskrivninger af effekter, og der udarbejdes vurderinger af en national effekt ved omlægning fra konventionel til økologisk husdyrproduktion baseret på opdaterede datakilder.

I AP3 sikres løbende formidling af delresultater, konceptbeskrivelser og faglige vurderinger med øje for målgrupperne, som primært er landmænd og rådgivere. Formidlingen skal sekundært målrettes eventuelle myndigheder, og projektet sikrer løbende inddragelse gennem perioden, hvilket understøtter engagement, mulighed for relevant tilpasning og implementering.

Dette projekt vil bidrage til at udvikle og udbrede viden om, ved hvilke scenarier i husdyrproduktionen, der understøtter reduktionspotentialet i at omlægge til økologi. Med de forventede klimaafgifter på op til 750 kr. p. ton udledt CO₂-ækv., kan projektet igennem bedriftsspecifikke tal give landmænd en retvisende beregning af, hvordan omlægning til økologi vil påvirke klimaafgiften for deres drift. En formidlingsindsats om den konkrete klimaeffekt ved implementering af klimatiltag, sammenholdt med en forventet klimaafgift, vil fremme implementeringen af bedriftsspecifikke tiltag på økologiske husdyrbedrifter.

Note 4. Forspiret korn til økologiske smågrise og fjerkræ Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at kortlægge mulighederne for at fremstille og anvende tilskudsfodring med forspiret korn som et virkemiddel til øget sundhed og velfærd, højere fosfor- og næringsstofudnyttelse hos økologiske smågrise og fjerkræ.

Projektet er 2-årigt og indeholder fire arbejdsplaner (AP).

AP1 er en videns- og erfaringsindsamling om forspiret korn. Her vil der i 2025 blive udført litteraturscreening, kontakt med industrien og afsøgning af eventuelle opmærksomhedspunkter ift. økologireglerne.

Denne arbejdsplan er grundlaget for AP2, hvor dyrkningsmetoder skal testes i praksis i Danmark. Første år skal der være fokus på implementering af metoden, mens der i det andet år af projektet skal laves forspiret korn til næringsstofanalyser og fodringsforsøg i AP3. Fodringsforsøgene gennemføres i 2026, hvor der testes både fodring til fjerkræ, men også effekten af forspiret korn på fravænnings-diarré hos smågrise. Her tildeles et hold smågrise forspiret korn og deres gødning og produktionsresultater holdes op mod et kontrolhold.

Den sidste arbejdsplan omhandler formidling og implementeringspotentiale. Der skal både laves artikler og rapporter om resultaterne fra AP2 og AP3, men også laves en holistisk vurdering af, om det på nuværende tidspunkt er en fordel for husdyrproducenter at anvende teknologien.

Forspiret korn forventes at øge mavetarmsundhed hos økologiske smågrise og derved give en reduktion af fravænnings-diarré. Udenlandske forsøg med 10% spirer til konventionelle kyllinger øgede tilvæksten, reducerede foderforbruget og forbedrede tarmsundheden. Ligeledes har forsøg med forspiret korn til forældredyr til slagtekyllinger vist sig at øge

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

klækkeprocenten af æggene og gav mere levedygtige kyllinger. Den høje foderværdi af spiret byg skyldes omdannelsen af komplekse forbindelser som følge af naturlige enzymatiske reaktioner, som sker ved spirring som også øget mineral- og vitamintilfængeligheden. Spiringsprocessen kan også øge fosforudnyttelsen hos fjerkræ, hvilket mindsker behov for importeret foderfosfor samt gør det lettere for producenten at leve op til nye fosforlofter til harmoniarealet. Forsparring kan desuden mindske anti-ernæringsfaktorer i bælgssæd, og derved tillade en højere inklusion af lokale proteinafgrøder i foderblanding, så sojaimport mindskes.

Note 5. Biodiversitet og økosystemfunktioner i skovlandbrugssystemer (BEAT) **Innovationscenter for Økologisk Landbrug**

Projektets formål er at kvantificere skovlandbrugs effekter på biodiversitet og økosystemtjenester, som et skridt i retningen mod mere robuste landbrugssystemer, samt at udvikle undervisningsforløb til udbredelse af den indsamlede viden til rådgivningsinstitutioner.

Fremtidige landbrugsproduktionssystemer vil blive vurderet efter flere parametre end i dag, herunder klima og biodiversitet. Skovlandbrug kan potentielt forberede landmændene og give dem værktøjer til at opnå gode resultater på begge parametre, men det kræver udvikling af konkrete, præcise og praktiske metoder til at beregne disse effekter. Projektet BEAT vil levere forskningsbaseret viden og instruktioner til at beregne effekten af skovlandbrug i levende hegn på biodiversitet (bestøvere, jordfauna, mikrobiologi og landbrugsjordsfugle) og økosystemtjenester (kulstoflagring, afgrødebestøvning, jordfunktionalitet og -sundhed). Det nye ved tilgangen ligger i udforskning og vurdering af, hvordan forskellige biodiversitetskomponenter og relaterede økosystemtjenester reagerer på skovlandbrug og i deres indbyrdes forbindelser.

BEAT undersøger to hovedforsknings spørgsmål: I hvilket omfang påvirker skovlandbrug biodiversiteten af udvalgte organismer sammenlignet med monokulturlandbrug? Hvordan påvirker skovlandbrug vigtige økosystemtjenester? Projektet omfatter fem arbejdsplaner. AP1 og AP2 udgør de videnskabelige dele, hvor virkninger af skovlandbrug på biodiversitet (AP1.2: bestøvere, AP1.3: jordfauna, AP1.4: jordmikrobiologi og AP1.5: fugle) og økosystemtjenester (AP2.1: kulstoflagring, AP2.2: afgrødebestøvning, AP2.3: jordfunktionalitet og AP2.4: jordsundhed) studeres. AP3 udforsker forretningspotentialer ved udvikling og afvikling af kursusforløb rettet mod rådgivere, samt direkte rådgivning af landmænd baseret på resultater opnået i AP1 og AP2. AP4 dækker over effektiv styring af projektet, mens AP5 formidler viden fra projektet til fagfolk og offentligheden gennem aktiviteter såsom udvikling af en projekthjemmeside og udbredelse af viden gennem nyhedskanaler.

De effekter, som projektet forventes at bidrage med, omfatter viden, der vil føre til kulstofbinding i jorden og kulstofbinding i træer samt øget biodiversitet i og over jorden i forbindelse med udbredelse af skovlandbrug. Dertil kommer økonomiske effekter for rådgivere i forbindelse med rådgivning af landbrugere i skovlandbrug.

Note 6. Eco-efficient pig production and local protein supply (ENTRANCE) **Innovationscenter for Økologisk Landbrug**

Formålet er at udvikle ressourceeffektive fodringsstrategier til økologiske slagtegrise baseret på 100% lokalt produceret foder. Foderstrategier, der vil opretholde eller øge fodereffektiviteten samtidig med, at miljø- og klimapåvirkningen reduceres. Målet er at bestemme ernæringsværdien og næringsstofbalancen af grønt protein og kløvergræs baseret grovfoder til økoslagtegrise, samt estimere effekten på drivhusgasemissionerne.

På baggrund heraf udarbejdes konkrete fodringsstrategier baseret på grønt protein og grovfoder til økoslagtegrise. Foderstrategierne baseres på grønt protein kombineret med henholdsvis frisk kløvergræs og ensileret græspulp. Fodring med frisk græs og ensileret græspulp vil i praksis betyde ændret management hos de økologiske griseproducenter. Der laves derfor en erfaringsindsamling, hvor muligheder og potentiale i fodring med frisk græs til slagtegrise belyses, herunder viden om fodring, håndtering, arbejdstid og høst. Græspulp er en ny type grovfoder til grise, som kræver ændringer af sædvanlig praksis omkring emballering, udfodring og opbevaring, hvorfor udviklingen af den praktiske håndtering indgår i projektet. Sideløbende udarbejdes fodringsstrategier, hvor soja skiftes ud med grønt protein, og hvor bidraget fra grovfoder medtages. Det faglige grundlag for inddragelse af græspulp og grønt protein sikres via forskning i ernæringsværdi, næringsstofbalance, samt effekten på drivhusgasemissionerne. Foderstrategierne demonstreres i en økologisk besætning, og der regnes produktionsøkonomi på foderstrategierne. Slutteligt gennemføres en livscyklusanalyse, hvor de samlede effekter på miljø og klima af de afprøvede tiltag beregnes og dokumenteres.

Effekter: 1. Nye foderstrategier til de økologiske slagtegrise baseret på lokale råvarer vil forbedre branchens image. 2. Klimaaftrykket, målt som CO₂ eq. vil reduceres med 9,9 kg. per produceret slagtegris. 3. Miljøbelastningen vil blive reduceret med 0,45 kg. N (kvælstof) per produceret slagtegris, hvis proteinniveauet, som forventet kan sænkes 10% uden at reducere tilvæksten. På sigt forventes dækningsbidraget at stige med 20-22 kr. per slagtegris.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Note 7. Økologikongres 2025

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål er at lokalisere og stille den nyeste, mest relevante og aktuelle viden til rådighed for eksisterende og potentielle økologiske landmænd og deres rådgivere i et samspil med aktører fra hele værdikæden. Deltagerne skal viden-opkvalificeres, og gennem implementering af den ny viden på egne specifikke bedrifter skaber deltagerne økologiske og økonomiske bæredygtige og robuste landbrug – nye som eksisterende.

Projektet vil skabe:

Et fagligt stærkt og inspirerende kongresprogram – bestående af både plenummøder og specialiserede fagnørde møder. Der arbejdes for, at alle oplægsholdere i deres oplæg kommer med direkte og præcise anvisninger til landmænd i forhold til, hvad der skal være fokus på bedriften.

En overskuelig hjemmeside med mulighed for at læse beskrivelser af alle møder, hvem der er oplægsholdere, det samlede program, og hvor man kan tilmelde sig de møder, som interesserer en mest. En stærk og relevant markedsføring af kongressen så landmænd, studerende, rådgivere og mange flere opdager muligheden for at deltage og motiveres til tilmelding og deltagelse på kongressen. En god administration, som håndterer oplægsholdere, ordstyrere, tilmeldte til møderne, koordinering med kongressted og meget andet nødvendigt for, at kongressen kan gennemføres i praksis, og deltagerne kan fokusere på læring, fordi praktikken bare fungerer, og efter kongressen opfølgning og evaluering.

Koordinering med udstilling, så der skabes udstillingsområde med min. 16 udstillere, som kan inspirere og skabe faglig udvikling hos deltagerne.

Gennemførelse af de to kongresdage med bl.a. bemanning af sekretariat, bistand før, under og efter afvikling af kongressens faglige møder

Projektet forventes at inspirere de deltagende økologiske landmænd, gartnere og potentielle landmænd til at optimere på bedriften derhjemme eller til at etablere en bedrift. Målet er at skabe mere robuste landbrug både økologisk og økonomisk. Økonomisk optimering vil kunne være efter inspiration fra kongressen, hvor management forfines, der bliver øget fokus på indtjeningsmuligheder mv., og måske også inspiration og mod til at kaste sig over nye produktioner f.eks. flere bælgrugter i sædskiftet. Økologisk handler det om at holde endnu bedre hus med næringsstoffer, finde nye og spændende udviklingsmuligheder, indtænke samspil med natur og biodiversitet for at optimere bestøvning og meget mere.

De opnåede effekter afhænger af;

Antal deltagende økologiske landmænd, gartnere og potentielle økologiske landmænd

Arbejdsgruppens evne til at sammensætte et fantastisk og motiverende program med de rette oplægsholdere og at skabe læringsrum

Oplægsholdernes evne til at formidle stoffet på en direkte anvisende og udviklingsorienteret måde målrettet landmænd og deres rådgivere

Rådgiveres formåen i forhold til at fastholde og yderligere udbrede ny viden i landbrugskredse

Journalisters formidling i fagmagasiner

Landmændenes evne til at omsætte den nye viden til specifikke tiltag på egen bedrift og implementering af nye arbejdsange mv.

Note 8. Sikret og godt arbejdsmiljø i økologiske sobesætninger

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at forebygge nedslidning og arbejdsulykker ved arbejde på økologiske grisebedrifter, så gode arbejdsforhold sikres. Dette både af hensyn til medarbejderne samt for at gøre arbejdet med økologiske grise mere attraktivt, så det bliver nemmere at fastholde og tiltrække nye medarbejdere.

Projektet består af 3 delaktiviteter. I første del kortlægges risikobetonede arbejdsrutiner i fare- og drægtighedsmarker ved besøg på minimum 6 øko- og frilandsskove og der identificeres/udarbejdes løsningsforslag til forbedringen af arbejdsrutinerne. I anden delaktivitet er fokus på at implementere og forberede løsningsforslagene til konkrete arbejdsrutiner på 2-3 fokusbesætninger. I tredje delaktivitet er fokus på kommunikation, hvor målet er både at få sat fokus på arbejdsmiljøet ved at pege på konkrete risikobetonede arbejdsrutiner, samt via de erfaringer, der bl.a. drages under delaktivitet 2, at sikre vidensdeling af konkrete løsningsforslag til forbedring af arbejdsrutiner, og hvordan disse kan implementeres på økologiske grisebedrifter.

Forventede effekter:

Reduktion af risikobetonet tid i tæt kontakt med soen i den første periode efter faring med 50%, hvilket reducerer risikoen for ulykker, da medarbejdere er mindre i tæt kontakt med soen i den mest kritiske periode.

Reducere antallet af nedslidende arbejdsrutiner, ved at kortlægge arbejdsrutiner der øger risikoen for nedslidning, samt demonstrere løsninger, der sikrer bedre arbejdsforhold / arbejdsstillinger. Dette vil indirekte medføre at medarbejderne bliver længere i erhvervet og reducere antallet af sygedage.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Øge velfærden blandt økologiske grise på grund af bedre arbejdsstillinger under håndtering. Indirekte vil det gøre økologiske bedrifter med søer og grise på friland til mere attraktive arbejdspladser.

Note 9. ORGANIC+: Demonstration og forbedring af positiv effekt af økologisk landbrug på agerlandets natur Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at forbedre og demonstrere den positive effekt af økologisk landbrug på agerlandets naturindhold og derigennem sikre troværdigheden af den økologiske produktion gennem hele værdikæden. Dette opnås ved at definere og beslutte mål og indsatser for biodiversitet i agerlandet, samt implementere disse i såvel modelberegninger som praksis for fem regionale forsøgsområder.

Organic+ vil bruge computersimulering og feltmonitorering til at undersøge biodiversitetsændringer i landskabet før og efter målrettede biodiversitetstiltag i fem værkstedsområder. Områderne adskiller sig i landskabssammensætning og forvaltes af tre økologiske virksomheder. Praksisfællesskaber (CoPs), som involverer de tre virksomheder samt deres samarbejdspartnere, fra landmænd til detailhandlere, vil blive etableret i værkstedsområderne. CoPs vil bidrage til udvikling af biodiversitetstiltag lokalt, fastsætte fælles mål samt udbrede effektive løsninger regionalt. Desuden vil Organic+ udvikle og afprøve et værktøj til beslutningsstøtte, som kan bruges til at optimere biodiversitet ved at udpege type og placering af tiltag, som fremmer en landskabsmosaik, der bedst muligt understøtter naturlige systemer og biodiversitet i et givent landskab.

Projektet vil bidrage til forbedret landbrugsrådgivning samt optimere lokale landbrugsforvaltningstiltag for at nå de ambitiøse nationale og internationale mål for et økologisk landbrug, som understøtter en bæredygtig fødevareproduktion og muliggør økologisk landbrugsdrift som levevej. Projektet hviler på et solidt fundament af AU's tidligere anvendelser af computersimuleringsværktøjet ALLMaSS til simulering af effekten af økologisk landbrugsdrift og til agentbaseret modellering af landbrugsrelaterede dyrearters respons på landskabsændringer. Resultaterne af projektet vil kvalificere rådgivning og målsætning rettet mod landbrugsnaturen. Endelig vil projektets gennemførelse an vise naturhensynets potentiale som værdiforøger af de råvarer og forarbejdede produkter, der indgår i case-partnernes virksomheder.

Note PF. RE-CIRKULÆR – Fremtiden for økologisk planteproduktion Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet med recirkulering af næringsstoffer mellem by og land er at øge ressourceeffektivitet og produktivitet i økologisk planteavl og dermed skabe potentiale for øget omlægning. Målet er, at næringsstoffer fra rest- og affaldsprodukter bliver genanvendt på et dokumenteret grundlag med kvalitet og en uvildig risikovurdering. Projektet bidrager til, at producenten skal kende både risici og muligheder forbundet med brug af recirkulerede rest- og affaldsprodukter til gødningsformål.

Fortsat omlægning til økologisk produktion kræver tilgang af nye næringsstofkilder, og recirkulering af byens rest- og affaldsprodukter passer perfekt ind i økologien – både i de økologiske principper og i den økologiske selvforståelse. Projektet anerkender dog, at anvendelse af affald som ressource kan være udfordrende, da rest- og affaldsprodukter ofte indeholder noget, vi ikke ønsker tilført landbrugsjord, -planter og miljøet generelt.

Projektet er inddelt i to arbejdsplaner. AP 1 skaber sikkerhed, klarhed og tryghed omkring brug af recirkulerede gødningsprodukter på baggrund af faglige eksperters risikovurderinger ved brug af produkterne til gødningsformål. Der foreslås handlingsplaner på baggrund af risikoanalysen og laves anbefalinger for brug af de enkelte produkter. I AP 2 gennemføres en større digital formidlingsindsats målrettet den økologiske landmand, hvor dilemmaet om brug af recirkulerede næringsstoffer fra byen adresseres. Afslutningsvis vil det blive diskuteret og udfordret, hvorvidt erhvervets syn på de økologiske principper (forsigtighedsprincippet, kredsløbsprincippet) og en potentiel risici forbundet med omfattende anvendelse af de recirkulerede produkter står mål med gevinsten for det økologiske erhverv.

Projektets effekter er øget sikkerhed (risikovurdering) og højnet vidensniveau (ærlig formidling) om brug af recirkulerede rest- og affaldsprodukter til gødningsformål og dermed øget accept og brug af de nye gødningsprodukter. Introduktion af flere nye gødningsprodukter medfører positiv udvikling i det økologiske landbrugsareal og forbedret bundlinje for økologiske planteavlere.

Note PF. Skovfjer – Økologisk fjerkræhold kombineret med skovlandbrug Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at integrere økologisk, mobil fjerkræproduktion med skovlandbrug og dermed bidrage til udviklingen af et system, der understøtter miljø, biodiversitet og dyrevelfærd. Hvilket i sidste ende kan øge producentens indtjening, da forbrugernes interesse for skovlandbrugsprodukter forventes at øge.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Projektets aktiviteter udføres i tre arbejdsplaner. 1) Vidensindsamling; Der udføres en vidensindsamling fra litteratur, tidligere og nuværende projekter. Der laves også en erfaringsindsamling fra fjerkræproducenter med mobile stalde samt et virksomhedsbesøg hos skovlandbrug i udlandet. 2) Dataindsamling og udvikling; For at udvikle et systemdesign for fjerkræ og skovlandbrug, skal der produceres data og viden på effekten af samgræsning, brug af udeareal og indtag af vegetation i dansk kontekst i denne arbejdsplan. 3) Formidlingsaktiviteter; Projektresultater formidles løbende via artikler, en video fra virksomhedsbesøget og afslutningsvis en Best practice guide. Udover det, vil der i slutningen af projektet afholdes et ERFA-/workshop-møde for mobile producenter samt interessenter i skovlandbrug.

Projektet forventes at kunne forbedre biodiversiteten i den økologiske fjerkræproduktion samtidigt med at øge indtjeningen fra landbrugsarealet grundet forbrugernes interesse i dyrevelfærd og skovlandbrugsprodukter. Den øgede dyrevelfærd i et dyrkningssystem med træer kan sænke hønernes foderindtag og derved klimaaftryk.

Note 10. Økodag 2025 **Økologisk Landsforening**

Formålet med Økodag er at øge forbrugernes indsigt i og forståelse for den økologiske mælkeproduktion og de økologiske principper, der ligger bag. Dette er med til at sikre en fortsat høj afsætning af økologisk mælk og økologiske mejeriprodukter. Projektet ønsker derudover at skabe øget bevidsthed blandt forbrugerne om, at deres valg af økologiske mejeriprodukter bidrager til øget dyrevelfærd og til, at de økologiske køer kommer på græs.

For at gennemføre et landsdækkende event som Økodag 2025, kræver det en høj grad af koordinering. Både i forhold til planlægningen af eventet, selve gennemførelsen og en efterfølgende evaluering. Projektet er delt op i tre arbejdsplaner, der tager højde for dette og repræsenterer de tre faser i projektet.

Arbejdsplan 1: Forberedelse, planlægning og rekruttering af værter

Arbejdsplanen omfatter bl.a. samarbejdet på tværs af de økologiske mejerier, som også er en del af projektets styregruppe og bidrager med faglig viden og idéer til projektet. Det er også igennem de økologiske mejerier, at Økologisk Landsforening tager den indledende kontakt til potentielle Økodagsværter. Arbejdsplanen omfatter også opsøgende kontakt til økologiske mælkeproducenter for at rekruttere i alt 20 værtsgårde. Når værterne er rekrutteret, skal de klædes godt på til deres værtsskab, og det skal afklares, hvilke materialer værterne har behov for. Derudover vil Økologisk Landsforening også besøge de værter, der har ønske om det, for at klæde dem godt på til dagen.

Arbejdsplan 2: Kommunikation, markedsføring og presse

Arbejdsplanen omfatter planlægningen og gennemførelsen af den kommunikation, markedsføring og presse, der skal omkranses Økodag 2025, både før, under og efter eventet. Både med henblik på at få en masse gæster til Økodag, men også med fokus på at gøre forbrugerne klogere på økologi og økologisk mælkeproduktion. Derudover omfatter arbejdsplanen også udarbejdelsen af et Danmarkskort med tilhørende gårdbeskrivelse af hver enkelt vært samt det billetsystem, som gæsterne skal tilmelde sig til Økodag igennem.

Arbejdsplan 3: Gennemførelse og evaluering

Arbejdsplanen omfatter selve gennemførelsen, og herunder bl.a. de materialer, der udvikles og produceres til alle værterne. Både materialer som sikrer, at værterne kan gennemføre et sikkert event for deres gæster samt materialer med fokus på at gøre forbrugerne klogere på økologi og økologisk mælkeproduktion. Derudover omfatter indsatsen også både en værts- og gæsteevaluering, som er med til at afdække det impact, som Økodag har haft på forbrugernes, bl.a. ift. deres viden om økologi samt lyst til at købe økologiske fødevarer.

Tidligere evalueringer viser, at ved at informere og oplyse om fordelene ved økologi, skabes der en større bevidsthed og interesse for økologiske produkter. Økodag fungerer som en inspirationskilde og skaber en unik oplevelse, der giver forbrugernes en forståelse af den økologiske mælkeproduktion og dens værdier. Økodag formår dermed at fastholde samt tiltrække nye forbrugere af økologi og bidrager til at fastholde salget af økologisk mælk og mejeriprodukter.

Økodag forventes at bidrage til en omsætningsvækst for økologiske fødevarer i 2025 på 5 % i dagligvarehandlen og 7 % i foodservicesektoren.

Note 11. Organic Summit 2025 **Økologisk Landsforening**

Formålet med det økologiske topmøde Organic Summit 2025 (OS25) er at profilere økologien som en helt central løsning på klima-, miljø- og biodiversitetsudfordringerne med EU's 2030-mål om 25% økologi som den over-ordnede ramme for topmødet. Målet er at engagere politikere, forskere og erhvervsliv i at prioritere økologiske metoder for at fremme bæredygtighed i fødevarerproduktionen og øge forbrugernes interesse for økologiske produkter.

OS25 omfatter en række aktiviteter designet til at fremme økologiens udvikling og skærpe dens konkurrenceevne. Planlægningen strækker sig fra januar til juli 2025 og involverer udvikling af detaljerede planer for topmødets indhold, herunder temaer, talere og workshops. Der vil være tæt koordinering med partnere som ICROFS, Food Nation, Landbrug

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

og Fødevarers Økologisektion, Copenhagen Cooking og IFOAM EU for at sikre syner-gier. Programmet og indholdet, herunder keynote speakers og deltagere, færdiggøres, og en omfattende kom-munikationsstrategi, inklusive sociale medier og pressemeddelelser, udvikles. Markedsføringsmateriale og promovring af OS25 gennem partnernetværk vil også blive udarbejdet.

Afholdel-sen af OS25 d. 17.-19. august 2025 inkluderer plenarmøder, paneldebatter og workshops over to dage, netværksmuligheder og udstillingsområder for virksomheder og organisationer samt offentlige arrangementer, bl.a. gennem samarbejde med Copenhagen Cooking. Efter topmødet vil der blive samlet op, evalueret på læring og vurderet hvad næste skridt er i udbredelsen af økologien til endnu flere mennesker.

OS25 forventes at øge opmærksomheden omkring og forståelsen af økologiens potentiale som en løsning på globale miljø- og fødevarerkriser. Topmødet vil samle internationale aktører og sikre omfattende mediedækning, hvilket vil fremme økologien. Dette vil understøtte omlægning af mere landbrugsjord til økologi, øget efterspørg-sel efter økologiske produkter og styrket eksport af danske økologiske varer. OS25 vil således bidrage til at pla-cere økologi som en central løsning på globale udfordringer.

Note 12. Økologisk uddannelse - tværfagligt fokus på næste generation af fagfolk Landbrug & Fødevarer

Indsatsen øger vidensniveauet og motiverer til øget anvendelse af økologi blandt elever og faglærere på fødevareruddannelser. Gennem dialog på tværs af værdikæden skabes øko-ambassadører, der senere kan blive økologiske producenter, aktører og aftagere. Holistisk vidensdeling iscenesætter økologi som en bæredygtig produktionsform og fremmer dens styrkepositioner blandt fremtidens fagfolk. Tidlig påvirkning og effektiv spredning sikrer, at eleverne har mulighed for at påvirke produktion, indkøb og råvarevalg. Stort fokus på samarbejder med uddannelsessteder, landbrug og foodservice maksimerer effekten og inkluderer de elever der ellers er kritiske overfor økologien og er svære at påvirke. Indsatsen bidrager til at styrke det økologiske marked.

Aktiviteter og effekter:

Arbejdspakke 1: Fra Greb til Gaffel – økologiske temadage

Fordybelse og plads til dialog og forskellige tilgange, er nøglen til at fange de unge fagfolk. Igennem et tværfagligt uddannelsesforløb, hvor mindst 4 erhvervsskoler deltager i økologiske temadage, fremmes dialog, udvikling og samarbejde om økologien mellem landbrug og foodservice. Temadagene inkluderer oplæg fra relevante økologiske markedsaktører samt tid til netværksaktiviteter og vidensdeling, der sikrer elevernes ejerskab over budskaberne.

Effektmål: Styrket forståelse og samarbejde mellem elever fra forskellige erhvervsskoler og aktører i økologisektoren muliggør konstruktiv dialog, der fanger størstedelen og ikke kun de allerede økologisk interesserede elever. Forventet deltagelse fra 60-80 elever årligt, hvilket fremmer netværksdannelse og udbredelse af økologien.

Arbejdspakke 2: Økologien IRL (in real life) – oplev, samskab og del den!

Det er ikke nok at høre om økologien – den skal opleves. Indsatsen er tværfaglig, og fagligheder fra landbrugsuddannelserne, bager, kok, slagter, ernæring, gartner, ernærings assistent og tjener inviteres på økologiske besøg i den økologiske produktion og blandt toneangivende aktører. Deltagerne medvirker til at udvikle økologiske undervisningstemaer på deres skoler, som de sammen med deres undervisere udbreder på skolerne til mange flere elever. Ligeledes inviteres faglærere til efteruddannelsesdage og virksomhedsbesøg med fokus på økologiens styrker og udfordringer, der giver dem opdaterede indsigter i økologiens styrker og rustet lærerne til debat om økologiens berettigelse i en bæredygtig kontekst.

Effektmål: Minimum 200 elever og 50 faglærere eksponeres årligt for indsigter, materialer og undervisning. Indsatsen styrker elevernes forståelse og formidling af økologiens værdier – både de der deltager på besøg, og de der modtager 'elev til elev' undervisningen. Økologiske temaer implementeres i undervisningen på deltagerne skoler, og faglærerne primes til at tænke økologien ind i den eksisterende undervisning.

Arbejdspakke 3: Hold øko-gryden i kog: understøttende aktiviteter og kommunikation

Indsatsen sætter økologien i højsædet ved at tilbyde faglig støtte til skolernes egne initiativer. Gennem aktiviteter som f.eks. øko-praktikker, faglige oplæg, seminarer og kommunikation til elever om økologi sikres økologien en tilstedeværelse i fora hvor den tidligere har været fraværende. Vidensdeling af Landbrug & Fødevarers økologiske ressourcer, bistår skolerne til øget faglighed – særligt der hvor eleverne ikke har økologien top-of-mind. Fokus på at engagere tidligere projektdeltagere i aktiviteter og anvende dem som videns ressourcer.

Effektmål: Øget bevidsthed og viden om økologi blandt elever og faglærere ved eksisterende aktiviteter f.eks. konkurrencer, skoleevents, temadage, oplæg mm. Aktiv deltagelse af tidligere deltagere sikrer kontinuerlig opdatering og spredning af viden. Forventet engagement fra mindst 300 elever + 50 tidligere deltagere.

Note PF. Økologi for Gymnasiet 2.0 – Opdatering og videreudvikling af økoviden til fremtidens borgere Landbrug & Fødevarer

Formålet er at opdatere og videreudvikle undervisningsplatformen Økologi for gymnasiet for at give fremtidens borgere – de cirka 120.000 unge på de gymnasiale uddannelser - indsigt i og forståelse for den økologiske produktionsforms bidrag til den grønne omstilling. En viden og indsigt, der dels skal motivere de unge til at blive fremtidens økologiske forbrugere, dels inspirerer dem til valg af uddannelse inden for den grønne dagsorden.

Landbrug & Fødevarer udgav i 2018 Økologi for gymnasiet – et temabaseret undervisningsmateriale om økologi til

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

gymnasieskolen. Udviklingen i den økologiske sektor går hurtig, og efter 5 år er der behov for en opdatering af portalens indhold, hvor ny viden indarbejdes og suppleres med nye perspektiver på økologiens bidrag til samfundsgoder, til opfyldelse af FN's verdensmål og økologiens position i forhold til udvikling af fremtidens bæredygtige fødevaresystemer. Derfor opdateres og videreudvikles portalens indhold med ny viden. Der udarbejdes 4-6 korte debatoplæg, der sætter centrale, aktuelle problemstillinger og dilemmaer i forbindelse med økologi og bæredygtig fødevareproduktion til debat. Der udarbejdes cases, der levendegør problemstillinger. Allerede producerede videoer og podcasts integreres i portalen. Der oprettes et podcastbibliotek, der samler podcasts om økologi, quizzer og statistikbank opdateres. Undervisningsportalen relanceres overfor gymnasierne.

Det forventes, at 15.000 til 20.000 STX-, HTX- og HF-elever benytter undervisningsmaterialet over en periode på 5 år og dermed får viden om den økologiske produktions styrkepositioner. De studerendes handlekompetencer styrkes ift. valg af fødevarer, og hvad de selv kan gøre for at styrke en bæredygtig udvikling. De studerende klædes på til på et oplyst grundlag at blande sig i samfundsdebatten om økologi. Fremtidens forbrugere får hermed viden om og indsigt i den økologiske produktion og dens effekter i forhold til bæredygtighedsdagsordenen. Herved bidrager projektet til på sigt at øge det økologiske forbrug og økologiske areal. Samtidig bidrager portalen til at skabe interesse for økologi og fødevareproduktion set i forhold til rekruttering af fremtidens medarbejdere i erhvervet.

Note 13. Intakte haler hos økologiske grise i storstier **Center for Frilandsdyr**

Projektet har fokus på at forbedre dyrevelfærden i økologiske produktionssystemer, så færre grise udsættes for halebid. Den økologiske gris skal kunne produceres med intakt hale. I storstier, som hovedsageligt benyttes i økologisk produktion, kan det være svært at opdæmme et halebidsudbrud. Der er behov for at udbygge værktøjskassen, så alt hvad der kan have en positiv effekt på at reducere halebid bør undersøges.

Der foretages en afprøvning hos 2 økologiske griseproducenter, hvor der er udfordringer med halebid. Der udvælges besætninger med gode managementrutiner og allerede igangsatte tiltag rettet mod reduktion af halebidsproblemer, men hvor der fortsat er udfordringer med halebid. På de medvirkende besætninger tildeles tilskudsfoder, som har en beroligende effekt på grisenes adfærd, med fokus på at reducere forekomst af halebid. Det tildeles via foderet på to besætninger og via vandet på en besætning. Fokus for registreringer er grisenes adfærd og aktivitet, som overvåges via vildtkamera (billeder og video) samt måling af lydniveau i udvalgte staldafsnit. Der laves ligeledes registreringer af halepositur og halebid i de udvalgte stier.

Projektet forventes at kunne reducere antallet af grise der har halebid, og dermed øge dyrevelfærden for de økologiske grise. Derudover forventes færre enkeltdyrsbehandlinger og lavere dødelighed. Ved reduktion af antallet af nedklassificerede økologiske slagtegrise er der på sigt, potentiale for at øge mængden af økologisk grisekød til konsum med 87,5 ton/år, og samtidig udbetale producentgruppen tillæg på godt 14 mio kr.

Note 14. Eco-efficient pig production and local protein supply "ENTRANCE" **Center for Frilandsdyr**

Formål og mål: At udvikle ressourceeffektive fodringsstrategier baseret på 100% lokalt produceret foder til danske økoslagtegrise, der opretholder eller øger fodereffektiviteten, samtidig med at miljø- og klimapåvirkningen reduceres. Målet er en markant reduktion af både drivhusgasemissionen og kvælstofudvaskningen. Konkret forventes en reduktion på 9,9 kg CO₂ eq. og 0,45 kg N pr produceret gris. Vi forventer at kunne påvise disse forbedringer i demonstrationsbesætningen inden projektet afsluttes i 2025.

Aktiviteter: Opgaverne løses i 6 arbejdsplaner: AP1: Projektledelse og kommunikation. Skal sikre fremdrift i projektet. AP2: Ernæringsværdi grønt protein. Skal bestemme ernæringsværdien af grønt protein, frisk kløvergræs, græspulp og kløvergræsensilage til slagtegrise. AP3: Næringsstofbalance og drivhusgasemission. Skal kvantificere indflydelsen af proteinkilde og grovfoder på kvælstof- og fosfor-balancer og emissioner af drivhusgasser i slagtegrise. AP4: Livscyklusvurdering. Skal udføre en livscyklusvurdering (LCA) for at kvantificere miljø- og klimapåvirkningen af økologiske slagtegrise, der fodres med enten grøn- eller sojaprotein i kombination med forskellige kløvergræs-baseret grovfoder. AP5: Frisk kløvergræs og ensileret græspulp i praksis. Skal udvikle nye fodringsstrategier med frisk græs og ensileret græspulp til slagtegrise. AP6: Demonstration af græs-baseret fodring til svin. Skal kombinere resultaterne fra AP2, AP3 og AP5 og demonstrere græs-baseret fodring med grønt protein til slagtegrise hos en økologisk griseproducent.

Effekter på kort og mellemlang sigt: 1. Nye foderstrategier til de økologiske slagtegrise baseret på lokale råvarer vil forbedre imaget. 2. Klimaaftrykket, målt som CO₂ eq. vil reduceres med 9,9 kg pr produceret slagtegris. 3. Miljøbelastningen vil blive reduceret med 0,45 kg N pr produceret slagtegris hvis proteinniveauet, som forventet, kan sænkes 10 % uden det reducerer tilvæksten.

På sigt forventes dækningsbidraget at stige med 20-22 kr/ slagtegris.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Note 15. Fremme af Frilandsgrise Flora og Fauna, Acronym: 4F Center for Frilandsdyr

Projektet 'Fremme af Frilandsgrise, Flora og Fauna' ("4F")s formål er at bidrage til en øget markedsandel af økologisk grisekød ved at udvikle, dokumentere og demonstrere udendørs systemer, der opfylder forbrugernes forventninger til dyrevelfærd (naturlig adfærd), miljøhensyn og forbedret biodiversitet. 4F forholder sig aktivt til økologiens troværdighed ved at adressere forbedret dyrevelfærd og biodiversitet uden at bringe miljøet og landmandens økonomi i fare.

Aktiviteter: Nærværende projekt handler om at øge biodiversiteten og dyrevelfærden på økologiske bedrifter med grise, hvilket vil styrke økologiens troværdighed.

4F ønsker at imødekomme nogle af de største udfordringer for troværdighed i den nuværende økologiske griseproduktion: a) Næsering af søer, b) Opdræt af slagtegrise i staldsystemer med adgang til stimulusfattige udendørsarealer, c) høj afhængighed af kraftfoder, hvilket bidrager negativt til konkurrencen mellem føde og foder, og d) Høj risiko for tab af næringsstoffer fra frilandssystemer. Desuden adresserer 4F en af de førende samfundsmæssige bekymringer, ""Biodiversitets-krisen"", gennem forskning i innovative frilandssystemer baseret på græsarealer og træer med flere arter. Der er 7 overordnede opgaver i projektet:

- 1) Grundig dataindsamling med målinger af biodiversitet i eksisterende samt nye foldkoncepter.
- 2) Undersøge et nyt sommer-vinter foldkoncept designet til søer uden trynering og med lav miljøbelastning.
- 3) Introducere nye artsrige græsmarksblandinger, der bidrager til øget biodiversitet og foderforsyning på marken.
- 4) Identificere nye foldkoncepter til økologiske søer og slagtegrise på friland i samspil med aktører fra hele værdikæden.
- 5) Demonstrere nye foldkoncepter hos to økologiske griseproducenter.
- 6) Udvikle strategier for værdisætning af biodiversitetseffekter.
- 7) Projektledelse

Det er målet med projektet at få så meget biodiversitet ind i den udendørs griseproduktion som muligt.

Projektet skal bruges som løftestang til at få en merpris for kødet. Formidle til forbrugerne at køber man grise opdrættet på friland, er der en væsentlig højere biodiversitet. Det er vigtigt at tiltagene er økonomisk bæredygtige og praktisk mulige for bedrifterne.

Aktiviteterne i 4F løses i fem arbejdsplaner, hvor Aarhus Universitet står for fire arbejdsplaner om projektledelse, forskning og økonomiberegninger, mens Center for Frilandsdyr har ansvaret for arbejdsplanen "Kommercielle foldsystemer der understøtter biodiversitet og dyrevelfærd". Arbejdsplanens formål er at identificere fremtiden systemer til økologiske søer og slagtegrise. Systemerne skal øge biodiversiteten og dyrevelfærden samtidig med at miljø- og klimabelastningen reduceres.

Effekter: Den primære grønne effekt af 4F er en stor forventet stigning i biodiversiteten sammenlignet med monokulturmarker. Der forventes meget stærke effekter på fugle, og der forventes lavere, men stadig betydelige positive effekter på andre artsgrupper. Klimaeffekten i 4F består af kulstoflagring i skovlandbrugssystemet. Baseret på gennemsnitsværdier for skovlandbrugssystemer med og uden husdyr forventes en kulstoflagring på 2,1 t/ha/år. 4F vil desuden forbedre dyrevelfærden via fokus på naturlighed samt sikre producenterens økonomiske stabilitet ved sit fokus på robustheden i systemerne.

Note 16. Optimeret produktion af økologiske æbler og pærer HortiAdvice

Formål: Formålet med projektet er at finde nye løsninger til at øge udbyttet af kvalitetsfrugt i økologisk kernefrugtproduktion, ved: 1. Forbedret gødskning af kernefrugt. 2. Bruge nematoder mod æbleviklere. 3. Massefangst æble- og pærehvæpse og 4. Optimeret bekæmpelse af viklerarter i økologiske æbler.

Aktiviteter:

Vi skal lære at bruge grøngødning i stedet for konventionel organisk gødning. Gødningsniveauet i økologisk kernefrugt er oftest for lavt, hvilket blandt andet medfører et lavere udbytte og mindre modstandsdygtighed overfor frostskafer. Vi vil demonstrere, hvordan brug af hurtigvirkende grøngødning kan forbedre gødningstilstanden i økologisk æble- og pæredyrkning.

Æblevikleren, som er årsag til 'orm' i æbler og pærer er et stigende problem. Nogle år er populationen af æbleviklere så stor, at selv om der både bruges feromonforvirring og virusproduktet Madex Top til bekæmpelse, er det ikke tilstrækkeligt til at bekæmpe æblevikleren. Vi vil undersøge om udsprøjtning af nematoder, lige efter høst, kan hjælpe med at reducere æbleviklerpopulationen.

Æble- og pærehvæpse i økologisk kernefrugt er et stort problem og reducerer udbyttet kraftigt. Vi vil demonstrere, hvordan vi ved hjælp af massefangst kan reducere dette problem.

Kontrol af viklerarter. Miljøstyrelsen gav i 2022 tilskud til identifikation af forskellige nye problem viklerarter i kernefrugt. Med kendskab til de forskellige arters biologi vil vi via overvågning informere om en optimeret målrettet bekæmpelse og alternative strategier til forebyggelse af angreb af disse viklere i økologiske æbler.

Effekter inden for 3-5 år: Det forventes, at op mod 100 ha økologiske æbler og pærer vil blive 1: Gødet med grøngødning, 2: Supplere bekæmpelsen af æbleviklere ved udbringning af nematoder, 3: Bruge massefangst til bekæmpelse af æble- og pærehvæpse samt bruge nye strategier mod viklere.

Note 17. Frøproduktion af lucerne

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Danmarks Biavlerforening

Projektets formål er at: 1. Introducere en ny frøafgrøde (lucerne) i Danmark, som forventes at passe bedre til et fremtidigt varmere klima end hvidkløver, og som kan medvirke til hæmme skadedyrstrykket, fordi man får en større variation i afgrødevalg. 2. Undersøge hvordan lucerne bedst bestøves, så en optimal bestøvning af bier og dermed en optimering af frøudbytte kan sikres. 3. At udarbejde en dyrkningsvejledning for lucerne til frøproduktion.

Aktiviteter:

Med henblik på at optimere frøudbytte af lucerne ved hjælp af bibestøvning, vil det blive undersøgt hvilke typer bier, der bestøver lucerne, i hvor høj grad honningbier udsat ved lucerne bestøver lucerne, og hvordan honning- bier, humlebier og fri bestøvning påvirker udbyttet. Der vil sideløbende være plots, som vil blive afpudset på to forskellige tidspunkter, for at se, om udbyttet påvirkes f.eks. i form af en mere ensartet blomstring.

Projektet er opdelt i fem arbejdsplaner (AP)

AP 1: Hvilke bier besøger afgrøderne?

AP 2: Honningbiers aktivitet i lucerne.

AP 3: Frøudbytte ved bestøvning af forskellige bier.

AP 4: Afpudsningens betydning for frøudbyttet

AP 5: Formidling.

AP 1: Antal og bitype i blomsterne, samt om besøgene fører til bestøvning registreres ved transektmålinger.

AP 2: Honningbiernes bestøvning vurderes på grundlag af biernes pollenindsamling og fra pollenindholdet i honning.

AP 3: Ved hjælp af netbure vil effekten af fri bestøvning, honningbier og humlebier på frøudbyttet af lucerne blive undersøgt.

AP 4: Der foretages to afpudsninger på forskellige tidspunkter og effekten på frøudbytte vurderes.

AP 5: Resultaterne formidles til landmænd og biavlere vha. artikler, inspirationsdag og konference.

Effekter:

Lucerne bliver en fast del af det økologiske sædskifte, hvor afgrøden fungerer både som foder og frøafgrøde pga. dens tørkeresistens, dyrkningssikkerhed og forbrugsværdi.

100 % af de økologiske frøavlere, der dyrker lucerne, vil anvende bier til bestøvning, som det i dag ses for hvidkløver. En dyrkningsvejledning for lucerne bliver en del af VKST's rådgivning.

Note 18. Tørkeresistente bælgplanter til afgræsning Økologisk VKST

De seneste år har vi oplevet længere perioder i foråret og sommeren helt uden regn. I de områder af Danmark, hvor der ikke er adgang til vanding, oplever især de økologiske mælkeproducenter at produktionen i traditionelle kløvergræsmarker næsten hvert år forsvinder fuldstændig i en periode. Der er derfor behov for at afprøve alternative bælgplanter og græsser, så sommergræsningen kan opretholdes til gavn for miljø, dyrevelfærd og økonomi på gårdene.

Projektets formål er at teste en ny sort af henholdsvis lucerne og rødkløver i kombination med forskellige græsarter for at finde en kombination af bælgplanter og græs, der er mere tørkeresistent end den typiske græsmarksblanding man anvender i dag. Desuden undersøges det hvilke kombinationer af bælgplanter og græs malkekøer foretrækker og om kommen, vejbred og cikorie i blanding med bælgplanter og græs kan have en fremmede indvirkning på tørkeresistensen.

I foråret 2024 er der anlagt 12 forskellige kombinationer af bælgplanter, græs og urter i varierende mængder på et landbrug på Midsjælland. I august 2024 anlægges 3 kombinationer af de samme arter i Vestjylland.

Alle parceller i Jylland og på Sjælland skal indgå i afgræsningen i sommeren 2025, hvor det måles og observeres hvordan malkekøer græsser de forskellige blandinger i forhold til en standard græsmarksblanding, der bruges som reference.

Flere gange om året vil parcellernes plantedække blive vurderet, og der vil blive udtaget friskprøver til analyse for kvalitet og udbytte.

Desuden vil der blive afholdt et åbent-hus-arrangement på de 2 lokaliteter og resultaterne fra projektet vil blive præsenteret i fagblade. Desuden vil resultaterne blive præsenteret på økologifaglige møder både på Sjælland og i Jylland.

Det er håbet, at projektet kan være med til at udvikle en mere tørkeresistent frøblanding, der vil betyde, at øko-logiske malke- og ammekøer vil have flere dage med reel afgræsning. Dette vil give dyrene en forbedret dyrevelfærd og landmanden en forbedret økonomi fordi græsning er billigere end staldfodring.

Hvis afgræsningsperioden hen over sommeren kan udvides med nye typer græs og bælgplanter, vil det være nemmere at sikre grovfoder af en ordentlig kvalitet til hele sommeren. Dette vil bl.a. være med til at fastholde økologiske mælkeproducenter der ellers overvejer at skifte til konventionel drift fordi de ikke kan skaffe grovfoder nok.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Pulje - Eksportfremme

Note 19. BioFach 2025 – Dansk fællesstand på verdens største internationale økologimesse Økologisk Landsforening

Projektets formål er at øge og styrke de økologiske eksportmuligheder. BioFach er verdens største økologiske fødevarermesse og er derfor en unik mulighed for at møde internationale beslutningstagere, trendspottere og presse, hvilket styrker eksportpotentialet for danske økologiske fødevarer. En samlet fællesstand markerer Danmark som økologisk frontløber, hvilket styrker branding og markedsføring og understøtter nye forretningsmuligheder. Projektet gennemføres med fire arbejdsplaner med følgende aktiviteter:

AP1: FORBEREDELSE AF DEN DANSKE FÆLLESSTAND

Planlægning af den økologiske fællesstand

Visuel og bæredygtig profil for fællesstanden (med fokus på Ø-mærkets 35-års jubilæum)

Bearbejdning af internationale beslutningstagere

AP2: OPBYGNING, VÆRTSSKAB OG EKSPORTFREMME

Etablering af fællesstanden i samarbejde med standbygger

Gennemførelse, værtskab og formidling af økologiske budskaber på den danske fællesstand

Kontaktetablering med internationale beslutningstagere

AP3: PRESSE OG SOCIALE MEDIER SOM MARKEDSFØRINGSREDSKAB

Presseberedskab og kommunikation på sociale medier før, under og efter messen

AP4: EFFEKTMÅLING

Indsamling, effektmåling, analyse og formidling af effekter fra messen

Projektet forventes at bidrage til følgende effekter:

En positiv eksportvækst på 5% svarende til en eksportomsætning på DKK 3.91 Mia.

Bidrag til regeringens mål om fordobling af økologisk eksport frem mod 2030.

Sikring af hyldeplads og øget udbud i internationale detailkæder og på tallerkenerne i foodservice.

At give producenter flere 'forretningsben' at stå på via øget efterspørgsel efter økologi på eksportmarkeder.

Øget økologisk landbrugsareal, der bidrager til en positiv udvikling af den grønne omstilling.

Danmark fastholder og udbygger sin internationale position som det mest veludviklede økologiske marked.

Note 20. Danmark som foregangsland for økologisk afsætning

Økologisk Landsforening

Formålet med projektet er at øge afsætningsmulighederne for danske, økologiske virksomheder. Projektet tager afsæt i både en bottom-up og en top down tilgang. Dels vil projektet brande Danmark som et foregangsland for økologi overfor internationale beslutningstagere og dermed et eksempel til efterfølgelse. Projektet vil også bearbejde værdikæderne i en række interessante nærmarkeder, med henblik på at sælge den gode historie om økologi ind til grossister, detailkæder og distributører for på den måde at skabe en lettere adgang til markederne for virksomheder, der handler med økologiske varer. Projektet er derfor inddelt i to arbejdsplaner, der skal foregå sideløbende og på den måde skabe en synergi, der giver bedre muligheder for øget afsætning og eksport af økologiske varer.

Arbejdsplan 1: Branding af Danmark som økologisk foregangsland

1.1 Præcisering af interessante markeder og muligheder samt udarbejdelse af præsentationer til specifikke aktører som led i brandingfremstød.

1.2 Udarbejdelse af online værktøjskasse med eksempler, nyheder, markedsrapporter og 'how to lessons' for "Danmark som økologisk foregangsland" på organicdenmark.com

1.3 PR-indsats og kommunikation via sociale medier og nyhedsbreve

1.4 Effektmåling og evaluering af brandingindsatsen

Arbejdsplan 2: Kædebearbejdning på 3 udvalgte eksportmarkeder

2.1 Udarbejdelse af forberedende markedsanalyser af 3 udvalgte markeder – Sverige, Tyskland og Holland samt fastholdelse af og kontaktskabelse til etablerede og nye detailkæder, grossister distributører.

2.2 Præsentationer for detailkæder, grossister og distributører.

2.3 Opdatering af markedsrapporter for Tyskland og Holland samt udarbejdelse af markedsrapport for Sverige

2.4 International presseindsats og markedsføring på sociale medier samt via online værktøjskasse på organicdenmark.com

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

2.5 Opfølgning og evaluering af møder og indsatser.

Effekterne af projektet vil bidrage til at fremme internationale beslutningstageres præferencer for økologi og lette adgangen til de værdikæder, der skal lede økologien ind på nye markeder. Projektets effekter vil også bidrage til at nå regerings mål om at fordoble den økologiske eksport frem mod 2030."

Note 21. BioFach 2026 – planlægning af den danske fællesstand Økologisk Landsforening

Formålet med projektet er at fremme den økologiske eksport via en værdiskabende forberedelse af den danske fællesstand på BioFach 2026. Den tilbyder de økologiske virksomheder en unik mulighed for at møde internationale beslutningstagere fra alle salgskanaler og herigennem indfri deres eksportpotentiale. En samlet fællesstand markerer Danmark som økologisk frontløber og styrker branding og markedsføring og understøtter nye forretningsmuligheder.

Aktiviteter:

Dialog og forhandling med BioFach-ledelsen i Nürnberg om standareal, placering m.m.

Rekruttering af virksomheder med økologisk sortiment som udstillere.

Administration af tilmeldinger, indsamling af De Minimis og forventningsafklaring med udstillerne.

Markedsføring af de udstillende virksomheder online.

Særlig indsats overfor nye eksportører.

Kommercielt forarbejde målrettet internationale indkøbere og beslutningstagere.

Forhandling og samarbejde med underleverandører til standen og standbygger.

Gennemførelse af et informationsmøde for fællesstandens udstillende virksomheder som forberedelse til messen.

Projektet forventes at bidrage til følgende effekter:

En positiv eksportvækst i 2026 på 8,5% svarende til en eksportomsætning på DKK 4.24 Mia.

Bidrag til regeringens mål om fordobling af økologisk eksport frem mod 2030.

Sikring af hyldede og øget udbud i internationale detailkæder og på tallerkenerne i foodservice.

At give producenter flere 'forretningsben' at stå på via øget efterspørgsel efter økologi på eksportmarkeder.

Øget økologisk landbrugsareal, der bidrager til en positiv udvikling af den grønne omstilling.

Danmark fastholder og udbygger sin internationale position som det mest veludviklede økologiske marked.

Note 22. Anuga 2025 - Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer Landbrug & Fødevarer

Formålet med projektet er at udvikle eksporten af økologiske produkter til Tyskland og øvrige internationale markeder gennem en virksomhedsrettet markedsfremmeindsats på en af verdens største fødevareudstillinger, ANUGA 4. - 8. oktober 2025 i Köln, Tyskland. Her vil ca 25 virksomheder udstille på en dansk fællesstand i et setup, der effektivt iscenesætter og eksponerer de økologiske fødevarer overfor internationale indkøbere.

Deltagelse på ANUGA er en afgørende platform først og fremmest for at komme ind på de tyske og europæiske markeder, men også øvrige internationale markeder, som kan trække eksport i stor skala, f.eks. USA, Asien, Australien og Canada. Deltagelse på ANUGA giver mulighed for at danske økologiske fødevarevirksomheder kan møde, genmøde og følge op på relevante indkøbere fra forskellige markeder, der er på udkig efter innovative og kvalitetsrige fødevareprodukter, som kan imødekomme forbrugernes krav

Aktiviteterne i projektet er opbygget omkring en primær aktivitet, som dækker gennemførelse af en dansk økologisk fællesstand på ANUGA 2025 godt placeret i den økologiske hal. Virksomhederne eksponeres under ét samlet visuelt udtryk, der signalerer Danmark og økologi. Under det overordnede tema vil hver virksomhed få mulighed for at have individuelt udtryk, så netop deres produkter eksponeres i tråd med deres virksomhedsprofil.

Tilknyttede aktiviteter i forbindelse med messen bringes i spil for at understøtte udstillerne og den generelle fortælling om Danmarks styrkepositioner for økologi. Her vil virksomhederne gennem aktiviteter som seminarer, mødeindsatser, demosupermarkeder og andre eksponeringsplatforme på ANUGA få mulighed for at synliggøres yderligere.

Det er et partnerskabsprojekt som varetages af de to organisationer Landbrug & Fødevarer og Bio Aus Dänemark, der begge har konkret erfaring med at udstille med økologiske virksomheder på netop bl.a. ANUGA. Begge organisations brede og etablerede netværk samt kendskab til markedet styrker projektet væsentligt og skaber større profilering og effekt.

Deltagelse på ANUGA bidrager til, at en række danske fødevarevirksomheder får fremmet og videreudviklet eksisterende netværk såvel som nye kunder og derved øger deres afsætningsmuligheder med økologi som omdrejningspunkt. Herved understøttes fødevareeksporten både til Tyskland, og grundet messens internationale karakter, også til øvrige både nær-

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

og fjernmarkeder. Projektet giver derfor virksomhederne et fælles afsæt og bidrager til, at virksomheder effektivt kan udvikle deres eksport.

Note 23. Økologisk eksportfremstød til Japan – Danish Days in Daikanyama 2025

Landbrug & Fødevarer

Landbrug & Fødevarer har med succes gennemført virksomhedsrettede fremstød i Tokyo i november 2022, 2023 og det planlægges også for 2024. De deltagende økologiske virksomheder har alle meldt om konkrete leads og aftaler til både japanske og andre asiatiske kunder. Det japanske marked har igennem årtier været et centralt marked for dansk fødevareeksport, og det økologiske forbrug udvikler sig positivt og forventes at vokse med 11,2 % årligt fra 2024-2032. Japan er desuden efter Kina fortsat det vigtigste økologiske marked i Asien.

Landbrug & Fødevarer ønsker at gentage succesen i 2025, hvor der allerede nu er vist interesse fra en række danske økologiske eksportører. For at omfavne markedet yderligere tilføjes et food-serviceprogram, da turismesektoren er boomet efter genåbning efter Covid-19, og sektoren forventes at vokse årligt med 10,5 %. Konkurrencen indenfor food-service er stor, og både lokale og turister forventer innovative og høj kvalitets fødevarer, hvor bæredygtighed er et central parameter. Unikke danske fødevarer kan her komme i spil. At spise ude er desuden en central del i japansk kultur, hvor mange forretningsmøder foregår over eksempelvis en frokost. Disse faktorer understreger vigtigheden at rette fokus mod den japanske foodservice-sektor.

Endeligt er det i Japan vigtigt at opretholde og udvikle kontakter, da forretningskulturen i høj grad er baseret på relationer. Ved at deltage i Danish Days in Daikanyama 2025 sikres de deltagende virksomheder en fortsat dialog med relevante kommercielle kontakter gennem deltagelse med stand på den danske ambassade, hvor også forbrugere er inviteret (mere end 5.000 besøgende over to dage i 2023).

Derudover sikrer det også de deltagende virksomheder kontakt til nye potentielle kunder inden for detail og foodservice gennem dedikerede indkøbermøder og B2B-events (i 2023 med deltagelse af mere end 50 forskellige relevante B2B-interessenter). Effekten af fremstødet skal ses i vedligeholdelse af allerede etablerede kontakter, opbygning af nye netværk og potentielle kunder samt mulighed for at afprøve de danske økologiske produkter over for et japansk publikum.

Note 24. Økologisk eksport til USA

Landbrug & Fødevarer

Formålet med projektet er at understøtte danske økologiske eksportører med at udvikle eksport og få større andel i det amerikanske marked. USA er verdens største økologiske marked, og den danske økologiske eksport har på trods af dette været relativt begrænset og var i 2022 på 70 mio. kr. Flere danske producenter er dog de seneste år netop begyndt at kigge mod USA for at udvide deres afsætningskanaler. Projektet bidrager dels til at opbygge markedet, så det kan blive et afgørende 3.-lands marked for danske økologiske eksportører, dels at få flere økologiske varer ud af EU.

Projektet sætter rammerne for, at en gruppe danske økologiske producenter får dialog og etableret et netværk i USA, som springbræt til enten at kunne udbygge deres amerikanske forretning eller starte eksport til markedet.

Projektet er bygget op omkring et fremstød, hvor hovedindsatset er et 4-dages fremstød i USA. Aktiviteterne skal understøtte udviklingen af den økologiske eksport til USA. Grundet udfordringer i forskelle mellem amerikanske økologiregler og danske/EU's økologiregler har markedet ikke tidligere været prioriteret særlig højt. På trods af dette har der de seneste år været en øget interesse – også fra virksomheder med animalsk produktion. Flere danske virksomheder har de seneste år investeret i at overvinde denne barriere og er blevet NOP-certificeret. Projektet vil gennem dets aktiviteter supportere virksomhederne i at skabe opmærksomhed om og synlighed af danske økologiske produkter på markedet. Indsatserne bliver eksekveret som eksportforberedende aktiviteter for virksomhederne og vil bidrage til, at deltagerne på kort tid får en øget markedsindsigt og forståelse for muligheder og udfordringer for eksport af økologiske varer. Deltagerne vil i fastlagte rammer møde udvalgte aktører fra eksempelvis detailkæder, e-handel, distributører m.fl. i 1:1 møder, som giver forskellige indgange til markedet. Sideløbende skabes opmærksomhed omkring dansk økologi på et planlagt netværksarrangement. Fremstødet vil desuden blive tilrettelagt i sammenhæng med et eksisterende relevant forum for økologi, hvor virksomhederne vil kunne få yderligere markedskendskab og netværk.

Muligheden for at opstarte/udbygge eksport til flere markeder og hermed opnå øgede afsætningskanaler, vil styrke de danske virksomheder og give dem et bredere salgsmæssigt fundament. Indenfor EU er der skærpet konkurrence, hvorfor det er relevant at rette blikket mod USA. Både på kort og mellemlang sigt er eksport til 3. lande med til at sikre afsætningen af den økologiske produktion. Med dette projekt forventes det, at de danske eksportører kan udvikle deres

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

afsætningskanaler i både type og marked, hvilket vil give øget eksport og indtjening til både virksomheder og landmænd.

Note 25. B2B og netværksfremstød – udvikling af markedspotentialet i Tyskland Landbrug & Fødevarer

Formålet er at øge eksporten af økologiske fødevarer til Tyskland med særligt fokus på foodservice. Der etableres nye kontakter ind til relevante kommercielle aktører i Tyskland og pba disse sættes rammer for netværk/B2B møder mellem danske økologiske producenter og tyske aftagere. Gennem projektets samlede forløb bestående af en række indsatser for én samlet gruppe, opnås et mere fokuseret lærings- og netværksfokus, der dybdegående kan understøtte virksomhedernes eksportaktiviteter. Det tyske marked er afgørende for Danmarks økologiske eksport. Markedet rummer både volumen og mange potentielle afsætningskanaler og indsatser ift at etablere kontakt og netværk vil kunne understøtte de danske økologiske producenter i deres eksport. Det øgede fokus på økologi i fx foodservice i Tyskland vil kræve flere fødevarerleverandører, som stabilt kan levere i store mængder og til konkurrencedygtige priser i en højere grad end hvad der aktuelt findes på det tyske marked. Der er derfor momentum for danske økologiske fødevarerproducenter, der ønsker at udvikle deres forretning i Tyskland, og hvis virksomhederne forstår, hvordan deres produkter, storytelling og markedsføring kan tale ind i de aktuelle dagsordener, kan det bruges aktivt i udviklingen af deres eksport. Danske virksomheder får i projektet mulighed for at arbejde strategisk med videreudvikling af markedet, med afsæt i et allerede opbygget narrativ om økologiens fordele og muligheder over for de tyske aktører.

Deltagelse er udformet som én samlet pakke for deltagerne, der engagerer og deltager i alle aktiviteterne så der skabes en rød tråd og mulighed for at videreudvikle dialog og referenceramme samt et mere fortroligt rum for både danske virksomheder og tyske aktører.

Aktiviteterne i projektet omfatter bla to netværksfremstød og et B2B fremstød i Tyskland:

Netværksfremstødene (to fremstød) vil indsatserne foregå i Danmark på en udvalgt lokation, der spiller ind i fortællingen om økologi og bæredygtigt fødevarerforbrug. De danske virksomheder får mulighed for i uformelle rammer at fremvise produkter i et 'base' setup for ca 2x 25 tyske foodservice aktører med produktudstilling samt netværke med tyske foodserviceaktører over en nøje planlagt middag baseret på virksomhedernes råvarer.

På B2B fremstødet vil et tætpakket program for gruppen lægges, hvor møder hos udvalgte tyske grossister, detailkæder, måltidskasser og i øvrigt eksempler på markedsudvikling og trends vil præsenteres. I løbet af de kommercielle besøg vil der dels være præsentation af aktørens overordnede forretningsmodel og indkøbsprocesser, hvorefter deltagerne vil matches op med hver deres relevante kategoriindkøber til B2B møder.

Effekterne udmønter sig i en sikring og videreudvikling af den økologiske eksport til Tyskland. Den politiske debat og fokus på økologi, madspild og bæredygtighed, vil blive understøttet af projektets indsatser, hvor leverandører, der kan levere på denne dagsorden bliver spillet ind som potentielle samarbejdspartnere i en samlet værdikæde. Effekten af projektets afspejles i en generel øget eksport fra producenter, der med erfaring og kapacitet vil kunne levere de efterspurgte mængder.

Note 26. Øget økologieksport til Kina via samarbejdsaftale og videndeling Landbrug & Fødevarer

Projektet skal medvirke til at øge den danske økologieksport til Kina ved at understøtte implementeringen af en ny dansk-kinesisk samarbejdsaftale på økologiområdet, der efter planen indgås i sep. 2024. Aftalen på myndighedsniveau indebærer øget samarbejde og videndeling på møder og messer, og det skal bl.a. medvirke til øget økologiforbrug i Kina og dermed potentiale for vækst i dansk eksport til Kina, idet der samtidig er fokus på at lette markedsadgangen for økologiske fødevarer fra Danmark

Projektet er bygget op omkring følgende aktiviteter i 2025, der skal medvirke til implementering af samarbejdsaftalen og dermed videreudvikling af samarbejdet mellem Danmark og Kina med branding af dansk økologi på messeseminar:

Rundbordsmøder mellem eksperter hos de danske fødevarermyndigheder og eksperter hos kinesiske landbrugs- og kontrolmyndigheder om implementering af ny samarbejdsaftale på økologiområdet med videreudvikling af samarbejdet. Der kan ligeledes være drøftelser af aktuelle udfordringer, herunder dansk ønske om lettere markedsadgang. Rundbordsmøder vil blive afholdt som teamsmøder og/eller i forbindelse med seminar i Kina og kinesisk besøg i Danmark. Messeseminar i Kina med branding af dansk økologi samt gensidig videndeling og udveksling af erfaringer om styrkepositioner i hhv. dansk/europæisk økologi og økologi i Kina. Hvad kan vi lære af hinanden i økologiregler, kontrol og certificering og fødevarer sikkerhed samt hvad kan Kina lære om dansk markedsføring af økologi over for forbrugere på hjemmemarkedet - herunder hvilke aktiviteter har gjort at Danmark er verdensmestre i økologiforbrug i detailhandlen samt foodservice m.v. Det vil dermed være muligt at brande dansk økologi og økologiske fødevarer. Seminaret påtænkes afholdt

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

i forbindelse med en fødevaremesse (BioFach China i maj 2025), og der forventes deltagelse af i alt 40-50 nøglepersoner fra kinesiske landbrugsmyndigheder og meningsdannere/bloggere samt fra dansk side eksperter fra Fødevarestyrelsen, Landbrugsstyrelsen og ambassaden i Beijing og Landbrug & Fødevarer. Derudover vil der i seminaret også kunne deltage både danske og kinesiske virksomheder med økologiinteresse, herunder kinesiske indkøbere.

Besøg i Danmark af kinesiske nøglepersoner fra landbrugsministerium og kontrolmyndigheder/organisationer. Kineserne betaler selv rejseomkostninger og hotelophold i Danmark, mens vi som værter afholder udgifter i forbindelse med møder, delegationsmiddag samt for ture til virksomhedsbesøg, da det er hensigten kineserne skal besøge et dansk økologisk landbrug og virksomhed m.v.

Landbrug & Fødevarer vil gennemføre alle aktiviteter i tæt samarbejde med økologiekspert fra Fødevarestyrelsen, Landbrugsstyrelsen og den danske ambassade i Beijing.

Projektet forventes at opnå positiv effekt på den danske økologiekseport til Kina – alene via den nye samarbejdsaftales øgede fokus på dansk økologi hos kinesiske myndigheder, men derudover også via branding af dansk økologi på messeseminar. Økologiekseporten til Kina udgjorde i alt 170 mio. kr. i 2022. Det er meget realistisk at en ny samarbejdsaftale kan medvirke til at øge eksporten til niveauet før Coronapandemien, dvs. omkring 300 mio. kr. i 2024 eller 2025 – afhængigt af hvor hurtigt implementeringen foregår. Hvis det samtidig lykkes at opnå lettere markedsadgang, vil væksten i eksporten blive endnu større de kommende år, da det vil medføre, at mindre virksomheder ligeledes vil have fokus på det kinesiske marked.

Note 27. Markedsføring af økologiske fødevarer på PLMA 2025, Amsterdam **Food from Denmark**

Projektets formål er at øge eksporten af de økologiske fødevarer ved at skabe nye salgsforbinder til relevante eksportkanaler. Dette vil bidrage til at volumen af de økologiske produkter stiger i fremtiden. Projektet vil skabe en platform og rammerne til at 14 danske producenter udstiller på en økologisk fællesstand på PLMA messen, og projektet skal også bygge videre på de tidligere erfaringer, som den danske økologiske fællesstand har opnået på messen tidligere. Behovet for at udvikle afsætningskanaler for økologiske produkter er fortsat af stor betydning for den videre udvikling af eksporten. PLMA Amsterdam er den vigtigste private label messe i hele verden. Økologi spiller en stor rolle ift. private label produkter. I en artikel fra den 29. maj 2024, skriver Fødevarewatch om PLMA 2024 messen og hvad den har betydet for de besøgende indkøbere. Her referer Fødevarewatch til Michael Rahbek, chef for private label hos Coop, som har udtalt "Vi kigger bredt på varer på messen, men særligt inden for plantebaserede produkter, økologiske produkter og så virksomheder, der har et særligt tvist, kigger vi interesseret på i år. Vi tror på, at private label vil komme til at fylde mest i vores forretning". Økologisk private label spiller ikke kun en vigtig rolle hos de danske detailkæder, men den spiller også en vigtig rolle i udlandet. Økologi bruges oftest som et defineringsparameter hos en detailkæde, som skal gøre netop egen kædes private label sortiment attraktivt ift. andre kæders sortimenter.

Effekten af dette projekt vil ses ved at de danske virksomheder bliver bedre til at bearbejde de udenlandske markeder, at de udvikler deres eksportmuligheder ift. private label primært indenfor de europæiske markeder og at de styrker deres netværk. Alt dette skal være med til at øge den økologiske eksport, som så har den videre effekt der gør at det samlede økologiske landbrugsareal stiger i fremtiden, og dette kan være med til at opfylde regeringens mål om fordobling af de økologiske areal mod 2030.

Note 28. Anuga 2025 - Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer **Producersammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark)**

Formålet med projektet er at udvikle eksporten af økologiske produkter til Tyskland og øvrige internationale markeder gennem en virksomhedsrettet markedsfremmeindsats på en af verdens største fødevareudstillinger, ANUGA 4. - 8. oktober 2025 i Köln, Tyskland. Her vil ca 25 virksomheder udstille på en dansk fællesstand i et setup, der effektivt iscenesætter og eksponerer de økologiske fødevarer overfor internationale indkøbere.

Deltagelse på ANUGA er en afgørende platform først og fremmest for at komme ind på de tyske og europæiske markeder, men også øvrige internationale markeder, som kan trække eksport i stor skala, f.eks. USA, Asien, Australien og Canada. Deltagelse på ANUGA giver mulighed for at danske økologiske fødevarer-virksomheder kan møde, genmøde og følge op på relevante indkøbere fra forskellige markeder, der er på ud-kig efter innovative og kvalitetsrige fødevarerprodukter, som kan imødekomme forbrugernes krav

Aktiviteterne i projektet er opbygget omkring en primær aktivitet som dækker gennemførsel af en dansk økologisk fællesstand på ANUGA 2025 godt placeret i den økologiske hal. Virksomhederne eksponeres under ét samlet visuelt udtryk, der signalerer Danmark og økologi. Under det overordnede tema vil hver virksomhed få mulighed for at have individuelt udtryk så netop deres produkter eksponeres i tråd med deres virksomhedsprofil.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Tilknyttede aktiviteter i forbindelse med messen bringes i spil for at understøtte udstillerne og den generelle fortælling om Danmarks styrkepositioner inden for økologi. Her vil virksomhederne gennem aktiviteter som seminarer, meideindsatser, demosupermarked og andre eksopneringsplatforme på ANUGA få mulighed for at synliggøres yderligere.

Projektet er et partnerskabsprojekt og varetages af de to organisationer Landbrug & Fødevarer og Bio Aus Dänemark, der begge har konkret og mange års erfaring med at udstille med økologiske virksomheder på net-op ANUGA. Begge organisationers brede og etablerede netværk samt kendskab til markedet styrker projektet væsentligt og skaber større profilering og effekt.

Deltagelse på ANUGA bidrager til, at en række danske fødevarer virksomheder får fremmet og videreudviklet eksisterende netværk såvel som nye kunder og derved øger deres afsætningsmuligheder med økologi som omdrejningspunkt. Herved understøttes fødevarer eksporten både til Tyskland, og grundet messens internationale karakter, også til øvrige både nær- og fjernmarkeder. Projektet giver derfor virksomhederne et fælles afsæt og bidrager til, at virksomheder effektivt kan udvikle deres eksport

Note 29. BioFach 2025 – Dansk fællesstand på verdens største internationale økologimesse Producersammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark)

Projektets formål er at øge og styrke de økologiske eksportmuligheder. BioFach er verdens største økologiske fødevarer messe og er derfor en unik mulighed for at møde internationale beslutningstagere, trendspottere og presse, hvilket styrker eksportpotentialet for danske økologiske fødevarer. En samlet fællesstand markerer Danmark som økologisk frontløber, hvilket styrker branding og markedsføring og understøtter nye forretningsmuligheder.

Projektet gennemføres med fire arbejdsplaner med følgende aktiviteter:

AP1: FORBEREDELSE AF DEN DANSKE FÆLLESSTAND

Planlægning af den økologiske fællesstand

Visuel og bæredygtig profil for fællesstanden (med fokus på Ø-mærkets 35-års jubilæum)

Bearbejdning af internationale beslutningstagere

AP2: OPBYGNING, VÆRTSSKAB OG EKSPORTFREMME

Etablering af fællesstanden i samarbejde med standbygger

Gennemførelse, værtskab og formidling af økologiske budskaber på den danske fællesstand

Kontaktetablering med internationale beslutningstagere

AP3: PRESSE OG SOCIALE MEDIER SOM MARKEDSFØRINGSREDSKAB

Presseberedskab og kommunikation på sociale medier før, under og efter messen

AP4: EFFEKTMÅLING

Indsamling, effektmåling, analyse og formidling af effekter fra messen

Projektet forventes at bidrage til følgende effekter:

En positiv eksportvækst på 5% svarende til en eksportomsætning på DKK 3.91 Mia.

Bidrag til regeringens mål om fordobling af økologisk eksport frem mod 2030.

Sikring af hyldeplads og øget udbud i internationale detailkæder og på tallerkenerne i foodservice.

At give producenter flere 'forretningsben' at stå på via øget efterspørgsel efter økologi på eksportmarkeder.

Øget økologisk landbrugsareal, der bidrager til en positiv udvikling af den grønne omstilling.

Danmark fastholder og udbygger sin internationale position som det mest veludviklede økologiske marked.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Note 30. BioFach 2026 – planlægning af den danske fællesstand Producentsammenslutningen BAD (Bio Aus Dänemark)

Formålet med projektet er at fremme den økologiske eksport via en værdiskabende forberedelse af den danske fællesstand på BioFach 2026. Den tilbyder de økologiske virksomheder en unik mulighed for at møde internationale beslutningstagere fra alle salgskanaler og herigennem indfri deres eksportpotentiale. En samlet fællesstand markerer Danmark som økologisk frontløber og styrker branding og markedsføring og understøtter nye forretningsmuligheder.

Aktiviteter:

Dialog og forhandling med BioFach-ledelsen i Nürnberg om standareal, placering m.m.

Rekruttering af virksomheder med økologisk sortiment som udstillere.

Administration af tilmeldinger, indsamling af De Minimis og forventningsafklaring med udstillerne.

Markedsføring af de udstillende virksomheder online.

Særlig indsats overfor nye eksportører.

Kommercielt forarbejde målrettet internationale indkøbere og beslutningstagere.

Forhandling og samarbejde med underleverandører til standen og standbygger.

Gennemførelse af et informationsmøde for fællesstandens udstillende virksomheder som forberedelse til messen.

Projektet forventes at bidrage til følgende effekter:

En positiv eksportvækst på 8,5% svarende til en eksportomsætning på DKK 4.24 Mia.

Bidrag til regeringens mål om fordobling af økologisk eksport frem mod 2030.

Sikring af hyldeplads og øget udbud i internationale detailkæder og på tallerkenerne i foodservice.

At give producenter flere 'forretningsben' at stå på via øget efterspørgsel efter økologi på eksportmarkeder.

Øget økologisk landbrugsareal, der bidrager til en positiv udvikling af den grønne omstilling.

Danmark fastholder og udbygger sin internationale position som det mest veludviklede økologiske marked.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Pulje – National Afsætning

Note 31. Det Økologiske Spisemærke – ind i den bæredygtige fremtid **Økologisk Landsforening**

Projektets formål er at bidrage til at øge den økologiske afsætning i foodservicebranchen ved at påvirke hele værdikæden med Det Økologiske Spisemærke som værktøj og som en del af den bæredygtige omstilling. Ved at vise værdien af Det Økologiske Spisemærke, sikres udbredelsen af antallet af økologiske spisemærker og dermed efterspørgslen på økologi.

Projektet gennemføres ved følgende aktiviteter;

Arbejdspakke 1 – Strategisk indsats over for event -og conferencebranchen

1-2 møde -og eventmesser med inspiration fra best practice

Formidling og fortælling om økologi og Det Økologiske Spisemærke til deltagere på møde -og eventmesser og ved fx folkemøder og branchedage

2-4 dialogmøder med relevante virksomheder

Inspirationstur for mødebookere til best practice

Vidensindsamling

Arbejdspakke 2 – Styrk værdikæden

Hotline med rådgivning i Det Økologiske Spisemærke og regnskab til professionelle køkkener

Afholdelse af webinarer til køkkenprofessionelle med konkrete tiltag til at komme i mål med Det Økologiske Spisemærke

Formidling af værdien af Det Økologiske Spisemærke til køkkenprofessionelle på okologi.dk og Økologisk Landsforenings sociale medier gennem nyhedsbreve, artikler og podcasts samt video

Formidling af værdien af Det Økologiske Spisemærke til køkkenprofessionelle på grossistmesser i tæt samarbejde med landets grossister

Arbejdspakke 3 – Øget efterspørgsel

Udvikling af kampagne til køkkenprofessionelle målrettet spisesteder

Annoncering af kampagne for at nå vidt og bredt ud til de mange forbrugere og påvirke dem til at vælge spisesteder med en bæredygtig og økologisk profil og Det Økologiske Spisemærke.

Formidlingsmateriale udviklet til professionelle køkkener.

Formidling af materialet målrettet de professionelle køkkener

Effekter

Det forventes, at projektet vil understøtte tilkomsten af yderligere 75-100 nye spisemærker i bronze (30-60% økologi).

Projektet forventes at skabe nye afsætningsmuligheder og bidrage til øget omsætning af økologiske fødevarer i Foodservicebranchen på 7-10% i 2025 (tallet offentliggøres i efteråret 2026 af Danmarks Statistik). Projektet søges aktuelt som et et-årigt projekt. Det vurderes i løbet af 2025 hvordan projektet følges op i 2026.

Note 32. 35-års jubilæumskampagne for Ø-mærket **Økologisk Landsforening**

Ø-mærket fylder 35 år og det skal fejres. Formålet med projektet er at øge købsintentionen for økologiske fødevarer og måltider blandt light til super økologiske forbrugere i Danmark gennem en jubilæumskampagne for Ø-mærket gennemført i samarbejde med aktører fra hele værdikæden.

Projektet består af 2 sammenhængende arbejdsplaner. Arbejdsplan 1 omfatter en landsdækkende kampagne rettet direkte mod forbrugerne, der formidler viden om økologiens fordele i forhold til mennesker, dyr og miljø, mens aktiviteterne i arbejdsplan 2 er rettet mod økologiske virksomheder samt aktører i detailhandlen og foodservicebranchen med det formål at inspirere og motivere dem til anvende egne platforme til at videreformidle kampagnens budskaber.

AP1: LANDSDÆKKENDE FORBRUGERRETTET KAMPAGNE

Den landsdækkende kampagne skal revitalisere interessen for økologi hos de mange danskere, som reducerede deres forbrug af økologiske fødevarer under krisen. Målet er at gøre økologien top of mind og de økologiske fordele konkrete og relevante for målgruppen for at skabe præference for de økologiske fødevarer og dermed øge købsintentionen. Kampagnen vil både tale til følelser og fornuft, og bruge anerkendelse og social proof for at forankre budskaberne og skabe en adfærdsskift. Der anvendes et mix af medier for at opnå maksimal impact: Outdoor, go cards, sociale medier, print, merchandise og pressen.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

AP2: AKTIVERING AF HELE VÆRDIKÆDEN

Målet med aktiviteterne i arbejdspakke 2 er at opnå en snebold-effekt, hvor hele værdikæden engagerer sig i fejringen af Ø-mærket og synliggørelsen af økologien og dens fordele på egne platforme, som emballager, websites, sociale medier, salgsaviser, butikker og spisesteder. Med udgangspunkt i positive erfaringer og resultater fra tidligere jubilæumskampanjer vil der blive udviklet en digital toolbox med kampagnematerialer, der er nemme at implementere på egne platforme og et idekatalog, der viser hvordan materialerne kan bruges.

Det forventes at 2,5 mio. danskere i gennemsnit vil blive eksponeret 15 gange for kampagnen i AP1. Deruden forventes mindst 15 virksomheder, detailkæder eller aktører i foodservicebranchen at promovere Ø-mærket og økologiens fordele på egne platforme som følge af aktiviteterne i AP2. Det vurderes, at disse resultater vil kunne igangsætte en positiv spiral for efterspørgslen og udbuddet af økologiske fødevarer og understøtte en vækst i det økologiske afsætning i Danmark på kort og langt sigt. I 2025 forventes projektet at understøtte i det økologiske fødevarer salg i detailhandlen og foodservice på hhv. 5% og 7%.

Note 33. Økologi på Fødevareuddannelser Økologisk Landsforening

Projektets formål er at på sigt bidrage til at øge den økologiske afsætning i foodservice ved at opkvalificere madfaglige undervisere på landets fødevareuddannelser til at undervise i økologi og bæredygtighed og kostrådene. På den måde inspireres eleverne og deres viden om økologi og bæredygtighed øges, så de træffer det bæredygtige økologiske valg. Ved at påvirke foodservice gennem fødevareuddannelserne sikres det kontinuerlige fokus på økologien og økologiens berettigelse i undervisningen på fødevareuddannelserne, og dermed hos de fødevareprofessionelle der løbende uddannes fra fødevareuddannelserne.

Aktiviteter

Arbejdspakke 1: Videns indsamling og analyse

Indsamling af best practice

Fokusgruppeinterviews med relevante aktører mhp. analyse af barrierer for økologi på fødevareuddannelser

Videoproduktion af undervisningsmateriale og best practice

Arbejdspakke 2: Kapacitetsopbygning af underviserne

Afholdelse af 5-6 workshops for undervisere

Udvikling af undervisningsmateriale til samtlige fødevareuddannelser

Arbejdspakke 3: Vidensformidling

Formidlingsindsats

Nyhedsbreve med temaet Økologi på fødevareuddannelser

Artikler til fagpresse med estimeret 22.000 brugere pr. måned

Advertorials til fagblade, der henvender sig til foodservicebranchen

Online markedsføring af undervisningsmateriale

Toolboks på web

SoMe aktiviteter med fokus på digital undervisningsplatform

Arbejdspakke 4: Best practice inspiration

Best practice inspirationstur for undervisere og elever

Effekter

Det forventes at projektet vil understøtte og inspirere fødevareuddannelser og fremtidens fødevareprofessionelle til aktivt at tage stilling til økologi, så uddannelserne i højere grad følger med den samfundsudvikling vi står i, hvor grøn omstilling er i fokus, og hvor fødevareuddannelserne spiller en rolle for hvordan elever der uddannes fra fødevareuddannelserne forstår økologi og bæredygtighed bedre, og på deres kommende arbejdspladser kan bringe den viden i spil og bidrage til den nødvendige samlede grønne omstilling. De nye krav og ønsker til fremtidens fødevarehåndværkere afføder nye behov for, at undervisere (og elever) udvikler og tilegner sig viden om økologi - som en del af løsningen på klima og biodiversitetskrisen. Projektet forventer at skabe nye afsætningsmuligheder og bidrage til øget omsætning af økologiske fødevarer i Foodservicebranchen på 7-10% i 2025 (tallet offentliggøres i efteråret 2026 af Danmarks Statistik). Projektet søges aktuelt som et et-årigt projekt. Det vurderes i løbet af 2025 hvordan projektet følges op i 2026.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Note 34. Økologisk Høstmarked og lokale økologiske råvarer i sæson **Økologisk Landsforening**

Formålet med projektet er på sigt at bidrage til øget afsætning af økologiske føde- og drikkevarer i Danmark gennem øget efterspørgsel blandt forbrugerne. Projektet skaber gennem 20-25 fysiske events suppleret af en kampagne på sociale medier en involverende ramme for formidling af økologi over for forbrugerne. Forbrugerne får gennem aktiviteterne øget kendskabet til værdierne i den økologiske produktionsform og den forskel, det økologiske valg gør i købsituationen. Projektet er delt op i to arbejdsplaner, der på hver sin måde vil bidrage til at øge salget af økologiske fødevarer i Danmark.

Arbejdsplan 1 omhandler planlægning, gennemførelse og evaluering af det landsdækkende event, Økologisk Høstmarked 2025, hvor forbrugerne kan besøge 20-25 økologiske gårdbutikker og få indblik i den økologiske produktionsform og de økologiske værdier. Arbejdsplanen indebærer rekruttering af værter, udvikling af materialer til selve eventet, markedsføring og kommunikation omkring eventet, udvikling af et danmarkskort med gårdbeskrivelser af alle værterne og en digital toolbox til interessenter og værter. Derudover vil der også blive lavet en grundig presseindsats samt efterfølgende evalueringer af eventet blandt både gæster og værter.

Arbejdsplan 2 indeholder en generisk kampagne for økologiske gårdbutikker og økologiske råvarer i sæson med det formål at sætte fokus på mulighederne for at købe økologiske varer hele året i de økologiske gårdbutikker. Kampagnen vil have 4-5 nedslag hen over året, som så vidt muligt vil lægge sig op ad årets fire sæsoner: forår, sommer, efterår og vinter, med det formål at øge forbrugernes incitament til at købe økologi i sæson. Indrykningen vil foregå i form af annonceopslag på Økologisk Landsforenings kanaler, Facebook og Instagram.

For de deltagende høstmarkedsværter vil projektet skabe synlighed og omtale, hvilket på sigt vil bidrage til øget kundeloyalitet og økologisk omsætning. Den generiske kampagne forventes derudover at skabe større bevidsthed blandt danske forbrugere om økologi og muligheden for at handle økologiske fødevarer i lokale gårdbutikker. Sammen vil dette føre til, at Økologisk Høstmarked bidrager til øget efterspørgsel efter øko-logiske fødevarer i økologiske gårdbutikker og generelt i dagligvarehandlen. Dette vil på sigt bidrage til øget økologisk afsætning i Danmark.

Det forventes, at projektet på sigt vil bidrage til henholdsvis 7 procent øget økologisk afsætning i foodservicebranchen og 5 procent øget økologisk afsætning i detailhandlen i 2025.

Note 35. Økologien tilbage i indkøbskurven (forbrugerkampagne for kød, mejeri og æg) **Landbrug & Fødevarer**

Formålet er at øge salget af økologisk kød, mejeri og æg igennem en bred strategisk informationsindsats på tværs af gris, okse/kalv og kylling, æg samt mælk, ost og mejeri. Vidensniveauet er overraskende lille både for økologiforbrugere og danske forbrugere generelt, hvilket indikerer et behov for mere oplysning til forbrugerne om forholdene for dyr i økologiske produktioner (Landbrug & Fødevarer, Voxometer maj 2024). Informationsindsatsen skal synliggøre økologiens fordele, specifikt dyrevelfærd, men også biodiversitet og miljø.

Dette skal opnås gennem en bred informationsindsats, der består af tre arbejdsplaner: 1. Økologiske budskaber der går rent ind hos forbrugerne, 2. Formidling via en bred og synlig informationskampagne 'økologien tilbage i indkøbskurven', der via en involverende og relevant medieindrykning på gris, okse, kalv, kylling, æg, mejeri, mælk og ost synliggør økologi, dyrevelfærd, men også andre relevante budskaber som f.eks. biodiversitet, klima og miljø og 3. En aktiveringsplan til branchen, de økologiske producenter og detailkæder, der kan løfte salget af de økologiske animalske kategorier. De tre arbejdsplaner vil samlet sikre viden og information i hele værdikæden fra den økologiske landmand til den økologiske producent, til detailkæden med synlighed ved køledisken og i tilbudsaviser og ikke mindst at bygge viden hos såvel de økologiske forbrugere som danskere generelt.

I en tid med øget fokus på plantebaseret kost er det ligeledes vigtigt at formidle, at husdyr har en naturlig plads i det økologiske kredsløb og spiller en afgørende rolle både i forhold til gødningsforsyning i det økologiske landbrug, men også i forhold til at skabe øget biodiversitet – det gælder både husdyrenes tråd på mark og enge og det liv, der er afhængig af f.eks. en kokasse.

I et fortsat udfordret marked med prispres, Private Label og discount er det vigtigt at bevare og drive volumen og merværdi for de animalske økologiske kategorier. Detailomsætningen af økologiske fødevarer er i 2023 stort set uændret i forhold til årene før, mens udviklingen i økologisalget viser, at specielt de animalske kategorier er under stort pres med fald i solgte mængder; gris (-7 pct), okse- og kalvekød (-7 pct), kylling (hele -29 pct), æg (-13 pct), ost (-3 pct), smør (hele -22 pct). Som den eneste kategori vokser mælk (+8 pct) (Danmarks statistik, statistikbanken.dk/oeko3, juni 2024). Indsatsen vil blive koordineret med dagligvarehandelen med henblik på at bidrage til et øget salg af økologisk kød, mejeri og æg. Landbrug & Fødevarer har opbygget et stærkt netværk på tværs af dagligvarekæder og tæt dialog med

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

beslutningstagere indenfor indkøb, kategori, markedsføring og CSR, der aktivt kan bringes i spil og derved sikre effekt. Tilsvarende ud mod branche og økologiske producenter og virksomheder. Kun ved at arbejde i hele værdikæden med involvering, synlighed og dialog kan det økologiske salg genstartes på de animalske kategorier.

Den brede informationsindsats vil fremme forbrugernes interesse og præference for økologi. Indsatsen bidrager til at drive økologisk salg og markedsandel på de animalske kategorier i et prisdrevet marked, og understøtte primærproducenters produktion og salg.

Note 36. Book en mark: Alle kræfter sættes ind Landbrug & Fødevarer

Formål: Book en mark går lige til sagen. Det handler om at skabe afsætning for de økologiske producenter. Det gør Book en mark effektivt ved at koble økologiske producenter i alle størrelser med aftagere fra industrien, dagligvarehandlen, grossistledet, kantinekæder, restauranter og caféer. Princippet er: Der er altid en aftager uanset hvilken størrelse produktion man har – og man kan udvikle og vokse sammen.

Aktiviteter: Projektet bidrager til afsætning for økologiske producenter i alle størrelser og inden for alle kategorier. Projektet bygger videre på tidligere års succeser, hvor hundredevis af økologiske producenter og aftagere har fundet hinanden.

Arbejdspakke 1: Book en mark lokalt

I et lokalsamfund hilser man typisk på hinanden, men ofte er mulighederne for fælles forretning langt fra udnyttet. Book en mark har i 2024 oplevet at konceptet bygger vigtige broer lokalt – og derfor gentages succesen med tre lokale 'Book en mark' arrangementer. De tre afsætningsfremmende arrangementer placeres geografisk spredt (ikke i umiddelbar nærhed af de store byer). Det kan fx være i Vest-, Syd-, Nordjylland, i den sydlige del af Sjælland og på Lolland/Falster.

Der inviteres til Book en mark arrangementerne via Landbrug & Fødevarer netværk og via samarbejdspartneren Food Organisation of Denmark netværk. Dertil etableres lokalt samarbejde med landboforeninger, DLBR-virksomheder, erhvervsråd og kommuner. De tre mindre lokale arrangementer afholdes steder, hvor ikke tidligere har været afholdt Book en mark. Det betyder, at det er ekstra vigtigt at have fokus på invitationsprocessen – både ved kortlægge økologiske producenter og aftagere fra lokalområderne, men også ved at gøre invitationerne mere personlige for at sikre god opbakning.

Der deltager i alt 100-120 økologiske producenter og aftagere i de tre lokale Book en mark arrangementer.

Arbejdspakke 2: Book en mark regionalt

I arbejdsplanen 2 rykker Book en mark til de større byer i Danmark. Her formår Book en mark arrangementerne typisk at tiltrække i alt 250-300 deltagere gæster fra byerne selv og fra hele regionen. I 2024 var de store Book en mark placeret i Aarhus, Odense og København. I 2025 vil det være oplagt også at kigge på nogle af de større vestsjællandske byer samt trekants-området i Østjylland. Udover afholdelsen af de tre store regionale arrangementer sørger projekts konsulenter altid for at følge op på afsætningen. Både store og små producenter har kan have brug for ekstra sparring inden de selv lukker handlen.

Arbejdspakke 3: Book en mark rejsehold

Store sammenslutninger såsom kantine-, hotel-, restaurant- og dagligvarekæder har et stærkt apparat bag sig og en CSR-profil, som de bruger aktivt i markedsføringen overfor kunder. Men store aktører har ofte ikke mulighed for at orientere sig i underskoven af producenter – og det er ærgerligt. I denne arbejdsplan tilbydes de store volumentunge kæder besøg af et Book en mark rejsehold, som vil hjælpe kæderne med at finde økologiske varianter og øge økologi-andelen. Der vil være fire besøg og de udbydes til alle de store kantine-, hotel-, restaurant- og dagligvarekæder. Før besøget interviewes kæderne om behov og præferencer – og når rejseholdet kommer forbi, samler holdet bud på alle de økologiske råvarer/produkter, der kan forny kædens køkken eller sortiment og desuden højne kædens økologi-andel. Naturligvis suppleret med en oversigt over konkrete økologiske producenter, der kan levere varen. Output bliver en decideret indkøbsplan.

Effekter: På den korte bane i projektperioden synliggøres de økologiske producenter overfor potentielle aftagere og konkrete aftaler om samhandel indgås. Det forventes at 50 aftaler om afsætning indgås i projektperioden. På den lange bane i de følgende år sikres det at økologien forbliver "top of mind", at afsætning øges og at det økologiske areal kan udvides for at møde efterspørgslen.

Note 37. Mindre, men økologisk kød til madprofessionelle Landbrug & Fødevarer

Formål for projektet:

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Styrke viden og prioriteter: Udstyre små og store aktører i foodservice-sektoren, herunder beslutningstagere og kokke, med den nødvendige viden til at prioritere lokalproducerede økologiske kødtyper i deres udvalg og menuer.

Øge markedsadgang: Sikre økologiske animalske producenter øget adgang til foodservicemarkedet ved at forbedre deres forståelse af afsætning til restauranter, takeaway, offentlige køkkener, kantiner m.m.

Formidle viden og skabe netværk: Udbrede fakta om produktionsprocesser og forbrugerdata samt skabe muligheder for sparring og udvikling inden for den økologiske kødproduktion.

Aktiviteter i projektet:

Udvikling af et unikt materialesæt kaldet ""Vidste du at ..."", designet som et White Paper i modulær form, der fokuserer på økologiske animalske produkter og de bagvedliggende værdier. Dette fleksible materiale er målrettet foodserviceaktører og er skabt til at have lang levetid. Det kan bruges som løssark og klæder foodservice bedre på til at kommunikere værdierne i den økologiske produktion.

En uafhængig analyseaktør vil gennemføre en særlig fokusgruppeindsats for at afdække værdien, barriererne og mulighederne for økologisk kød i lyset af den stigende tendens mod grønnere menuer. Dette vil hjælpe med at forstå, hvilke værdier foodservicegæsterne prioriterer, så kokke kan træffe informerede valg om kød med omtanke.

Afholdelse af 10-15 miniworkshops/dialogmøder, hvor nye forbrugerindsigter deles, samt faktuel viden om fordelene ved økologisk produktion, herunder dyrevelfærd, bæredygtighed og miljøpåvirkninger.

Afholdelse af et nyt branche-summit, hvor foodserviceaktører, landmænd og producenter mødes for at dele erfaringer og diskutere muligheder for øget afsætning. Her vil konkrete eksempler på foodserviceformater med fokus på ""mindre, men bedre kød"" blive præsenteret, og økologisk kød vil blive fremhævet som det logiske og bæredygtige valg. Eventet kan afvikles uafhængigt eller kombineres med kommende events og aktiviteter som f.eks. Organic summit, Sofari, Madens Folkemøder eller lign. hvor det kan bidrage med unikt fokus på økologiske kødkategorier. Budskaberne udbredes yderligere gennem en direct mail-kampagne til mindst 1500 relevante foodserviceaktører.

Effekter for projektets aktiviteter:

På kort sigt øges synligheden for økologiske animalske producenter blandt potentielle aftagere, og fordelene ved økologisk produktion fremhæves.

Økologisk kød positioneres som et ""bedre"" valg i en diskurs, der understøtter konceptet ""mindre, men bedre kød.""

Kokke og beslutningstagere udstyres med solide argumenter for at integrere økologiske kødprodukter i en gennemtænkt, grønnere menu.

På lang sigt bevares økologisk produktion som en ""top of mind""-prioritet, hvilket styrker afsætningen og understøtter den økologiske produktionssektor.

Der skabes en langsigtet kommunikation, der aktivt forbinder økologisk produktion med begrebet ""bedre kød,"" med fokus på aspekter som dyrevelfærd.

Note 38. Sofari 2025 – derfor økologisk grisekød i indkøbskurven Landbrug & Fødevarer

Formålet med Sofari 2025 er at stimulere den langsigtede efterspørgsel efter økologisk grisekød ved at rette forbrugernes opmærksomhed mod det økologiske grisekøds kvaliteter og økologi som en helhedsorienteret produktionsform, der ud over øget dyrevelfærd også er til gavn for miljø, natur, biodiversitet, klima og rent drikkevand. Aktuelle dagsordener, der har mange forbrugeres bevågenhed. Det sker ved 1) åbent-hus event på økologiske grisegårde søndag den 25. maj 2025 og ved 2) to informationskampagner på de sociale medier.

På Sofaridagen inviteres danskerne indenfor på gården for at opleve det økologiske griseliv på nærmeste hold og ved selvsyn opleve den dyrevelfærd grisene tilbydes i den økologiske produktionsform. En oplevelse, der gør stort indtryk. Efter nogle hårde år i branchen er situationen ved at vende, og der er fornyet energi blandt producenterne til at vise deres produktion frem. Der forventes cirka 15 åbne gårde. Der produceres forskellige informationsmaterialer til gårdene og hand-out til både børn og voksne, så de husker på økologien og det gode økologiske griseliv, også når de mange måneder senere står ved køledisken og skal træffe et valg. Praktiske ting, som smittebeskyttelsesudstyr, toiletvogne mv stilles til rådighed for værterne. Der udvikles diverse markedsføringsmaterialer for at gøre opmærksom på eventet, og en stor presseindsats sikrer synlighed om eventet og økogrise optil og på selve Sofari-dagen.

Forårets informationskampagne har to formål, dels at gøre opmærksom på selve Sofari-dagen, men også at formidle kvaliteterne ved det økologiske griseliv også til de folk, der bor langt fra en sofarigård. Det gøres ved produktion af generiske kampagnefilm om økogrisenes liv og de passionerede økologiske landmænd, film, der tager afsæt i værternes produktion samt diverse post, der formidler økologiens kvaliteter med særligt fokus på øget dyrevelfærd, men også

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

økologiens øvrige styrkepositioner. I efterårskampagne fortsætter indsatsen, så økologisk grisekød, står skarpt i forbrugernes bevidsthed op til julens mange måltider med gris. Der forventes 8.-10.000 danskere besøge en Sofari-gård, og at cirka 3 mio. danskere møder den økologiske gris på de sociale medier. Her nudger folk i kommentarsporet hinanden til at huske at købe økologisk gris ligesom opslagene får rigtig mange positive reaktioner. Pressearbejdet førte i 2024 til 78 avisartikler og til TV-indslag med rapportager fra Sofari-dagen i TV2Nord, TV2 MidtVest, TV2 Fyn og TV2 Øst samt artikler på tv-stationernes hjemmesider. Alt i alt mere end 10 minutters gratis omtale af eventet, økologi og den økologiske gris i den bedste sendetid med flere hundredetusinde seer.

Projektet bidrager til at de mennesker, som Sofari-projektet møder – ved event og/eller på de sociale medier får en unik viden om den økologiske griseproduktion, som giver forståelse for, hvorfor økologisk grisekød koster mere end konventionelt produceret grisekød. En viden som, alt andet lige, bidrager til en større betalingsvillighed ved køledisken. Samtidig får gæsterne på Sofari får også indblik i økologiens øvrige styrkepositioner, der både på kort og lang sigt forventes at styrke den økologiske afsætning i Danmark.

Note 39. Økologi i Danmark – Et helhedsorienteret virkemiddel i den grønne omstilling Landbrug & Fødevarer

Formålet er dels at udvikle et opdateret materiale til formidling af økologien som et helhedsorienteret virkemiddel i den grønne omstilling – dels at sætte fokus på økologien ved en event og ved udstillinger i anledning af Organic Summit, som holdes i København i august 2025. Med materialet vil vi have et opdateret og aktuelt formidlingsmateriale til at understøtte vores arbejde for Danmarks økologiske udvikling i de kommende år.

Publikationen "Økologi i Danmark – Veje til succes" fra 2020 opdateres og revideres til en ny publikation, der er up-to-date både med data, viden og perspektiver til den fremtidige dagsorden, når det gælder økologi som virkemiddel i den grønne omstilling. Viden fra forsknings- og innovationsprojekter indarbejdes og formidles relevant og nærværende til ikke-fag-folk. Der er særligt fokus på, hvordan økologi bidrager til en fødevarerproduktion inden for klodens planetære grænser og dermed til den grønne omstilling. Tilhørende posterudstilling opdateres og revideres. Det samlede materiale oversættes til engelsk bl.a. til brug ved Organic Summit 2025.

Et event, der afvikles i København med det formål at samle topledere fra forskning, erhvervsliv og politikere for at dele deres viden og værktøjer til at opnå EU's mål om 25 pct. økologisk areal og formidle økologiens betydning i en bæredygtig omstilling af verdens fødevarerforsyning. Samtidigt afholdes Copenhagen Cooking. Disse to events giver en oplagt mulighed for at flage økologiens betydning i den grønne omstilling. Det sker ved en event målrettet borgere i København.

Eventet "Økologisk høstfest" holdes i Gl. Axelborgs flotte historiske rotunde. Her vil der på forskellig vis blive formidlet om økologi bl.a. af landmænd, virksomheder og kokke, der står klar til dialog med borgere og turister ligesom materialer fra AP1 og AP2 benyttes. Rotunden pyntes op til høstfest med øko-feelgood stemning og forskellige fællesskabssamlende aktiviteter som fx fællessang, oplæg og øko-quizzet, der hylder økologien. Eventet markedsføres som en side-event til Organic Summit og Copenhagen Cooking og benytter bl.a. deres markedsføringsplatforme. Der forventes 1500 – 2000 gæster i løbet af åbningstiden fra kl. 17-22. Posters og publikationer bidrager endvidere til formidling om økologi på den sorte Diamant og på Københavns Rådhus, hvor hovedaktiviteterne for Organic Summit finder sted. Materialet danner også afsæt for SoMe indhold og slides.

Projektet bidrager på flere måder og over flere år til afsætning af økologi i Danmark. Publikation og posters skaber de kommende år afsæt for formidling og dialog med beslutningstagere, detailhandlen og foodservice samt borgere og forbrugere om økologi som virkemiddel i den grønne omstilling. Eventet "Økologisk høstfest" skaber synlighed og dialog om økologiens potentialer målrettet borgere i København. Deltagerne får viden om økologiens potentialer, samtidig med at de får lejlighed til at smage "toppen af poppen" af økologiske fødevarer og få en snak med producenter og virksomheder om deres værdier og prioriteter for en bæredygtig fødevarerproduktion. Indsigter, der vil understøtte fremtidens økologiske fødevarerforbrug.

Note PF. Next generation økologi i ny digital skoletjeneste Landbrug & Fødevarer F.m.b.A

"Formålet er at formidle økologiens bidrag til fremtidens bæredygtige fødevarerproduktion til grundskolens ældste klassetrin på Landbrug & Fødevarers skoleportal skole.lf.dk. Målet er udvikling af digitale læremidler om den økologiske sektors udvikling af bæredygtig økologisk produktion samt udvikling af koncept og materialer til online gårdbesøg hos økologiske landmænd, der er frontløbere i udviklingen af den økologiske produktion. Materialerne formidles fra L&F's skoletjeneste, der gøres mere digital og temabaseret.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Projektet består af tre arbejdsplaner:

AP1: Udvikling af læremidler om udviklingstemaer for den økologiske produktion, der er centrale i forhold til udvikling af bæredygtig økologisk produktion. Materialerne vil tilsammen udgøre et digitalt temaområde om økologi set i forhold til fremtidens fødevarereproduktion, men de vil også indgå i tværgående temaer for fødevarerhvervet om fx teknologi og innovation, klima og bæredygtig fødevarereproduktion. Emnerne bearbejdes pædagogisk og didaktisk og ledsages af medieklip, fotobibliotek til elev-brug, problemløsende opgaver, quiz til test af læring og værkstedsøvelser samt lærevejledninger.

AP2: Identifikation af et korps af økologiske landmænd til at være værter ved online gårdbesøg. Landmændene repræsenterer samlet set den økologiske produktion - kvæg, gris, fjerkræ, planteavl, naturpleje. Et fællestærk for dem er, at de er engagerede i udvikling af den økologiske produktion. Til at kvalificere elevernes møde med landmanden udvikles en introduktionsfilm fra hver bedrift samt fakta-ark og inspirationsark med betragtninger, der kan bruges i dialogen med landmanden.

AP3: L&F Økologi har i perioden 2014-2018 udviklet læremidler om økologi til grundskolens forskellige klassetrin. 3 af læremidlerne er ved at være udsolgte. De opdateres og genoptrykkes.

Effekter: Fremtidens forbrugere - vores børn - lærer om økologiens styrker og potentiale som en betydningsfuld produktionsform, når det gælder fremtidens fødevarereproduktion. Projektet vil stimulere den langsigtede efterspørgsel efter økologiske fødevarer og bidrage til, at fremtidens forbrugere vælger økologi, når de selv skal til at foretage indkøb."

Note PF. Økologiens bidrag til en klode i balance

Landbrug & Fødevarer

Projektets formål er at lave en bred folkeoplysende kampagne på flere medieplatforme. En kampagne der med afsæt i en ny holistisk fødevarerfortælling skaber øget opmærksomhed på, at hvis man køber økologiske fødevarer, så støtter man en bæredygtig produktionsform, der på vigtige parametre værner om planetens ressourcer og samlet set bidrager positivt til ikke yderligere at overskride klodens planetære grænser.

Der udarbejdes en 12-siders avis, der formidler nyeste viden herom og giver en samlet forståelse af det økologiske fødevarerensystems positive bidrag til en klode i balance. Der lægges stor vægt på at formidle kompliceret stof på en let tilgængelig og fængende måde, der appellerer til den "almindelige" dansker. Avisen distribueres som indstik til 15 regionale dagblade på en søndag og når ud til 334.000 læsere. Indsamlet viden til avisen danner et generelt vidensgrundlag, der også kan bruges i afsætningsaktiviteter samt danner afsæt for en vandreudstilling med 6 store posters. Et format L&F har gode erfaringer med. Udstillingen tilbydes biblioteker, kulturhuse, uddannelsesinstitutioner, kommuner mv. og vises mindst 50 forskellige steder rundt i landet. Ekstraoplag fungerer som hand-out til udstillingen samt til brug ved diverse afsætningsaktiviteter og som undervisningsmateriale.

Endvidere udarbejdes artikler, slides samt indhold til sociale medier. Alle materialer er offentlig tilgængelige på lf.dk. Projektets bidrager til at give danskere indsigt i, at økologi er en produktionsform, der udover at levere klimavenlige fødevarer også tager særligt hånd om andre naturressourcer som biodiversitet, jord, vand og næringsstoffer og dermed bidrager positivt til FN's Verdensmål for en bæredygtig fremtid. Udstillingen når bredt ud til mange forskellige målgrupper geografisk spredt over hele landet. Udstillingskoncept giver anledning til at udstillingssteder benytter anledningen til at fokusere yderligere på økologi, natur og bæredygtighed.

Projektet højner danskernes viden om økologiske fødevarer og deres bidrag til fremtidens bæredygtige fødevarereproduktion og bidrager til at øge salget af økologiske fødevarer i såvel detail som i foodservicesektoren.

Note 40. Nordjyllands Økologiske Mødested Halkær Kro og Kulturhus

Formål: Projektet vil styrke og manifestere Halkærs indsats for økologien og forbedre alle led i afsætningen. Vil gøre de 4 arbejdsplaner til vedvarende indsatser og løbende levere konkrete resultater. Ikke mindst at nærværende projekt vil danne inspiration/model for 2 – 3 andre ØKO MØDESTEDER i landet. Vi oplever og tror på at der er et stærkt ønske om at mødes for at styrke økologiens afsætning. Projektet afsluttes ved et arrangement, hvor alle med interesse for, at styrke afsætningen af økologiske fødevarer inviteres.

Aktiviteter: De 4 Arbejdsplaner:

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

1. Udbygning af Halkær som Økomødested med 3 aktiviteter, som bl.a. tager fat i aktuelle og meget konkrete udfordringer; men også afprøver en model med formidling omkring madens rødder til et kulturarrangement. Så kan vi konstatere, at den nye generation af madhåndværkere udviser større interesse for økologien end tidligere generationer. Det understøtter vi med en konkurrence for dem under uddannelse.

Juli/august – at gøre økologien til en levende del af årets musikfestival på Halkær med menuer, markvandring, madworkshops, marked mm.

September - Kokkekonkurrence for kokkeelever og ernæringsassistenter deltager og konkurrerer med udgangspunkt i grønne råvarer fra lokale leverandører. Konkurrencen vil få et vegetarisk udgangspunkt.

November – der udvælges et aktuelt varmt emne for økologien, som udvælges ultimo august og afvikles med debatforum, resultatrettet workshop, som leverer nuancerede input til kommunikation til hele det økologiske miljø. Et unisont og forventet kreativt svar på udfordringen formuleres i et manifest til livlig kommunikation.

2. Klimavenligt og sundere madhåndværk med 1 workshop og 1 seminar.

Workshop om de 'gemte' kvaliteter i økologien, som produktion uden gift. Engang i februar udtalte medarbejder i Økologisk Landsforening Sibylle Kyed, at undersøgelser viser, at folk der spiser økologisk er meget sundere! Seminar med fokus på kobling af den økologiske primærproduktion med miljøindsatsen - herunder, energiforbrug, bæredygtighed, klimamærke. Forarbejdet vil afdække tilgængelig data og lægge op til hvordan deltagerne kan kommunikere bæredygtigheds information på en forståelig og progressiv facon. Primært rettet mod primærproducenter; men også foodservice og offentlige køkkener.

3. FOOD START-Up mod ØKO business udvikling.

Der udvikles forløb og koncept i samarbejde med bl.a. Business Aalborg, som er den lokale erhvervsservice. Business Aalborg vil aktivt mobilisere deltagere til forløbene.

Vi kigger ind i et område, som svagt understøttes af lokal erhvervsrådgivning, som ofte ikke har ekspertise inden fødevarer og endda slet ikke med øko-fokus. Der inddrages også muligheder for fundraising bl.a. via crowdfunding.

Arbejdspakken indeholder også etablering af konceptet: Chef-in-residence (inspireret af begrebet 'artist i residence'). Vil stiller vort udviklingskøkken til rådighed for kokke, restauranter og madhåndværkere, som vil udvikle/afprøve nye menuer eller udvikle nye produkter.

4. Living Lab er en videreudvikling af konceptet 'Bonden, kokken og virksomheden' som igennem de seneste 4 år har inddraget omkring 100 mennesker og madvirksomheder fra jord-til-bord i udvikling af nye produkter, og koncepter inden for den økoverdenen. Nu bygger vi på og breder det ud til en større involvering. Her kan både udvikles nye madprodukter; men også koncepter.

Effekter:

Projektet skal ses som en forlængelse af 32 års arbejde for økologien, de seneste års projekter og indsatser med fokus på større udbredelse og afsætning. Vi bygger på erfaring og et meget stort nationalt netværk. Med nybygningen og de nye faciliteter har vi et komplet madkulturhus, der opererer indenfor det helt praktiske med servering af mad (under øko guld), men også formidling, undervisning, forretningsudvikling mm.

Vi vil mene med støtte til nærværende projekt at blive Danmarks mest komplette og omfavnende økologiske madkulturhus, der vil og kan bidrage til fremme af økologi på det danske marked. En væsentlig del af projektet vil også være at dele erfaringer og resultater til alle der lader sig inspirere af Halkær.

Note 41. Økologiske bønner i kirken Grøn Kirke (under Danske Kirkers Råd)

Formål: Projektets formål er at inspirere til, at kirker og brugere af kirker over hele landet i højere grad vil indkøbe og spise økologisk grøn mad, med det formål derigennem at normalisere økologisk grøn mad i det kirkelige miljø i Danmark.

Aktiviteter: Projektet tager udgangspunkt i, at den kendte biodiversitetsformidler Martin Keller holder oplæg i 75 kirker om naturen, økologien og det grønne køkken. Formidlingen vil blive akkompagneret af sange, mens Martin tilbereder smagsprøver. Kirkerne vil desuden blive tilbudt sparring om implementering af økologisk mad i fremtidige fællesspisninger. 75 oplæg og smagsprøver i kirker over hele landet, med et samlet antal deltagere på 3.750

Sparring med medarbejdere i mindst 50 kirker om økologisk mad

Rækkevidde på de sociale medier på mindst 100.000

Mindst 1 omtale i et landsdækkende medie, helst Kristeligt Dagblad

Mindst 15 omtaler i lokale/regionale medier

Mindst 20 af de deltagende kirker svarer efterfølgende til Grøn Kirke, at de vil servere mere økologisk mad fremover

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Effekter: Projektet vil bidrage til, at 3.750 danskere får konkret inspiration med hjem til at spise flere økologiske bælgfrugter og grøntsager i dagligdagen. Derudover forventes projektet at bidrage til, at mange af de deltagende kirker vil blive inspireret til at gøre maden mere økologisk og grønnere til deres øvrige kirkelige arrangementer. Endvidere forventes projektet at bidrage til en samtale i danske kirkelige kredse om kirkens rolle i at fremme økologien og grønnere mad. Som landets 3. største jordejer, har den danske folkekirke potentiale for udvikling af økologi og biodiversitet på store arealer. Projektet kan således over tid potentielt sætte et væsentligt aftryk på danske kirkers praksisser i forhold til økologien.

Note 42. Biodynamisk boost af afsætningen af Demeter-produkter i helsekostforretninger, gårdbutikker, webshops m.fl

Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Formålet med projektet er at styrke salget af biodynamiske fødevarer ved at øge informationsniveauet om dyrkning, forarbejdning, regler og kontrol af biodynamiske Demeterprodukter. Desuden at gøre det lettere for forbrugere med interesse for produkter i denne kvalitet at få overblikket over udbuddet af biodynamiske fødevarer og hvor man kan købe dem. Projekts målgrupper er forbrugere med en økologisk/miljøorienteret/klimaansvarlig indkøbsprioritering, der er interesserede i de yderligere kvalitetsaspekter, biodynamisk dyrkning og fødevarekvalitet byder på, samt medarbejdere i helsekostforretninger, gårdbutikker og web-shops og lign.

Projektets fysiske aktiviteter er primært: butiksdemoer, deltagelse på helse- og fødevaremesser og -markeder, foredrag i forbrugergrupper og informationsarrangementer i forretninger

Virtuelle aktiviteter: Informationer på foreningens egne og på andres relevante platforme: hjemmeside, facebook, Instagram og nyhedsmails.

Artikler i økologiske medier, webshops og i kundemagasiner for branchen.

videofilm målrettet sociale medier.

Skilte og foldere målrettet afsætningsaktiviteterne.

Projektets effekter: Vi forventer et øget salg af biodynamiske produkter på 15 % i løbet af 2 år efter projektet, primært opgjort på grundlag af Demeterforbundets afgift for salg af biodynamiske Demeter-produkter. Et øget salg motiverer til omlægning til biodynamisk dyrkning med de fordele for bl.a. jordens frugtbarhed, biodiversitet, kulstof og klima, biodynamisk praksis har iflg. det videnskabelige DOK-forsøg gennem 45 år i regi af FiBL.ch

Note 43. Økodag 2025

Mejeriforeningen

Økodagen har i en lang årrække været en hovedaktivitet ift. At udvide danskernes forståelse omkring økologisk mælkeproduktion og været en fin måde at opnå samfundskontakt. Medlemssituationen i Økologisk Landsforening påvirkede i 2024 Økodagen og resulterede i 2 parallelle aktiviteter med mindre effekt til følge. Formålet og på denne baggrund ønsker Mejeriforeningen i et godt samarbejde med Økologisk Landsforening at bidrage til, at Økodagen kan genetableres som en samlet hovedaktivitet for økologien med et setup og omfang som tidligere, hvor alle danske økologiske aktører inden for mejeribruget var samlet omkring eventen. I denne ansøgning søges om tilskud til udvikling og produktion af materialer til brug før under og efter Økodagen, der skal styrke danskernes viden og forståelse for økologisk mælkeproduktion.

Effekten målsættes til at retablere Økodagen i en samlet event set fra forbrugernes side med en række positive effekter i form af øget viden hos forbrugerne omkring den økologisk mælkeproduktion. Der søges alene til udvikling og produktion af materialer, der kan styrke viden om den økologiske mælkeproduktion.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Pulje – Viden & Kompetence

Note 44. Omlægnings- og udviklingstjek til nye og etablerede økologer Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål er at sikre et velfunderet beslutningsgrundlag og kompetenceniveau på alle typer af primærproduktion indenfor landbrug, gartneri, frugt og bær over hele landet, der overvejer at lægge om til økologisk drift, eller som allerede er omlagt og ønsker at videreudvikle deres økologiske bedrift. Gennem individuelt tilpassede omlægnings-, fastholdelses- og udviklingstjek understøttes den fortsatte udvikling funderet på et solidt fagligt og økonomisk grundlag.

Projektet indeholder 2 arbejdsplaner. Opgaverne vil primært blive fordelt mellem Innovationscenter for Økologisk Landbrug og de lokale rådgivningsvirksomheder. Fordelingen af tjek indenfor hver kategori kan tilpasses i løbet af projektperioden afhængigt af den aktuelle efterspørgsel. På den måde målrettes indsatsen, og behovene imødekommes.

Omlægningstjek er målrettet konventionelle producenter, der ønsker at få belyst potentialerne ved omlægning til økologisk produktion. Tjekket begynder med, at de faglige rådgivere indhenter relevante oplysninger om den enkelte bedrift, og bearbejder dem i det omfang, det er relevant for besøget på bedriften.

Under besøget gennemgås forudsætninger og muligheder på den pågældende bedrift. Typisk gennemgås marken, ønsker til maskiner/markredskaber, staldforhold, besætning, krav til fodring, mulighed for adgang til udearealer, aktuelle og forventede markedsforhold, muligheder for lokalt samarbejde, fælles regelsæt for økologisk produktion samt muligheder for tilskud. Efter besøget udarbejdes et referat til producenten med angivelse af, hvilke særlige forhold og muligheder, der skal være opmærksomhed på i forbindelse med omlægning.

Fastholdelses- og udviklingstjek er et tilbud til eksisterende økologer. Afhængigt af behovet vil tema og indhold i rådgivningen være individuelt og målrettet hver enkelt bedrift. Det vil være den pågældende rådgiver, der i hvert enkelt tilfælde tager stilling til, om det er relevant at tilbyde et tjek. Tjekkerne skal bidrage til afklaring af, hvordan producenten fortsat kan udvikle sin produktion og forblive økologisk producent på et stærkt fundament. Tjekket vil indeholde en forudgående afdækning af mål og omfang, samt status på bedriftens nuværende situation. Under besøget gennemgås de aktuelle og individuelle forudsætninger og muligheder. På baggrund af besøget kan der udarbejdes analyser og beregninger, som nedskrives i et referat, der overdrages til producenten. I referatet vil potentialer og problemstillinger blive kvantificeret og kvalificeret. Tjekket kan enten stå alene eller indgå som en del af et længere rådgivningsforløb for bedriften.

Gennemførelse af op imod 250 tjek forventes af medføre både flere nye økologiske bedrifter, samt en styrkelse og udvikling af eksisterende økologiske bedrifter, så de står bedre rustet til fremtidens behov.

Gældende for alle tre typer af tjek vil effekten og handlingerne afhænge af den individuelle situation. På nogle bedrifter vil effekten af rådgivningen komme til udtryk med det samme, f.eks. i form af en certificeringsansøgning. I andre tilfælde vil effekten komme til udtryk gennem løbende implementering og udvikling gennem en længere periode.

Note 45. Biodynamiske omlægnings- og fastholdelsestjek og udviklingsmøder Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Formålet med projektet er at kunne

- o Styrke og udvikle, både kvantitativt og kvalitativt, arealet af og driften på økologiske og biodynamiske landbrug, udbygge samarbejdet og netværket og dermed forebygge tilbagelægning eller nedlæggelse
- o Fastholde og stimulere nuværende biodynamiske landmænds motivation til at udvikle deres dyrkningspraksis mod stadig mere regenerative metoder og højere helhedsorienterede biodynamiske målsætninger
- o Styrke bedriftens udvikling i forhold til klima, jordfrugtbarhed, selvforsyning, balanceret husdyrhold, biodiversitet, bæredygtighed og sociale aktiviteter.

Det biodynamiske jordbrug i DK er kvantitativt beskedent i forhold til det økologiske, men voksende og en kvalitativt vigtig inspirationskilde for mange økologer, der ønsker at udvikle deres bedrift i en helhedsorienteret retning med fokus på jordens frugtbarhed, robuste afgrøder, biodynamisk forædlet såsæd, afbalanceret dyrehold, biodiversitet og socialt engagement. Her er de biodynamiske omlægnings- og fastholdelsestjek vigtige for den faglige og personlige information og beslutning.

Projektet omfatter også udviklingsmøder for biodynamikere og andre, der vil udvikle deres bedrift endnu mere i retning af de biodynamiske principper for regenerative metoder, i dette projekt med særlig vægt på biodiversitet, jordfrugtbarhed, kulstofopbygning, klimaspekter og tekniske løsninger til biodynamiske metoder. Disse processer vil foregå som gruppemøder med grupper á 3-5 landmænd, der mødes 2-3 gange.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Projektet omfatter ca. 15 omlægnings- eller fastholdelsestjek og min. 9-12 udviklings-gruppemøder samt netværksaktiviteter og formidling. Vi forventer, at ca. 25% af de landmænd, der får et omlægningstjek, lægger om inden for 3 år.

Note: foreningen har, takket være bevillinger fra FØL, gennem nogle år kunnet tilbyde landmænd omlægnings- og fastholdelsestjek og udviklingsmøder om biodynamiske principper, metoder og regler. Der er fortsat behov for denne aktiviteter blandt jordbrugere, der ønsker at arbejde med udvikling på deres bedrift med inspiration fra de biodynamiske principper og resultater.

Note 46. Omlægning til økologisk og klimarobust mælkeproduktion D&K Gruppen

Formål

Projektets formål er gennem inspiration og dygtiggørelse af økologiske og konventionelle mælkeproducenter, at øge arealet med landbrugsjord dyrket efter økologiske, regenerative principper med ønsket om at sikre en mere klimarobust produktion. Vi ønsker at inspirere mælkeproducenter, så de genopdager de oprindelige økologiske principper, der, kombineret med regenerative praksisser, byder på en vej, hvor de kan være del af løsningen på de globale kriser, fremfor en del af problemet. Aktiviteter: Projektets aktiviteter er opdelt i tre arbejds pakker: Kursus målrettet mælkeproducenter, omlægnings- og udviklingstjek og opsamlende erfaringsudveksling.

1: Kursus: Kurset har fokus på den frugtbare jord, hvor samarbejdet mellem planter og jordens mikroliv er velfungerende. Kursisterne vil på dagen arbejde med: Jordens mikroliv: Introduktion til jordens mikroliv, og de mangeartede positive effekter en mere levende jord vil tilvejebringe. Værktøjskassen: Tiltag på bedriften, der skaber bedre forhold for jordens mikroliv.

Erfaringer fra praktiker: Indlæg fra kvægproducent, der arbejder med regenerative metoder. Parraller og perspektiver: Fra "almindelig" mælkeproduktion til regenerativ. Hvad gør vi i dag, og hvordan kan det gentænkes? Opsamling og refleksion: Hvilke tanker har den nye viden sat gang i?

2: Omlægnings- og udviklingstjek:

Kursister, der ønsker at arbejde med kursets teori på egen bedrift, tilbydes omlægnings- eller udviklingstjek. Formålet med de bedriftsspecifikke "tjek" er at synliggøre muligheder og barrierer for udviklingen eller omlægningen i retning af regenerativ, økologisk mælkeproduktion. Ved besøget interviewes landmanden om den nuværende driftssituation, der udtages jordprøver til undersøgelse af jordens biologiske aktivitet, og landmanden får lejlighed til at afprøve de målemetoder, der blev introduceret på kurset på egen mark. Som opfølgning på besøgene får landmanden en rapport, der samler hovedkonklusioner fra interview, tests og analyser, samt en vurdering af økonomiske konsekvenser ved omlægning.

3: Opsamlingsmøde:

Der afholdes et opsamlende møde hvor alle landmænd, der har deltaget i projektet inviteres. Formålet er blandt andet at fastholde dem i deres omlægningsrejse, ved hjælp af støtte fra ligesindede kolleger. På mødet synliggøres fælles barrierer og muligheder, der er kommet frem gennem "tjekkerne" afholdt i arbejds pakke 2, hvilket giver deltagerne mulighed for at spejle sig i hinandens udfordringer.

Effekter

Vi forventer, at hovedparten af kursUSDeltagerne i Arbejds pakke 1, efter projektets afslutning, vil have en ændret opmærksomhed omkring de naturlige og opbyggende kredsløb i jorden, og at den naturlige udvikling for deltagerne bedrifter vil være orienteret imod opfyldelsen af de fire økologiske grundprincipper. Konkret forventes det, at 50 % af deltagerne i Arbejds pakke 2 inden for en toårig periode har påbegyndt omlægning til økologi eller har implementeret regenerative praksisser, der blandt andet tilgodeser mikrolivet i jorden. De landmænd der omlægges til regenerative dyrkningsprincipper vil, efter en årrække, opleve mere tørkeresistente marker, mindre udfordringer med afløb af vand og næringsstoffer under kraftige regnskyl og bedre jordstruktur. Alt sammen noget der på sigt forhåbentlig har en effekt på bedriftens økonomi.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Pulje – Køkkenomstilling

Note 47. Velkommen til fremtiden i de offentlige køkkener i Region Midtjylland – med mere smag og økologi. Center for Bæredygtige Hospitaler

Formål og mål:

Region Midts (RM) strategi for bæredygtighed danner rammen for omstilling mod 2030, et led omhandler bæredygtig drift af RMs køkkener og kantiner. Formålet er at understøtte arbejde og skabe smagen af grøn og økologisk gejst, gennem et fokus på kompetenceudvikling af køkkenernes medarbejdere. Desuden stilles i efteråret skarpt på RMs socialområder, hvor et fælles sprog for bæredygtighed skal sættes i fokus. Her vil vi gennem medinddragelsesprocesser skabe socialområdets actionplan.

Aktiviteter:

Projektet indeholder tre arbejdsplaner, som overordnet har fokus på at sikre kompetenceudvikling af køkkenernes medarbejdere og danne et fælles ståsted for socialområdets køkkener med fokus på økologi og bæredygtighed.

De tre arbejdsplaner består af følgende aktiviteter:

Arbejdsplan 1: Velkommen til fremtidens bæredygtige ernæring på socialområdet

Denne arbejdsplan er målrettet Region Midtjyllands mindre institutionskøkkener indenfor socialområdet. Formålet er at tage socialområdets køkkendrift op på dagsordenen hos ledere, direktører såvel som køkkenmedarbejdere. Med fokus på de økologiske grundprincipper i relation til bæredygtighed vil vi understøtte en bæredygtig rejse på socialområdet.

Arbejdsplan 2: Velkommen til fremtiden for hospitalskøkkener!

Erfaringer fra de sidste tre år har vist et behov for at genbesøge de økologiske grundprincipper, og sætte dem i relation til bæredygtighedsdagsordenen. Denne arbejdsplan har til formål at samle køkkenerne på tværs og formidle budskabet om, hvorfor vi skal prioritere økologi og bæredygtighed som en del af køkkenernes hverdag. Vi vil i år have fokus på hvordan fremtidens fødevarerproduktion ser ud. Og få jord under neglene.

Arbejdsplan 3: Støtte og sparring til udvalgte fokusområder i hospitalskøkkenerne

Med erfaring fra de foregående år kan vi se, at sparring og støtte imellem kurser, erfaringsnetværk, og indspirationsture ofte er sparsomt og erfaring og ny viden kan gå tabt i dagligdagens travlhed. I denne arbejdsplan vil vi derfor lade en ekspert understøtte et intenst udviklingsforløb, hvor målet er at skabe nogle af fremtidens økologiske fødevarer.

Effekter:

Projektets deltagende køkkener ønsker, med afsæt i de tre arbejdsplaner, som min. at fastholde deres økologiprocent. Desuden har køkkenerne i større eller mindre grad et ønske om at fastholde eller ansøge om nye spisemærker. Vi vil i projektet understøtte Socialområdets ønske om at få en fælles actionplan og præge organisationen i en mere økologisk og bæredygtig retning.

Note 48. På vej mod sølv – Køkkenomstilling Nordjysk Mad Nordjysk Mad

Projektet vil hæve antallet af økologiske og bæredygtige måltider i de professionelle køkkener ved at give køkkenpersonalet brugbar viden og værktøjer omkring bl.a. økologi og styrke deres kompetencer til at fremstille grønne måltider. Nordjysk Mad har meget stor interesse i at indgå i et praksisorienteret kompetenceudviklingsforløb, der har fokus på økologiomlægning indenfor det eksisterende driftsbudget og indenfor de nye kostråd, med henblik på at på længere sigt opnå Det Økologiske Spisemærke i sølv. Kompetenceudvikling alene skaber ikke forandring, og derfor har dette projekt fokus på et praksisnært kompetenceudviklingsforløb, som tager afsæt i køkkenpersonalets virkelighed. For at sikre et godt fundament for projektet, indledes det blandt andet med et fælles kick off for køkkenmedarbejdere og styregruppen i projektet for at sikre en ejerskabsfølelse af projektet. Herefter kortlægges og udvikles kompetenceudviklingsforløbet med udgangspunkt i kvantitative undersøgelser med fokus på institutionernes indkøbsdata og kompetencer. Med udgangspunkt i denne viden, gennemføres centrale og lokale udviklingsforløb for køkkenmedarbejderne. Som afslutning på projektet, evalueres der på forløbet og videndelen.

Projektet er opdelt i følgende 4 arbejdsplaner:

AP1: Projektledelse og projektopstart

AP2: Kortlægning og udvikling af målrettet kompetenceudvikling

AP3: Central og lokal kompetenceudvikling

AP4: Evaluering og videndeling

Projektet vil give de deltagende institutioner kompetencerne og værktøjerne til at omlægge de daglige måltider i en mere økologisk og grønnere retning. Denne omlægning vil have følgende effekter på sigt:

- Økologiprocenten i de deltagende institutioner hæves og målsætningen omkring økologi indfries

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

- De deltagende institutioner vil få Det Økologiske Spisemærke i sølv
- De deltagende institutioner vil have større fokus på de officielle kostråd
- De deltagende institutioner vil være mere opmærksomme på at bruge råvarer i sæson og på at undgå madspild

Det er Nordjysk Mad, der er projektejer, og Haaning & Merrald, Køkkenkultur samt Økologisk Landsforening er underleverandører i projektet.

Note 49. Økologisk omstilling af Kokkenes Køkken 2025

Forenede Service A/S

Formål:

Projekt "Økologisk omstilling af Kokkenes køkken 2025", har til formål at klæde 92 medarbejdere i Kokkenes køkken på til en økologisk omstilling med Det økologiske spisemærke i sølv som mål. Hertil laves en pixiebog, der skal formidle hvorfor og hvordan vi arbejder med økologi i Kokkenes Køkken til onboarding af nye medarbejdere.

Aktiviteter:

Arbejdspakke 1 - Kortlægning af køkkenkompetencer - Aktiviteter:

- Afdækning af Kokkenes køkken specifikke behov for køkkenomstilling
- HRS indledende afklarende formøde med i de involverede køkkener, for at få indsigt i nuancer og forudsætninger for omstilling
- Projektledelse og koordinering
 - o Planlægning og koordinering af kompetenceforløb

Arbejdspakke 2 - Kompetenceløft – Viden og værktøjer til økologisk omstilling i Kokkenes Køkken

Aktiviteter:

- 6 dages kompetenceløft for køkkenmedarbejdere og administrative ledere-
- 2 dages kompetenceløft for administrative ledere
- Projektledelse og koordinering
 - o Eksekvering og evaluering

Arbejdspakke 3 – Materiale til onboarding af nuværende samt nye medarbejdere i Kokkenes køkken

Aktiviteter:

- En pixiebog om den økologiske omstilling i Kokkenes køkken
 - o Produktion og Illustration
- Projektledelse og koordinering
 - o Planlægning, koordinering og fagligt input

Effekter

1. Kompetenceløft til økologisk omstilling af 13 kantiner i Kokkenes køkken med i alt 92 medarbejdere med den effekt at kantinerne løfter deres økologiandel med 40 %.
2. Udvikling og produktion af en pixiebog som formidle hvorfor og hvordan vi arbejder med økologi i Kokkenes Køkken. Pixiebogen fastholder viden og inkluderer nuværende og nye medarbejdere i Kokkenes køkken økologiske fortælling.

Note 50. Køkkenomstilling Nyborg Kommune

Nyborg Kommune

Projektet vil hæve antallet af økologiske og bæredygtige måltider i de professionelle køkkener ved at give køkkenpersonalet brugbar viden og værktøjer omkring bl.a. økologi og styrke deres kompetencer til at fremstille grønne måltider.

Nyborg Kommune tog del i et køkkenomstillingsprojekt i 2024, og kommunen har meget stor interesse i at fortsætte i et praksisorienteret kompetenceudviklingsforløb, der har videre fokus på at forankre, fastholde og komme endnu længere med økologi i køkkenet indenfor det eksisterende driftsbudget og indenfor de nye kost- råd, med henblik på at opnå Det Økologiske Spisemærke. Kompetenceudvikling alene skaber ikke forandring, og derfor har dette projekt fokus på et praksisnært kompetenceudviklingsforløb, som tager afsæt i køkkenpersonalets virkelighed. Der er derudover stort fokus på vidensdeling og erfaringsudveksling mellem køkkenerne. For at sikre et godt fundament for projektet, indledes det blandt andet med et fælles kick off for køkkenmedarbejdere og styregruppen i projektet for at sikre en ejerskabsfølelse af projektet. Herefter kortlægges og udvikles kompetenceudviklingsforløbet med fokus på køkkenernes indkøbsdata og kompetencer. Med udgangspunkt i denne viden, gennemføres kompetenceudviklingsforløb for de deltagende køkkener. Som afslutning på projektet, evalueres der på forløbet og videndeles.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Kompetenceudviklingen vil være samlede aktiviteter i så høj grad, det er muligt. Der hvor kompetenceudviklingen giver størst udbytte lokalt på enhederne, afholdes lokale workshops. Der skelnes i kompetenceudviklingen mellem om køkkenerne har været med i projektet i 2024, eller om de er nye deltagere.

Projektet er opdelt i følgende 4 arbejdsplaner:

AP1: Projektledelse og projektopstart

AP2: Kortlægning og udvikling af målrettet kompetenceudvikling AP3: Kompetenceudvikling/lokale workshops

AP4: Evaluering og vidensdeling

Projektet vil give kommunens deltagende køkkener kompetencerne og værktøjerne til at omlægge de daglige måltider i en mere økologisk og grønnere retning. Denne omlægning vil have følgende effekter på sigt:

- De deltagende køkkeners økologiprocent hæves og kommunens målsætning omkring økologi indfries
- De deltagende køkkener vil få Det Økologiske Spisemærke
- De deltagende køkkener vil have større fokus på de officielle kostråd
- De deltagende køkkener vil være mere opmærksomme på at bruge råvarer i sæson og på at undgå madspild

Til udførelse af projektet har Nyborg Kommune valgt at indgå samarbejde om ekstern bistand med Økologisk Landsforening samt Haaning & Merrald Aps. Begge af disse parter har langvarig erfaring med økologiske om-lægning samt indgående kendskab til Nyborg Kommunes institutioner efter køkkenomstillings projektet i 2024.

Note 51. Bæredygtig velsmag i Kerteminde Kommune, fase 2 **Kerteminde Kommune**

Med støtte fra FØL-fonden i 2024, arbejder køkkenerne i Kerteminde Kommune ihærdigt på at få implementeret de nye kostråd, begrænse madspild og købe flere økologiske råvarer. Resultaterne ses blandt andet på tallene fra kommunens leverandør, Hørkram, der i gennemsnit er gået fra 2% økologi til 18 % økologi på 7 måneder. Tallene samt vores erfaringer fortæller samtidig, at der er behov for at videreføre kompetenceudviklingen, da omstillingen kræver et vedholdende fokus på både menuplanlægning, indkøbsvaner og arbejdsvaner. Kerteminde Kommune søger derfor FØL-fonden igen for bevillingsåret 2025.

Projektet vil fastholde og hæve antallet af økologiske og bæredygtige måltider i de professionelle køkkener ved at give både nye og tidligere køkkenpersonaler brugbar viden og værktøjer omkring økologi, og styrke deres kompetencer til at fremstille grønne måltider. Køkkenerne ønsker at fortsætte de praksisorienterede kompetenceforløb, der har fokus på økologi-omlægning indenfor det eksisterende driftsbudget og indenfor de nye kostråd, med henblik på at opnå Det Økologiske Spisemærke.

For at sikre et godt fundament for projektet, indledes det med en kortlægning af udførte aktiviteter i 2024, hvor der tages udgangspunkt i institutionernes indkøbsdata og kompetencer. Denne viden danner grundlag for centrale og lokale udviklingsforløb for køkkenmedarbejderne. Som afslutning på projektet, evalueres der på forløbet og videndeles.

Projektet er opdelt i følgende 4 arbejdsplaner:

AP1: Projektledelse og projektopstart

AP2: Kortlægning og udvikling af målrettet kompetenceudvikling

AP3: Central og lokal kompetenceudvikling

AP4: Evaluering og videndeling

Projektet vil give de deltagende institutioner kompetencer og værktøjer til at omlægge de daglige måltider i en mere økologisk og grønnere retning. Denne omlægning vil have følgende forventede effekter:

- Økologiprocenten i de deltagende institutioner hæves med minimum 10 % så målsætningen omkring økologi indfries
- De deltagende institutioner vil få Det Økologiske Spisemærke: 3 stk. guldmærker, 1 stk sølvmærke og 21 bronzemærker.
- De deltagende institutioner vil have større fokus på de officielle kostråd
- De deltagende institutioner vil være mere opmærksomme på at bruge råvarer i sæson og på at undgå madspild

Det er Kerteminde Kommune, der er projektejer, og Haaning & Merrald samt Økologisk Landsforening er underleverandører i projektet.

Note 52. Øko-Ø-Ærø – mere økologi i de professionelle køkkener på Ærø **Ærø Madservice**

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Gennem kompetenceudvikling af køkkenpersonale fra syv køkkener på Ærø (tre kommunale, et regionalt og tre selvejende institutioner) vil vi - med fokus på økologi og velsmagende, grønnere mad med bælgrugter samt vejledning i økologisk omlægning og nedbringelse af madspild - øge økologiprocenten i køkkenerne, der tilsammen dagligt laver ca. 1800 måltider til daginstitutioner, skoler, plejehjem og hospital. Vi vil desuden opbygge et stærkt netværk mellem de deltagende køkkener, som kan understøtte arbejdet med økologi på Ærø i fremtiden.

For at sikre så høj kvalitet af kompetenceudviklingen som muligt, vil vi samarbejde med konsulenterne fra Grønning & Kjærgaard, som har mange års erfaring med kompetenceudvikling og økologisk omlægning i professionelle køkkener. Vi lægger ud med en fælles opstartworkshop for de 27 medarbejdere fra de syv køkkener. Her deltager også Økologisk Landsforening og en økologisk landmand, som vil forklare de økologiske grundprincipper, og hvorfor arbejdet for mere økologi er så vigtigt. I løbet af året samler vi alle medarbejdere i alt fire gange, hvor vi udover at formidle ny viden om grønnere, økologisk mad samtidig faciliterer opstarten af et øko-ø-netværk.

Efter den fælles opstart besøger konsulenterne hvert køkken for at få en indsigt i, hvad hvert køkken har af muligheder, udfordringer og ønsker. Herefter vil konsulenterne skræddersy et kompetenceudviklingsforløb for det enkelte køkken, der indbefatter et antal heldagsbesøg med grydenær sparring i løbet af året, opskriftsinspiration samt øvelser og opgaver mellem besøgene.

Projektet vil give køkkenerne et godt overblik over deres indkøb gennem en indkøbsanalyse. Det gør det meget nemmere at se, hvad man kan og skal ændre for at øge sin økologiprocent og lave mad, der i højere grad følger principperne i de nye kostråd for måltider. Vi vil opsætte en model, som køkkenerne efter endt projekt selv vil kunne forsætte med at bruge.

For at hjælpe modtagelsen af den grønnere og mere økologiske mad på vej hos de målgrupper, de syv køkkener laver mad til, vil der løbende gennem året blive udarbejdet forskelligt, relevant informationsmateriale, der skal nudge modtagerne til at tage godt imod maden. Det vil selvfølgelig være tilpasset det enkelte køkkens målgruppe/r, da de er meget forskellige. Afslutningsvis vil køkkenerne, som et led i at forankre den nye viden, de har fået, få mulighed for at formidle deres nye indsigter og kompetencer til omverden gennem en event for Ærø's borgere. Om det bliver med en bod på det velbesøgte julemarked i Ærøskøbing med smagsprøver på grønnere, økologisk julemad eller som et åbent hus-arrangement i de køkkener, der har mulighed for det, vil blive besluttet, når tiden nærmer sig.

Ved projektafslutning vil de 27 køkkenmedarbejdere være endnu skarpere til at lave velsmagende, grønnere, økologisk mad. Den samlede økologiprocent vil være øget, nogle køkkener vil opnå et nyt spisemærke, og de vil alle være en del af det nye Øko-Ø-Netværk, der kan betyde endnu mere økologi på Ærø i fremtiden. Ærø's borgere vil gennem information fra de forskellige køkkener, lokalavisen og en event opdage, at de professionelle køkkener på Ærø går op i økologi. Dette vil vise de konventionelle landmænd på Ærø, at der er mulig afsætning af økologiske produkter helt lokalt på Ærø.

Note 53. Råd til økologi via bæredygtige indkøb og mindre madspild Slagelse Kommune

FORMÅL:

Projektets formål er øge det økologiske indkøb ved at udvikle og opdatere deltagernes viden og færdigheder i "økologisk omlægning", hvor merprisen til økologi findes via flere klimavenlige menuer, mere planterige indkøb i sæson og især mindre madspild. Dette formål gælder to af kommunens plejecentre og fire kantiner med et årligt indkøb på ca. 206 tons mad- og drikkevarer. Projektet gennemføres for at bakke op om regeringens og EU's fordoblingsmål for økologi samt Slagelse Kommunes DK 2020 plan.

AKTIVITETER:

For at indfri formålet, skal aktiviteterne give kompetencer i både teori og praksis: Deltagerne får øvelse i stram økonomi, i velsmag i plantebaseret mad og færdigheder i at reducere kød til det anbefalede i De nye Kostråd og i anbefalingerne til svage ældre. Madspildet i både plejecentre og kantiner vil blive målt, og deltagerne får praktisk øvelse i at anvende spildet til nye retter. Den læring deltagerne modtager vil – efterhånden som den bliver implementeret betyde besparelser. Disse vil blive omsat til køb af flere økologiske produkter.

Aktiviteterne bygger på konsulenterne mangeårige erfaringer med at uddanne professionelle køkkener i principperne og handlingerne, der skaber økologisk drift uden at øge budgetterne.

Aktiviteterne er:

- Kurser i at finde økonomi til økologiske varer: De deltagende køkkener tilpasser bestillingslister, menuplaner og opskrifter med flere planter og mere sæson. Desuden finder og ændrer de gamle uhensigtsmæssige vaner via analyser af egne indkøbsstatistikker

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

- Måling af madspild og praktik i udnyttelse af spildet: Resultaterne af målingerne udmøntes i nye handlinger, der kan udnytte spildets økonomiske og klimamæssige potentiale. Der tilbydes praktiske workshops lokalt i egne køkkener, hvor der som inspiration skabes nye retter af det spild, de opsamler i dagene inden
- Køkkenkurser i egne gryder, hvor deltagerne i praksis afprøver nye økologiske varer i mere plantebaserede opskrifter til såvel ældre på plejecentrene som kantinekunder. Fokus er på smag, konsistens og genkendelighed. I plejecentrene er fokus især på de kolde måltider, de selv køber ind og tilbereder - og desuden på de komponenter, der skal supplere den varme mad leveret fra Madservice.
- Systematisk, løbende dialog: Dialogen skal ske mellem rådgiverne og de deltagende enheder og skal fastholde momentum og afhjælpe barrierer – herunder tæt kommunikation med og mellem projektets tovholdere.

EFFEKTER:

Projektets skal skabe viden og økonomi til at øge økologiandelen med + 10% i plejecentrene og med 20 – 30 % i kantinerne. Når køkkenerne i mål, vil de i alt årligt købe ca. 12,9 tons ekstra økologi ved endelig implementering. Desuden vil projektet resultere i tre til fire spisemærker og en medarbejderstab, der kan arbejde videre med den økologiske køkkenomlægning i overensstemmelse med Slagelse Kommunes DK2020 plan. Her vil minimering af madspild, flere vegetabiliske, færre animalske indkøb og mere sæson yde et stort bidrag til den grønne omstilling, til sundhed og velsmag for brugerne.

Note 54. Grøn omstilling i Skanderborgs offentlige køkkener Skanderborg Kommune

FORMÅL

I 2025 ønsker vi at konsolidere og vedligeholde de flotte resultater og gode vaner, der er blevet etableret de sidste 3 år – samtidig med, at vi får endnu flere dagplejere og kantiner med (stort set alle kommunens daginstitutioner har på nuværende tidspunkt deltaget i projektet). Det overordnede fokus for indsatsen i alle køkkener er på øget økologiprocent, mindre madspild og mere klimavenlig kost.

AKTIVITETER

I dagplejen søger vi om "begynder"kursus til endnu et hold, samt en opfølgingsaften for "fortsættere". For daginstitutionerne søger vi i år kun om 2 faglige opkvalificeringsmøder (med fokus på hhv. grøntsager og bælgrugter), da langt de fleste institutioner nu er rigtig langt med både økologi, madspild og klimavenlig kost. Vi har i år fået 4 nye kantiner med og søger om både en fælles kursusdag samt individuelle konsulentdage ude i køkkenerne, som vi har haft stor succes med for de hidtidige kantiner. Til vores to store ældre- og handicapkøkkener "Vores Køkken" søger vi en fortsættelse af den grundige omlægningsproces, der startede sidste år. I 2024 har vi haft fokus på udviklingen af et nyt kostkoncept, og i 2025 ønsker vi at udvikle nyt koncept for menuplaner på baggrund af kostkonceptet. Det overordnede formål med processen er som for de andre køkkenet – øget økologiprocent, mindre madspild og mere klimavenlig kost.

EFFEKTER

Med indsatsen i 2025, ønsker vi at opnå følgende effekter:

- Dagplejere: Øge økologiprocenten hos yderligere en del af dagplejerne til minimum 50%
- Daginstitutioner: Fastholde den høje økologiprocent og yderligere øge indkøbet af bælgrugter med 20 %
- Kantiner: I gennemsnit øge økologiprocenten for de deltagende kantiner med 10 %
- Vores Køkken (ældre og handicap): Øge økologiprocenten til min. 30% og søge om Bronzemærke som resultat af omstillingsprocessen

Note 55. Økologisk omlægning af køkkener i Kolding Kommune Kolding Kommune

Kolding Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning i 6 køkkener, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. Konkret ønsker de fire deltagende plejehjem gennem projektet at opnå Det Økologiske Spisemærke i bronze, og Sundhedscentrets kantine ønsker at opnå Det Økologiske Spisemærke i sølv, mens daginstitutionen Kongebjerget går efter at opnå Det Økologiske Spisemærke i guld.

Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, drevet af Meyers Madhus, og omfatter aktiviteter i to spor: dels et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken, dels tværgående aktiviteter, herunder kurser og en ekskursion. Forløbene bygges op om følgende aktiviteter:

- **Opstartsmøde** – projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken og der lægges en fælles plan for hvordan målene nås.
- **Køkkendag** – Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

- **Indkøbsanalyser** – der belyser potentialer ift. økologi, klima m.m.
- **Rådgivning i institutionen** – med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver fra Meyers Madhus følger processen til dørs
- **Kurser og ekskursion** – kursusprogram, der understøtter omlægningen, samt besøg på en økologisk bedrift.

Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 36,7 tons fra estimeret 44,6 tons til forventet 81,3 tons. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og tilbud – ved estimeret 544.580 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt.

Note 56. Økologiomstilling i Fredensborg Kommune Fredensborg Kommune

Fredensborg Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning i 7 køkkener, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. I Fredensborg Kommune er der et stærkt fokus på at fremme sundhed og trivsel gennem en bæredygtig madkultur, og vi ønsker nu med denne ansøgning, at tage næste skridt ved at fremme omlægningen til økologisk produktion og bæredygtig praksis i hele kommunen. Projektet vil ikke kun styrke vores bæredygtige profil, men også bidrage til sundere, mere klimavenlige og økologiske måltider for børn, ældre og borgere i øvrigt. Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, som leveres af Meyers Madhus og omfatter et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken og en ekskursion på tværs af køkkenerne.

Aktiviteterne i forløbet består af:

- **Opstartsmøde** – projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken og der lægges en fælles plan for hvordan målene nås.
- **Køkkendag** – Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- **Indkøbsanalyser** – der belyser potentialer ift. økologi, klima m.m.
- **Rådgivning i institutionen** – med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver fra Meyers Madhus følger processen til dørs
- **Kurser og ekskursion** – kursusprogram, der understøtter omlægningen, samt besøg på en økologisk bedrift.

Ved gennemførelse af projektet vil økologien i de offentlige køkkener stå stærkere i forening med en styrket bevidsthed om de nye kostråd, klimavenlig mad og løftede kompetencer til at mindske madspild. Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 65 tons fra nuværende estimeret 251 tons til forventet 316 tons ved projektafslutning. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og tilbud – ved estimeret 921.625 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt.

Note 57. Økologisk omlægning af køkkener i Ishøj Kommune Ishøj Kommune

Ishøj Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning i 7 køkkener, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. Vi mener, at god mad af økologisk kvalitet skal være for alle, og derfor ønsker vi at omlægge vores køkkener, øge vores økologiprocent og samtidig arbejde målrettet med at tilbyde et lødigt, sundt måltid til skoleelever og ældre på plejehjem.

Med dette projekt ønsker vi at understøtte vores køkkenmedarbejdere, der skal løfte forandringen i praksis, så vejen til at nå økologimålene går via velsmagende måltider med den rette ernæring til de spisende – fra de yngste til de ældste. Køkkenerne i indsatsen, ønsker alle at ansøge om Det Økologiske Spisemærke, og der er også brug for hjælp til at understøtte denne proces. Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, drevet af Meyers Madhus, og omfatter aktiviteter i to spor: dels et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken, dels tværgående aktiviteter, herunder kurser og en ekskursion.

Forløbene bygges op om følgende aktiviteter:

- **Opstartsmøde** – projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken og der lægges en fælles plan for hvordan målene nås.
- **Køkkendag** – Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- **Indkøbsanalyser** – der belyser potentialer ift. økologi, klima m.m.
- **Rådgivning i institutionen** – med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver fra Meyers Madhus følger processen til dørs

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

- **Kurser og ekskursion** – kursusprogram, der understøtter omlægningen, samt besøg på en økologisk bedrift.

Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 18 tons fra nuværende estimeret 75,9 tons til forventet 93,9 tons ved projektafslutning. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og tilbud – ved estimeret 429.160 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt

Note 58. Økologiomstilling som løftestang til klimavenlig mad i Hillerød Kommune

Hillerød Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning i 8 køkkener, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. Med afsæt i klimahandleplanen ønsker Hillerød kommune at være klimaneutral i 2050, og med afsæt i handling 4.1.2 'Fokus på sund og klimavenlig mad og mindre madspild i kommunale institutioner', ønsker vi med deltagelse i projektet at imødekomme Hillerød Kommunes ønske om, at fokusere på mere klimavenlig og økologisk mad i kommunens institutioner og øvrige køkkener, med det formål at skabe en væsentlig reduktion i madspild og udledning af CO₂ i forbindelse med indkøb af fødevarer. I Hillerød Kommune har vi et fokus på økologiomlægning og de deltagende køkkener er alle meget motiveret for at tage næste skridt mod endnu mere økologi i samspil med bæredygtige måltider af høj kvalitet og køkkenerne har høje ambitioner for økologien. Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, der er velprøvet gennem to års indsats og optimeret på baggrund af erfaringerne herfra. Det omfatter aktiviteter i to spor: dels et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken, dels tværgående aktiviteter i hver kommune, herunder kurser og ekskursioner.

Kort fortalt bygges forløbene op om følgende aktiviteter:

- Opstartsmøde: Projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken
- Køkkendag: Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyse: Belyser kvartalsvis potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Omlægningsworkshop: Vejen til målet findes lokalt i køkkenet og der lægges en plan rådgiver og medarbejdere imellem
- Rådgivning i institutionen: Med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver følger processen til dørs
- Kurser og ekskursioner: Kursusprogram, der understøtter omlægningen, samt besøg på økologisk landbrug

Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 34,3 tons fra nuværende estimeret 55,7 tons til forventet 90 tons ved projektafslutning. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og tilbud – ved estimeret 921.625 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtig.

Note 59. Økologisk omlægning af offentlige køkkener i Høje-Taastrups Kommune

FORMÅL

Som et led i Høje-Taastrup kommunes ambitiøse klimaplan 2030 ønsker vi at igangsætte en indsats for mere klimavenlige og økologiske måltider i vores offentlige køkkener. Vi søger derfor midler til at gennemføre råd-givningsforløb for seks udvalgte køkkener, der favner både daginstitutioner, kantiner, kulturhusenes cafeer og centralkøkkenet for vores plejehjem.

AKTIVITETER

Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, som leveres af Meyers Madhus og omfatter et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken.

Aktiviteterne i forløbet består af:

- Opstartsmøde: Projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken
- Køkkenbesøg: Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyse: Belyser kvartalsvis potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Omlægningsworkshop: Vejen til målet findes lokalt i køkkenet og der lægges en plan rådgiver og medarbejdere imellem
- Rådgivning i institutionen: Med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejdes der mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver følger processen til dørs
- Ekskursion: Besøg på økologisk landbrug

EFFEKTER

Ved gennemførelse af projektet vil økologien i de offentlige køkkener stå stærkere i forening med en styrket bevidsthed om de nye kostråd, klimavenlig mad og løftede kompetencer til at mindske madspild. Konkret forventes et øget årligt indkøb

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

af økologiske varer på 29 tons fra estimeret 35 tons til forventet 64 tons. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med plejehjem, kulturhuse, kantine og institutioner – ved estimeret 691.400 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt.

Note 60. Økologisk omstilling af plejehjem i Næstved Kommune **Næstved Kommune**

Næstved Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning på 8 plejehjem, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, som leveres af Meyers Madhus og omfatter et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken, kurser og en eksursion på tværs af køkkenerne.

Aktiviteterne i forløbet består af:

- Opstartsmøde – projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken og der lægges en fælles plan for hvordan målene nås.
- Køkkendag – Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyser – der belyser potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Rådgivning i institutionen – med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver fra Meyers Madhus følger processen til dørs
- Kurser og eksursion – kursusprogram, der understøtter omlægningen, samt besøg på en økologisk bedrift.

Ved gennemførelse af projektet vil økologien i de offentlige køkkener stå stærkere i forening med en styrket bevidsthed om de nye kostråd, klimavenlig mad og løftede kompetencer til at mindske madspild. Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 22 tons fra nuværende estimeret 3 tons til forventet 25 tons ved projektafslutning. Herigennem vil et stort antal borgere på plejehjemmene – ved estimeret 476.325 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt.

Note 61. Grøn omstilling af IPCs køkken – Et lille skridt mod ansvarlighed i forhold til klodens ressourcer **Den Internationale Højskole**

Målsætning

- Køkkenet på IPC vil servere velsmagende, bæredygtig og trinvis mere plantebaseret fuldkost til alle måltider for højskolens elever, medarbejdere og øvrige besøgende. Inspirationen kommer fra Eat Lancets rapport
- En konkret målsætning for køkkenet er at opnå sølv i Det Økologiske Spisemærke.
- Den mad, der spises på højskolen, skal knyttes sammen med elevernes undervisning og samvær, så der skabes en stærk forankring og en potentiel udbredelse af den grønne omstilling.
- Den viden, vi opnår i praksis, vil vi dele med vores samarbejdspartnere og vores lokalsamfund.

Aktiviteter

Køkkenet skal i en overgangsperiode have tilført flere ressourcer, så der er tid til vidensopbygning i forhold til den konkrete opgave at lave velsmagende plantebaseret mad, og der skal være tid til at indsamle den nye viden så den kan komme flere til gavn.

Vi vil løbende introducere nye økologiske råvarer, menuer og arbejdsmetoder for køkkenets medarbejdere. Der lægges vægt på minimering af madspild, kompostering af grønsagsaffald og på hvordan man sikre velsmag og næringsindhold i et plantebaseret køkken. Vi bakker op om disse dagsordener ved at tage på lokale økologiske leverandørbesøg og invitere køkkenet medarbejdere til at deltage i Madens Folkemøde.

Gennem møder i køkkengruppen, det (nye) grønne udvalg og samværet med eleverne lægger vi vægt på en række temaer om minimering af madspild, fairtrade, lokale samarbejder med grønne primærproducenter, vores "CO2 fodaftryk", kulturelle barriere og globale eksempler på mere bæredygtige køkkener end det danske. Gennem et nyt tiltag vi kalder "Verdens vegetariske køkkener" involvere vi de internationale elever i menusammensætningen for ca. 10 dage i løbet af 2025. Her giver vi eleverne mulighed for at formidle deres personlige madkultur for alle, der spiser på IPC.

Vi vil benytte muligheden for at nå den lokale befolkning gennem Dining with the Danes, hvor ca 40 lokale husstande to gange årligt i forvejen inviteres til at spise på IPC, til gengæld for at invitere eleverne på mad i deres husstand. De bliver i 2025 en del af Verdens vegetariske køkkener. Samvær og samling er en "livsårer" på danske folkehøjskoler. Derfor er de vigtige at tænke ind i forhold til al forandring og forankring, der ønskes gennemført på en højskole. Den nye kostpolitik

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

bliver derfor et omdrejningspunkt for foredrag, samlinger og samvær, hvor vi inviterer inspirerende oplægsholdere eller selv sætter en grøn dagsorden for en samling.

Ved at tage behørigt hensyn til køkkenets praktiske faglige ekspertise har vi en stærk forventning om at vi får igangsat en positiv og velmagende proces, der også fortsætter udover 2025. Vi vil fra projektets start være opmærksom på at indsamle data på vores praktiske erfaring for at kunne formidle den via vores netværk til andre højskoler i Danmark og til lokalsamfundet omkring højskolen. Endelig vil vi rette henvendelse til relevante medier om de bæredygtige forandringer vi sikre med den støtte vi har opnået til projektet fra Den økologiske Jordbrugsfond.

Effekter: Helt konkret vil vi skabe større efterspørgsel efter bæredygtig lokalproduceret mad. Ved at få forankret de nye spisevaner på IPC, vil vi med de kommende års unge internationale elever, der søger ophold på IPC, bidrage til at skabe smag for, hvor godt plantebaseret mad kan tilberedes uden afsavn. Gennem disse konkrete spisevaner er det vores ydmyge håb at plante et stærkt håb hos de internationale elever om, at Verden også kan forandres, hvis vi begynder med hvad vi aktivt og bevidst vælger at spise. Vi ønsker at dele den praktiske, kulinariske viden vi opnår i et netværk med andre højskoler i Danmark og vil tage initiativ til at det sker. Vi vil ligeledes dele den praktiske og kulinariske viden med lokalsamfundet.

Note 26. Økologiomstilling i Greve Kommune

Greve Kommunes rådhuskantine, Lokalcentret Møllehøj og daginstitutionerne Damhuset og Holmebo ønsker at gå foran i en økologisk, plantebaseret omstilling i Greve Kommune. Vi ønsker at sikre en markant økologisk omlægning i de fire køkkener, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende.

Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, drevet af Meyers Madhus, og omfatter aktiviteter i to spor: dels et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken, dels tværgående aktiviteter, herunder kurser og en ekskursion. Forløbene bygges op om følgende aktiviteter:

- Opstartsmøde – projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken og der lægges en fælles plan for hvordan målene nås.
- Køkkendag – Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyser – der belyser potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Rådgivning i institutionen – med aktiviteter planlagt og skråddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver fra Meyers Madhus følger processen til dørs
- Kurser og ekskursion – kursusprogram, der understøtter omlægningen, samt besøg på en økologisk bedrift.

Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 11,5 tons fra nuværende estimeret 19,4 tons til forventet 32,9 tons ved projektafslutning. To af de fire køkkener ønsker at søge Det Økologiske Spisemærke i bronze og to ønsker hjælp til at fastholde det i sølv. Med denne indsats vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og køkkener – ved estimeret 245.670 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og plantebaseret.

Note 63. Økologisk omlægning af offentlige køkkener i Lyngby-Taarbæk Kommune

Formålet med projektet er, at de deltagende køkkener – gennem rådgivning og kompetenceløft – skal hæve deres økologiprocent, så de ved projektets afslutning har søgt om og opnået Det Økologiske Spisemærke i bronze. Vi ønsker i Lyngby-Taarbæk kommune at blive en del af tendensen til at arbejde mod mere økologi, bæredygtighed og med en øget opmærksomhed på, hvilket klimaaftryk vi sætter i verden. Det ønsker vi fordi:

- Vi ved, at alt hvad vi gør, nytter
- Vi ved, vi har et ansvar
- Vi ved, vi er rollemodeller
- Vi er, qua vores størrelse, en markant spiller på F&B området i kommunen
- Vi vil starte en bevægelse i kommunen, hvor vi sætter gang i en indsats, som skal forplante sig til de øvrige, offentlige køkkener i kommunen

Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, som leveres af Meyers Madhus og omfatter et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken.

Aktiviteterne i forløbet består af:

- Opstartsmøde: Projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

- Køkkenbesøg: Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyse: Belyser kvartalsvis potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Omlægningsworkshop: Vejen til målet findes lokalt i køkkenet, og der lægges en plan rådgiver og medarbejdere imellem
- Rådgivning i institutionen: Med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejdes der mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver følger processen til dørs
- Ekskursion: Besøg på økologisk landbrug

Ved gennemførelse af projektet vil økologien i de offentlige køkkener stå stærkere i forening med en styrket bevidsthed om de nye kostråd, klimavenlig mad og løftede kompetencer til at mindske madspild. Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 43,8 tons fra nuværende estimeret 18,7 tons til forventet 62,5 tons ved projektafslutning. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og tilbud – ved estimeret 164.350 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt.

Note 64. Økologiomlægning med Enggården i Dragør Kommune

På Omsorgscentret Enggården er der et produktionskøkken, som servicerer beboere med alle måltider og mellemmåltider ligesom der dagligt tilberedes mad til hjemmeboende pensionister i Dragør Kommune. Der tilstræbes god veltillavet mad som ernæringsmæssigt passer til ældre menneskers behov og maden skal smage og se dejlig ud. På Enggården har de opnået et bronzemærke men de har højere ambitioner og stiler som en del af denne ansøgning om at få sølvmærket.

I Dragør Kommune håber vi altså med denne ansøgning at kunne løfte økologien, og samtidig kunne give køkkenmedarbejderne en masse ny inspiration til tilberedning og ideer til nye økologiske retter. Derudover ønsker vi med denne indsats at tilbyde vores køkkenmedarbejdere et kompetenceløft, der skaber en konstant motivation for at arbejde med økologiske råvarer. Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, som leveres af Meyers Madhus og omfatter et tæt rådgivningssamarbejde med det enkelte køkken og en ekskursion på tværs af køkkenerne.

Aktiviteterne i forløbet består af:

- Opstartsmøde – projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med det enkelte køkken og der lægges en fælles plan for hvordan målene nås.
- Køkkendag – Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyser – der belyser potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Rådgivning i institutionen – med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejder vi mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver fra Meyers Madhus følger processen til dørs
- Ekskursion – besøg på en økologisk bedrift.

Ved gennemførelse af projektet vil økologien i de offentlige køkkener stå stærkere i forening med en styrket bevidsthed om de nye kostråd, klimavenlig mad og løftede kompetencer til at mindske madspild. Konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 64,4 tons fra nuværende estimeret 103,4 tons til forventet 167,8 tons ved projektafslutning. Herigennem vil et stort antal borgere, der har kontakt med institutioner og tilbud – ved estimeret 302.950 måltider årligt – kunne inspireres til at vælge økologisk og bæredygtigt.

Note 65. Økologiomstilling i Gilbjerg Børnehuse i Gribskov Kommune

FORMÅL

Gilbjerg Børnehuse i Gribskov Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. Med dette projekt ønsker vi at understøtte vores køkkenmedarbejdere, der skal løfte forandringen i praksis, så vejen til at nå økologimålene går via velsmagende måltider med den rette ernæring til de spisende. Køkkenet i indsatsen ønsker at ansøge om Det Økologiske Spisemærke.

AKTIVITETER

Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb, som leveres af Meyers Madhus og omfatter et tæt rådgivningssamarbejde med køkkenet. Forløbet består bl.a. af følgende aktiviteter:

- Opstartsmøde: Projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med køkkenet
- Køkkenbesøg: Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyse: Belyser kvartalsvis potentialer ift. økologi, klima m.m.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

- Omlægningsworkshop: Vejen til målet findes lokalt i køkkenet, og der lægges en plan rådgiver og medarbejdere imellem
- Rådgivning i institutionen: Med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejdes der mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver følger processen til dørs.
- Ekskursion: Besøg på økologisk landbrug

EFFEKTER

Ved gennemførelse af projektet vil der helt konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 10,1 tons fra estimeret 0,7 tons til forventet 10,8 tons, samtidig med styrkede kompetencer, som højner madens kulinariske kvalitet og styrkede kompetencer til at tænke pædagogikken ind som en naturlig del af hverdagen i køkkenet, madlavningen og når vi sammen spiser de daglige måltider.

Note 66. Økologiomstilling i Børneinstitutionen Rønneholm i Rødovre Kommune

FORMÅL

Børneinstitutionen Rønneholm i Rødovre Kommune vil sikre en markant økologisk omlægning, hvor klimavenlige kostråd, høj spisekvalitet og reduktion af madspild indgår i et samlet hele til gavn for sundhed og miljø, medarbejdere og spisende. Med dette projekt ønsker vi at understøtte vores køkkenmedarbejdere, der skal løfte forandringen i praksis, og at involvere det pædagogiske personale, så omstillingen også integreres i vores daglige pædagogiske arbejde.

AKTIVITETER

Målene nås gennem et kompetenceudviklingsforløb for institutionen, som leveres af Meyers Madhus. Forløbet består bl.a. af følgende aktiviteter:

- Opstartsmøde: Projektet søsættes og behov ift. omlægningen afdækkes sammen med køkkenet
- Køkkenbesøg: Den tilknyttede rådgiver går med i køkkenet og får indsigt i arbejdsgange, udfordringer og potentiale og påbegynder den vigtige relationsdannelse
- Indkøbsanalyse: Belyser kvartalsvis potentialer ift. økologi, klima m.m.
- Omlægningsworkshop: Vejen til målet findes lokalt i køkkenet, og der lægges en plan rådgiver og medarbejdere imellem
- Rådgivning i institutionen: Med aktiviteter planlagt og skræddersyet til institutionen arbejdes der mod målene i omlægningsplanen. Samme gastronomiske rådgiver følger processen til dørs.
- Kursus og ekskursion: Kursus, der understøtter omlægningen, samt besøg på økologisk landbrug

EFFEKTER

Ved gennemførelse af projektet vil der helt konkret forventes et øget årligt indkøb af økologiske varer på 2 tons fra estimeret 9,3 tons til forventet 11,3 tons, samtidig med at institutionens 50 medarbejdere får øget viden om økologi og bæredygtighed. Rønneholm ønsker at fastholde Det Økologiske Spisemærke i sølv og vil gerne opnå en stabil økologiprocent på 85%.

Note 67. Økologisk omstilling af køkkenet i en daginstitution

Børnehuset Munkdrup

Formålet med deltagelse i projektet er at få hjælp og inspiration til at gøre køkkenet i daginstitutionen så økologisk som muligt men samtidig også bevare fokuset på bæredygtighed. Pt. kan vores økologiske andel sidestilles med det økologiske sølvmærke, men på sigt vil vi søge om at få det økologiske guldmærke.

Aktiviteter vil i dette tilfælde være et kompetence-udviklende kursus som skal klæde ernæringsassistenten på til at kunne varetage en omlægning af køkkenet til økologi.

Effekter vil forhåbentlig være, at ernæringsassistenten vil kunne motivere og inspirere sine kolleger i dagtilbuddets andre køkkener og agere som sparringspartner i en evt omlægning til økologi. Vi må formode (og håbe) at vores nuværende og kommende forældre vil interessere sig mere og mere for økologi og bæredygtighed, og at det måske på sigt kan være udslagsgivende i valget af daginstitution.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Note PF. Klimahandlingsplan i praksis - økologi og nye kompetencer i Guldborgsund Kommunens Køkkener Guldborgsund Kommune

Formålet med projektet er, at Guldborgsund Kommunes Rådhuskantiner bliver foregangskøkken for kommunens køkkener, og viser hvordan en bæredygtig køkkendrift kan indfri visionerne om klimaplan, mad, måltider og økologi. Vi inviterer alle køkkener på dagtilbudsområdet ind i projektet, og via en fælles "klimakogebog" breder vi projektet ud til øvrige køkkener under kommunen.

1. Opstart med kantineansatte og styregruppe for projektet (jan/feb)

Projektet indledes med et opstartsarrangement for ledelse, ansatte og køkkenansvarlige fra alle relevante køkkener i kommunen. Den eksterne bistand er værter, og introducerer projektets formål og forløb.

2. Kortlægning, konceptudvikling og udvikling af målrettet forløb (feb/mar)

Konceptudviklingen sker i et tæt samarbejde mellem køkkenledelsen og den eksterne bistand. Med udgangspunkt i det nyudviklede koncept genereres undervisningsforløb, der forbinder de økologiske omlægningsprincipper, de officielle kostråd og det nye koncept.

3. Central og lokal kompetenceudvikling (april-oktober)

Der undervises i forståelse for økologi samt i de økologiske omlægningsprincipper baseret på resultater fra den tidligere omtalte kortlægning og input fra de decentrale deltagere. Kurserne har hver deres fokus, hvor den røde tråd er grundelementer i den økologiske køkkenomlægning: basisgrøntsagerne, sæson, bælgrugter, kød og fisk, brød og bagning, menuplanlægning og råvarehåndtering, smag og tilsmagning samt sundhed. Aktiviteterne afsluttes med at ansøge om Det Økologiske Spisemærke i Sølv, og udgivelse af Guldborgsund Kommunes egen opskriftsamling.

Effekter af projektet vil være et samlet udgangspunkt for arbejdet med økologi og CO2 reduktion i Guldborgsund, så det kan bredes ud til andre køkkener under kommunens administration. Samtidig vil læringen blive fastholdt i en opskriftssamling, der viser den læring, som er sket, og inspirerer andre til at følge efter. Endelig vil der komme fokus på certificering af køkkenerne på dagtilbudsområdet.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Pulje – Plantebaserede fødevarer

Note 68. Samdyrkning af konsumafgrøder Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at udvikle en plantebaseret, økologisk landbrugsproduktion med forbedrede muligheder for samdyrkning af arter og sorter til konsum med henblik på styrket robusthed og dyrkningssikkerhed i produktionen. Ved at identificere og afprøve blandinger af arter og sorter, som egner sig til samdyrkning af konsumafgrøder samt at støtte udviklingen af sorterings teknikker, som kan adskille høstprodukterne.

Projektets aktiviteter de første år har været indsamling af praksisnær viden gennem studieture og spørgeskemaundersøgelser samt videnskabelig gennemgang af tilgængelig litteratur på området. Resultaterne af disse tre spor danner grundlaget for de screeningsforsøg, som i den kommende projektperiode skal afprøve de samdyrkede blandinger under danske forhold. Sideløbende faciliteres og accelereres den fortsatte udvikling af oprensings- og sorteringsanlæg, som kan håndtere og sortere det høstede blandsæd i dets fraktioner, uden at det går ud over kvaliteten som konsumafgrøde. Projektet har i hele projektperioden en bred kommunikationsindsats og vil udkomme med praksisnære dyrkningsvejledninger og inspirationskatalog i slutningen af projektperioden samt løbende blive formidlet på kongresser, i fagmedier, i video og på sociale medier.

Det forventes, at projektets resultater i høj grad bliver taget i anvendelse af primærproducenter af etårige konsumafgrøder, hvilket vil lede til en øget selvforsyning med proteinafgrøder til humant konsum i Danmark samt en større viden om oprensning og processering efter høst.

Note 69. Forsøgsplatform for produktion af økologiske kartofler – stabilitet og udvikling Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet med projektet er at øge produktionen af økologiske kartofler ved at forbedre rentabilitet og kvalitet samt at styrke udviklingen og vidensdelingen i den økologiske primærproduktion. Der oprettes en videnskabeligt funderet forsøgsplatform på bedriftsniveau, som inddrager erfarne og innovative økologiske kartoffelavlere. Projektet danner grundlag for afprøvning og undersøgelse af problematikker i produktionen af danske, økologiske kartofler. Dette skal bl.a. sikre basis for videnskabelig- og forsøgsbaseret rådgivning. Projektet består af i alt fire arbejds pakker (AP). I AP1 bliver der lavet en opdateret analyse, som beskriver den nuværende produktion af økologiske kartofler. Dette skal støtte fundamentet for undersøgelse af fremtidens problematikker, til brug i AP3, samt give et billede af de barrierer, som begrænser eller udfordrer produktionen hos danske kartoffelavlere. I AP2 fortsætter arbejdet med forsøgsavlergruppen bestående af to avlere (Gram Slot og Eskil Romme), SEGES Innovation, Teknologisk Institut og Innovationscenter for Økologisk Landbrug. De deltagende kartoffelavlere bliver inddraget i storskala forsøg (OnFarm Plus). I AP3 bliver der etableret to til tre OnFarm Plus forsøg hos hver af de respektive forsøgsværter. De får monteret udbytte målere på deres kartoffeloptagere, så der kan registreres præcise, georefererede udbytte målinger. Forsøgsserierne bliver udarbejdet i løbet af foråret med en bottom-up tilgang, så kartoffelavlerne får ejerskab til den nye viden. I AP4 vil projektets resultater årligt blive af rapporteret i Landsforsøgene, i populærartikler og som indlæg på de årlige økologiske kartoffelarrangementer.

På kort sigt (3-5 år) forventes det, at det økologiske areal med kartofler vil stige med 20-30 %, hertil at det gennemsnitlige udbytte niveau vil stige med 5-10 % på samme input og dermed sikre et øget økonomisk mer-udbytte efter sortering og fragt på 2.200-4.400 kr. pr. ha (205 hkg. pr. ha á 215 kr. pr. hkg.). På langt sigt forventes der en mere robust og bæredygtig produktion af kartofler, hvor der er fokus på det sunde sædskifte med en bedre udnyttelse af ressourcerne.

Note PF. Sunde og velsmagende økologiske bælgrugter til konsum Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at løfte værdikæden, fra dyrkning til råvare, videre på et faktabaseret grundlag, så dansk dyrkede økologiske bælgrugter, bliver kendt og anvendt af fødevarerproducenterne til sunde, velsmagende måltider. Målet med projektet er at vejlede om håndtering af kvalitetsbælgrugter hos økologiske landmænd, tilbyde bælgrugter til smags- og produktionstest og bryde barrierer gennem øget kendskab til danske økologiske bælgrugter.

AP2 håndterer den for offentligheden lidt mindre interessante, men enormt vigtige del af værdikæden omkring teknisk håndtering af afgrøderne, så de bliver til gode råvarer -en del af værdikæden, hvis betydning ofte bliver overset. Projektet inddrager eksperter, der arbejder med værdikæden fra råvare til måltid, og koordinerer med andre projekter på dette område, for at sikre sammenhæng fra muld til måltid.

Udbygningen af denne viden via indsatser på flere områder vil, til gavn for landmænd og virksomheder, være med til at sikre afsætningsmuligheder af danske, sunde - og velsmagende bælgrugter af højere kvalitet og med højere afregning.

Noter til supplerende oplysninger – Ændringsbudget 2025

Derudover vil det medvirke til at mindske det danske klimaaftryk. Praksisnær viden og erfaringsudveksling vil være med til at øge lysten hos danske landmænd til produktion af planteprotein til humant konsum. Den dynamiske tilgang til afklaring på fokusområder, vil være med til at sikre en hurtig udvikling og vidensdeling inden for produktionen og anvendelsen af sunde og velsmagende bælgfrugter til konsum.

Note 70. Pea yield stability, taste, and quality – potential of old cultivars for increased organic pea production (PEAS & LOVE)

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet med projektet er at realisere det enorme potentiale, der er i gamle ærtesorter og herved gøre økologiske ærter af høj kvalitet og med god smag tilgængelige som fødevare, samt sikre en profitabel og stabil produktion af ærter hos den økologiske landmand.

Målet er at udnytte det store potentiale i gamle ærtesorter til produktion af modne ærter til konsum og implementere dyrkningen af de bedst egnede sorter hos de økologiske landmænd. Projektet er en medfinansiering af Innovationscenter for Økologiske Landbrugs aktiviteter i et forskningsbaseret Organic RDD7-projekt, der ledes af Københavns Universitet (KU). Innovationscenter for Økologisk Landbrug gennemfører markforsøg i udvalgte sorter fra en population af 300 gamle ærtesorter og formidling fra det samlede projekt, herunder gennemførelse af feltdage i 2024. Udvælgelsen af ærtesorter sker af KU på basis af væksthushorsøg samt markforsøg, der skal belyse genotypiske forskelle i rodvækst og -udvikling, samt hvordan disse parametre påvirkes af tørke, og hvordan det hænger sammen med plantens tørketolerance. Endvidere vil effekten af forskellige gødningsstrategier på jordens frugtbarhed og rodknoldenes N-fiksering blive undersøgt. Samdyrkning med korn vil desuden blive undersøgt i marken med henblik på at forbedre høst af ærter. Endelig vil genotypebestemmelse af de gamle ærtesorter blive udført ved hjælp af genomsekventering, mens fænotypebestemmelse vil blive belyst ved markforsøg. De udvalgte sorter vil blive testet i økologiske landsforsøg for at vise deres dyrkningsegenskaber under økologiske forhold. Der vil også blive gennemført økologiske landsforsøg med gødskning af sorterne.

I projektets sidste år vil der blive lavet større plots med et mindre antal sorter, hvor landmandens maskiner anvendes for at demonstrere dyrkningsegenskaberne. Projektet forventes at bidrage til en forøgelse af det økologiske ærteareal i Danmark fra det nuværende 2.465 ha. til 10.000 ha i 2026, med en øget andel af ærter til humant konsum.

Note PF. Plantebaserede økologiske indsatser på nøglemarkeder

Landbrug & Fødevarer

Projektets formål er at understøtte udviklingen af plantebaserede økologiske fødevarer på relevante eksportmarkeder, der oplever en markant stigning i efterspørgslen efter plantebaserede, økologiske fødevarer til både detail- og foodservicemarkedet. Derudover har EU i deres Farm to Fork strategi sat fokus på vigtigheden af plantebaseret kost og behovet for et mere bæredygtigt fødevarer-system, som skaber momentum for at præsentere innovative løsninger og samarbejds muligheder på tværs af grænser.

Projektet fokuserer på relevante eksportmarkeder som Tyskland, Østrig, Schweiz, Sverige, Finland og Norge, hvor der vil gennemføres aktiviteter. Både som selvstændige indsatser som bygger på den danske fødevarerfortælling om økologien, men også hægtet op på allerede eksisterende platforme såsom konferencerne tilknyttet Europas førende foodservicemesse, Internorga, Hamburg, Tyskland og Nordic Organic Food Fair i Malmø, Sverige. Aktiviteterne er målrettet beslutningstagere, stakeholders og nøgleaktører fra udvalgte markeder, som vil blive præsenteret for plantebaserede, økologi-cases i form af produktion og omlægning til en større andel plantebaseret kost i bl.a. storkøkkener.

Projektet sikrer vedvarende opmærksomhed på relevante eksportmarkeder om økologiske fødevarer, og nu også med fokus på plantebaserede succes cases i fødevarer-sektoren. Projektet har dermed ny aktualitet, og materiale og presseindsatser om økologiske plantebaserede fødevarer skal dermed styrke allerede eksisterende aktiviteter ifm. den mangeårige indsats om at overbevise nærmarkerne om økologiens kvaliteter og principper.